LATVIA
Latvian Newspaper
Published under EUCOM Civil Affairs Division Authorisation Number UNDP 196. Publisher and Editor: Valdemārs Lambergs Esslingen/N. Breite Str. 6—8 Printer: Ungeheuer & Ulmer, Ludwigsburg, Körnerstr. 16. Published twice weekly Circulation 11.000.

LATVIJA

LATVIAN NEWSPAPER

Nr. 23 (367)
Trešdien, 1950. g. 22. martā
Iznāk trešdienās un sestdienās. Izdevējs: Latviešu Centrālā Komiteja. Galvenais redaktors: V. Lambergs; galvenā redaktora vietnieks: M. Culītis. Redaktori: A. Bolšteins, J. Jākabsons, R. Kiselis, R. Raisters, L. Švarcs. Austrālijas redakcijas vad. A. Šmits (Lawley House, Canberra, A. C. T., Australia). Redakcijas adrese: Esslingen/N., Breite Str. 6—8, telefons 7328.

Notikumi briest uz pārmaiņu pusi

SŪTŅA J. FELDMAŅA RUNA LATVIEŠIEM SENATOBIJĀ

Iesvetīts latviešu celts dievnams Savienotajās valstīs

Latvijas sūtnis Vašingtonā J. Feldmanis, kas nesen apciemoja tautiešus Bostonā un Ņujorkā, 5. martā kopā ar sekretāru A. Dinbergu ieradās Senatorijā, Misisipi štatā, kur notika latviešu pašu celtā dievnama iesvētīšana. Pēc svinībām baznīcā sūtnis sekojošajās pusdienās teica tautiešiem, baznīcas pārstāvjiem un presei plašu un nozīmīgu runu. — Latviešu draudzei baznīcas nama iegādē lielu pretimnākšanu izrādījusi Board of American Misions, dodot nepieciešamo aizdevumu. Gruntsgabals ar pussagruvušu baznīcas ēku izmaksājis pāri par 4000 dol. Māc. P. Ķirsona vadībā latvieši baznīcas ēku pilnīgi izremontējuši, nostrādājot vairāk nekā 2000 darba stundu. Nama iesvētīšanā piedalījās māc. P. Ķirsons un V. Rolle, Board of American Missions ģeneneralsekretārs P. A. Kiršs, ULC sinodes Misisipi štata prezidents Rev. Volfs, kā arī vietējās presbiterāņu baznīcas māc. L. O. Elmare. Dievkalpojuma laikā māc. P. Ķirsonu un viņa latviešu draudzi, kas apvieno 400 tautiešu, ieveda Misisipi štata luterāņu sinodē. Pie draudzes darbojas arī koris A. Rukas vadībā.

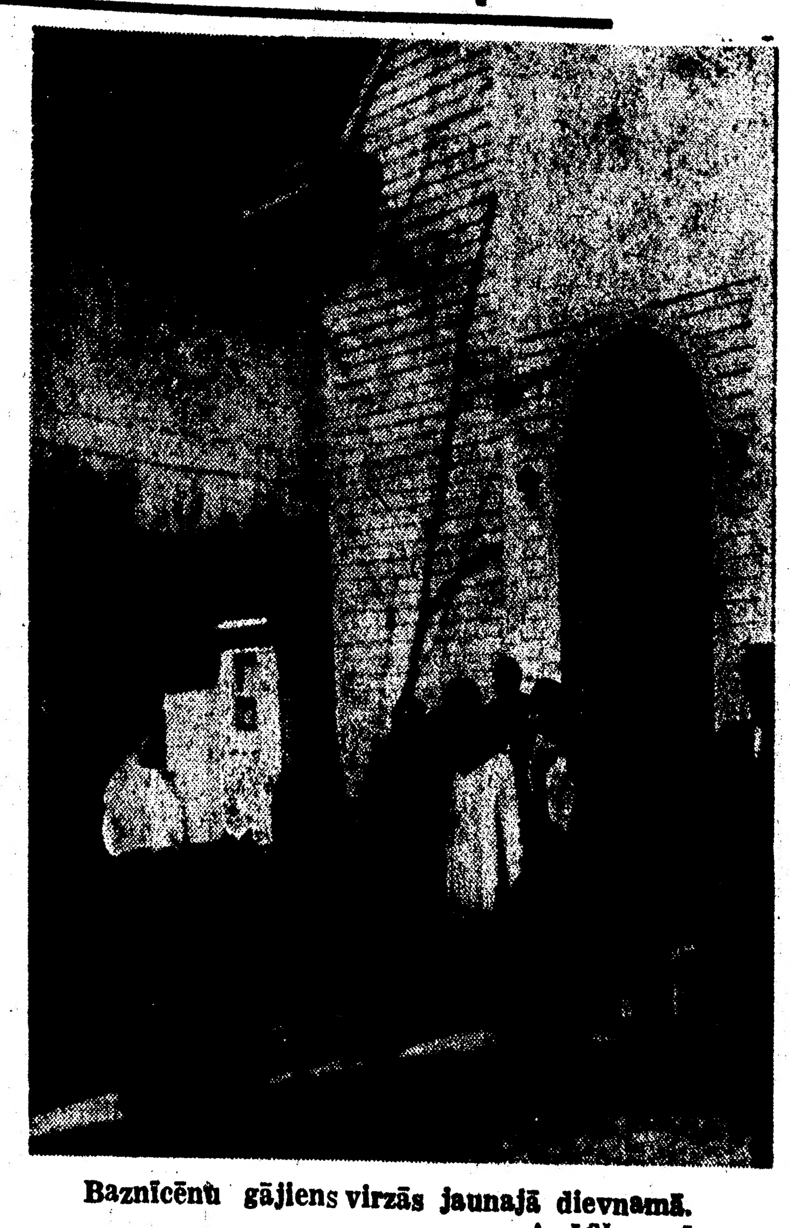

Baznīcēnu gājiens virzās jaunajā dievnamā.
A. Lūša uzņēmums

Pēc dievkalpojuma māc. P. Ķirsons bija rīkojis kopējas pusdienas, kurās piedalījās sūtnis J. Feldmanis ar sekretāru A. Dinbergu, ASV luterāņu baznīcas un preses pārstāvji, kā arī vairāk par 300 mūsu tautiešu. Kopējo pusdienu laikā sūtnis runāja par pašreizējām aktuālām problēmām, starp citu norādot:

„Man jāatzīstas, ka sevišķi mani pamudināja mērot garo ceļu no Vašingtonas līdz šejienei ziņas, it kā daži šejienes tautieši sāk pagurt un zaudēt ticību Latvijai. Uzskatu par savu pienākumu morāli stiprināt tos, kam smagā trimdas nasta top nepanesama. Ar savu klātieni bez tam gribu jums atgādināt, ka Latvijai ASV ir sūtniecība, kuras uzdevumos ietilpst sniegt jums palīdzīgu roku un dot padomu grūtībās.

Redzot šorīt tik lielu skaitu dievlūdzēju un zinot, ka jūs paši saviem spēkiem esat tikuši pie šī skaistā dievnama, kas mums tik ļoti atgādina Latvijas baznīcas, man jāsaka, ka jūs esat gājuši pareizo ceļu. Pēc visa šeit vērotā esmu patīkami pārsteigts.

Lasot laikrakstos ziņas par jūsu it kā neciešamo stāvokli, mēs bieži domajam, ka jūs no šejienes pārcelt uz kādu citu vietu. Te pārliecinājos, ka cilvēks var visur justies laimīgs, vai atkal nekur. Protams, ja kādam no jums nav laimējies nodibināt ciešamus dzīves apstākļus, tad tas var atstāt savu galvotāju un meklēt piemērotāku darbu. To darait tomēr tikai ārkārtējos apstākļos, lai nesamaitātu latviešu labo slavu un lai neapgrūtinātu iebraukšanu šinī zemē tiem, kas vēl atrodas Vācijas nometnēs.

Vieglas dienas mēs tagad nekur neatradīsim. Liktenis mums lēmis dzīvot nemiera pilnā laikmetā, kas prasa no mums stipru raksturu, vīrišķību un izturību. Jūs negribējāt padoties ienaidnieka nejēdzīgajam likumam, tādēļ atstājāt savu dzimto zemi un devāties trimdā. Jūs neesat normālo laiku emigranti, kas dodas svešumā meklēt laimi un kas paši izvēlas zemi, uz kurieni braukt. Jūs esat vētras norautas un nestas lapas un tikai nejaušības dēļ atrodaties šeit Misisipi krastos. Paturēsim tomēr vērā, ka nelabvēlīgi ārēji apstākļi nedrīkst mūs tā iespaidot, ka jūtamies garīgi salauzti un nespējam cīnīties ar dzīves grūtībām. Tad lai zinām, ka vaina meklējama mūsos pašos, ka esam vāji, ka savu zemi nekad neatkarosim atpakaļ un ka neesam ne mūsu pagātnes, ne tagadējā laikmeta cienīgi. Bet ja tādos vājuma brīžos pārvarēsim sevi, atgūsim pašapziņu un ar paceltu galvu iesim ikdienas darbos, tad atvieglosim paši savu likteni un veselīgāk spriedīsim par to, kas notiek pasaulē un kā risinās mūsu zemes un tautas liktenis.

Ārējie apstākļi tagad nebūt nav tādi, kas mums dotu iemeslu neticēt, ka Latvija būs atkal brīva. Savienoto valstu valdības nostāja mūsu jautājumā jums visiem zināma. Sūtniecība veic savu pienākumu un tā cer arī uz Amerikas latviešu kopības atbalstu. Arī Lielbritānija nav atzinusi padomju varmācības aktu Baltijas valstīs, un nupat Čerčils savās kara atmiņās uzsver, ka padomju pretensijām uz Baltijas valstīm nav ne mazākā pamata, ka Baltijas valstīm jābūt suverēnām, neatkarīgām nācijām. Šis spriedums gūst sevišķi lielu nozīmi taisni tagad sakarā ar Čerčila panākumiem vēlē-

(Turpinājums 4. lappusē).

4. aprīlī balsos par DP likumu

Vašingtona (E). — Pēc vairāk nekā nedēļas sīvām debatēm, kurās abas puses mēģināja piemērot obstrukcijas taktiku, ASV senāts nolēmis debates par papildinājumiem DP likumā atlikt uz 31. martu, bet galīgo nobalsošanu izdarīt 4. aprīlī.

V. Lambergs atgriezies Vācijā

LCK vicepriekšsēdis V. Lambergs svētdien, 19. martā no Londonas atgriezies Vācijā. Uzturēdamies Zviedrijā, V. Lambergs apspriedies arī ar Igaunijas pēdējā parlamenta prezidentu O. Puku un citiem igauņu un arī lietuviešu politiķiem un sabiedriskiem darbiniekiem. Valis Eesti ievietojusi interviju ar V. Lambergu par latviešu valsts un trimdas problēmām. 9. martā Stokholmā Baltijas tautu nacionālo partiju un organizāciju sanāksmē V. Lambergs referēja par baltiešu bēgļu politisko statusu Vācijā, bet dienu vēlāk runāja par latviešu politiskām un bēgļu dzīves aktuālitātēm Stokholmas ev. lut. draudzes rīkotajā sapulcē. 11. martā V. Lambergs izbrauca uz Eskilstunu, kur apspriedās ar latviešu organizāciju un ev. lut. un katoļu draudžu pārstāvjiem par mūsu turpmākiem uzdevumiem trimdā.

Dienu vēlāk V. Lambergs ieradās Londonā, kur vairākās apspriedēs ar Latvijas valsts ārkārtējo pilnvarnieku un sūtni K. Zariņu, sūtniecības darbiniekiem un visu latviešu organizāciju vadītājiem pārrunāja latviešu trimdas organizāciju sadarbības, aprūpes, preses uc. jautājumus. — Ar sava brauciena norisi un apspriežu rezultātiem V. Lambergs ir ļoti apmierināts.

MEKKLOJS BRĪDINA KOMŪNISTUS NO VARAS DARBIEM BERLĪNĒ

Berlīne (C). — Pēc atgriešanās no Vašingtonas augstais komisārs Mekklojs paziņoja, ka darīts viss, lai aizkavētu varas darbus paredzētā komūnistiskās jaunatnes gājienā Vasarsvētkos Berlīnē. Viņš brīdināja FDJ vadītājus, ka tie būs atbildīgi par upuriem, ja komūnisti lietos varu.

Padomju satelītvalstis jāpiespiež bankrotēt - saka lords Vansitarts. Tikai tad bēgļi varēs atgriezties dzimtenē

Londona (Jj). — Lords Vansitarts — neapšaubāmi viens no populārākajiem britu politiķiem — nesen devis interviju Londonā iznākošā nedēļas laikraksta East Europe redaktrisei Džuditei Listauvelei. Šī lorda Vansitarta nostāja spilgti izpaudusies arī minētajā intervijā, kas it īpaši skārusi Eiropas bēgļu problēmas, kā arī angļu attieksmes ar komūnistiskā austrumu bloka zemēm.

„Es nesaskatu nekādas vajadzības uzturēt diplomātiskās attiecības ar komūnistu dominētajām valstīm," apliecināja lords Vansitarts. „Mūsu sūtniecību resp. vēstniecību darbība šais valstīs ir ārkārtīgi nebrīva un nekādā gadījumā nevar normāli funkcionēt daudzo šķēršļu dēļ, ko tām liek šo valstu valdības. Ikviens, kas nonācis kaut visniecākajā kontaktā ar mūsu diplomātiskajiem darbiniekiem, tur apcietina, un mums nav iespējams šos cilvēkus aizstāvēt pret barbariskiem sodiem.

Tāpat pēc manām domām nav nekādas vajadzības palīdzēt Padomju savienības kara potenciāla izveidošanā, dodot krieviem ar satelītvalstu starpniecību nepieciešamos rūpniecības ražojumus un izejvielas. Es ļoti labi zinu, ka saimnieciskā sistēma, ko Padomju savienība uzspiedusi savām satelītvalstīm, nefunkcionē, un šīs valstis nav vairs tālu no bankrota. Es vēlos, lai mēs pārtrauktu tām savu saimniecisko palīdzību, tādā kārtā veicinātu viņu sabrukumu. Skatoties tālākā perspektīvā, šis šķietami nežēlīgais solis tomēr būtu labākais pakalpojums, kādu mēs minētajām zemēm varētu izdarīt."

Intervijas turpinājumā lords Vansitarts apliecināja savas dziļākās simpatijas bēgļiem no zemēm aiz dzelzs priekškara. „Kad IRO darbība izbeigsies, šo bēgļu aizstāvēšana jāturpina ļoti efektīvi. Pēc manām domām bēgļu augstajam komisāram, ko iecels UN, būtu jādod reālas un tālejošas pilnvaras, lai tas varētu pietiekami aizstāvēt bēgļu intereses pie Vācijas un Austrijas valdības."

Uz jautājumu par bēgļu problēmas atrisinājuma iespējām plašākā mērogā lords Vansitarts uzsvēra, ka vienīgais īstais atrisinājums ir emigrācija. Šai ziņā Lielbritānija rādījusi labu priekšzīmi, uzņemot līdz šim gandrīz 100.000 DP. „Es zinu," piebilda Vansitarts, „ka daļa šo DP jūtas vīlušies ierobežoto darba iespēju dēļ, bet domāju, ka pēc zināma laika viņiem būs atļauts sameklēt sev piemērotu darbu un strādāt savās speciālitātēs."

„Vai pēc Jūsu domām bēgļiem kādreiz nākotnē būs iespējams atgriezties uz savām dzimtenēm?" — bija pēdējais žurnālistes jautājums, uz ko ievērojamais augšnama loceklis atteica: „Kā jau minēju, es no savas puses gribu darīt visu, lai palielinātu grūtības komūnistu pārvaldītajās zemēs. Vienīgi liekot tām bankrotēt, varēsim iznīcināt komūnisma lāstu Austrumeiropā. Mēs nepārprotami vēlamies, lai bēgļi kādreiz varētu atgriezties dzimtenē un sākt tur normālu dzīvi. Bet tas būs sasniedzams tikai tad, kad padomju imperiālistiskā ekspansija būs atspiesta atpakaļ aiz Krievijas robežām."

DURVIS SARUNĀM AR MASKAVU LĪDZ GALAM VAĻĀ

Staļins bijis gatavs braukt uz Londonu

Vašingtona (B). — Pēc Vašingtonā un Londonā šīs nedēļas sākumā vērojamā noskaņojuma, kā arī nepārprotamiem angļu un amerikāņu preses norādījumiem kļuvis skaidrs, ka Padomju savienības un ASV starpā gatavojas nopietnas sarunas par izlīgumu. Sarunu iniciatoriskais šķiet esam pats Staļins. Ārlietu ministra Ečesona Sanfrancisko un Berklejas universitātē teiktā runa šai sakarā uzskatāma par atklātu ASV paziņojumu, pēc kādiem noteikumiem tās gatavas atrast izlīdzinājumu ar līdzšinējo Kremļa agresīvo imperiālismu. Newsweek diplomātiskais korespondents 20. 3. apgalvo, ka jau pirms vairākām nedēļām Londonā Padomju savienība pieprasījusi, vai ASV un Lielbritānijai būtu patīkami apsvērt tiešu sarunu iespēju visaugstākā līmenī. Uz šīm sarunām Staļins personīgi būtu ar mieru ierasties Londonā. Pēc šī paša avota informācijas, Londonas atbilde pēc sazināšanās ar Vašingtonu bijusi negātīva. Par ļoti zīmīgu uzskata arī faktu, ka Staļins nav pēc jaunās augstākās padomes ievēlēšanas teicis savu tradicionālo runu, tā atstādams durvis vaļā rietumniekiem, lai tie pirmie varētu darīt zināmus noteikumus, ar kādiem ASV un Lielbritānija būtu gatava sēsties pie konferences galda.

Pašas Padomju savienības pēdējo mēnešu ārkārtīgi agresīvās politikas dēļ trešā pasaules kara baiļu noskaņojums un līdz ar to saistītā sabiedriskās domas veidošanās prasa pēc atslābuma un izlīdzinājuma aukstajā karā. Jau pirms vairākām nedēļām politiskie analītiķi norādīja, ka šis brīdis Maskavai būtu ļoti izdevīgs jaunu miera sarunu sākšanai. Rietumu pasaules arvien jūtamākā mobilizēšanās un atklāta kļūmīga stāvokļa diskutēšana, sagatavojot Rietumeiropas, Anglijas un ASV pilsoņus uz nenovēršamo, ka kādā dienā vajadzēs apturēt padomju varas tālāko izplešanos ar ieročiem, likusi arī Kremlim pārdomāt, vai līdzšinējā politika bijusi pareiza.

Padomju savienības augstākās padomes vēlēšanu runas deva iespēju Staļina tuvākajiem līdzstrādniekiem izklāstīt pašu polītbiroja locekļu domas, kā būtu veidojama sadzīve Padomju savienības un rietumu pasaules starpā. Vēlēšanu galvenais sauklis bija miera propaganda. Georgijs Maļenkovs Maskavā savā vēlēšanu iecirknī deklarēja, ka padomju valdība ar visiem tās rīcībā esošajiem līdzekļiem iestāsies par pasaules miera nodrošināšanu un ka Kremlis gatavs aktīvi piedalīties „visos godīgos pasākumos, plānos un organizācijās, kas domātas jauna pasaules kara novēršanai". „Gluži pretēji pārējām lielvalstīm," uzsvēra Maļenkovs, „Padomju savienība ir ieinteresēta miera uzturēšanai visā pasaulē." Otrs polītbiroja loceklis — Anastasijs Mikojans — Je-

(Turpinājums 8. lpp.).

Komūnisti draud ar pilsoņu karu Italijā

Roma (C). — Pirmdien Italijā sākās komūnistu rīkoti masu streiki, sapulces un gājieni ar sarkaniem karogiem. Visā valstī policija atrodas trauksmes stāvoklī. Kautiņos ar jaunfašistu organizāciju MSI svētdien ievainotas 30 personas un uzspridzināts jaunfašistu partijas nams Umbrijā.

Nemieri un streiki turpinājās arī otrdien kā protests pret itaļu valdības pieņemtajiem iekšējās drošības likumiem, kas turpmāk samazina komūnistu izredzes rīkot nemierus. Komūnistu vadonis Toljati izlaidis uzsaukumu partijas biedriem, kurā brīdina, ka valdības rīkojumi radīšot Italijā pilsoņu karu.

Laiks spiež izšķirties

IRO brīdina:

Vairs tikai 14 nedēļas

palikušas līdz 30. jūnijam, kad izbeidzas aprūpe DP nometnēs. Tāpēc lai ikviens jau šodien, kad IRO ierēdņiem vēl iespējams palīdzēt, izšķiras un sāk gatavoties

tālākai emigrācijai

vai

palikšanai uz dzīvi Vācijā

Abos gadījumos nekavējoties jāsāk kārtot vajadzīgās formālitātes, jo vilcināšanās un gaidīšana uz pēdējo kuģi vai minūti var beigties ļoti kļūmīgi.

KARALIS LEOPOLDS III — NACIJAS STRĪDU SIMBOLS

Valdības krize, jo nevar izšķirties, ko darīt

Brisele (A). — Karaļa Leopolda III lēmums galīgo izšķiršanos atstāt Beļģijas valdībai un parlamentam pagājušo sestdienu izraisīja valdības krizi. Premjēra Eiskena valdība atkāpās un līdz otrdienai jauna valdība Beļģijā vēl nebija sastādīta. Informētas aprindas Briselē paredz tomēr, ka krize nebūs ilga.

Plebiscīts par karaļa atgriešanos, kā tas tagad redzams, beļģu tautu saskaldījis divos naidīgos blokos. Visā valstī sākušies streiki, un nedēļas beigās kopējo streikotāju skaitu vērtēja pāri 300.000. Liberāļu partija paziņojusi, ka viņi katoļus neatbalstīs un izturēsies neitrāli, jo nobalsošanā parādījies, ka vairākums karalim pārāk niecīgs. Valoņu provincēs par Leopolda III atgriešanos, kā zināms, izteicās tikai 42 proc.

Vienīgais atrisinājums ātrai krizes pārvarēšanai būtu Leopolda paziņojums, ka viņš no troņa galīgi atsakās. Tā tas tomēr nav, jo karalis vēl ceturtdien Ženēvā paskaidroja: „Es sevi pilnīgi nododu nācijas rīcībā." Bijušais sociālistu ministru prezidents Anri Spāks paskaidrojis: „Tagad nekāds labs atrisinājums vairs nav gaidāms."

Joprojām Leopoldam ieteic atsacīties no troņa par labu 19 g. v. kroņprincim Boduīnam. Beļģijas pavaldonis princis Šarls jaunās valdības sastādīšanu uzdevis līdzšinējam ministru prezidentam Eiskenam. New York Times raksta: „Karalis darītu visgudrāk, ja viņš no nestabilā troņa atteiktos. Tīri brīnums, ka tik praktiska tauta kā beļģi šai jautājumā parādījuši sevi ar pagājuša gadsimteņa jūtām un mentālitāti. Leopolds III šodien nav vis beļģu vienības, bet gan iekšējo strīdu simbols."

LATVIJA

Nr. 23 (367) 1950. g. 22. martā

Ar autora parakstu vai iniciāļiem parakstītajos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā redakcijas domas

Kas nomazgās netaisna likteņa zīmogu

BIJUŠIEM KAŖAVĪRIEM MAZ IZREDŽU IZCEĻOT UZ ASV UN JĀRĒĶINĀS ARĪ AR PALIKŠANU VĀCIJĀ

Kopš kaŗa beigām pagājuši turpat pieci gadi. Pasaulei par daudzām lietām atvēruušās acis, daudzi spriedumi šai laikā koriģēti, — par Padomju savienības politiku, komūnismu un tā mērķiem, arī par Baltijas valstīm un baltiešiem. Tikai viens jautājums šai pēdējā jautājumu kompleksā skaidrojies tik gausi un negribīgi, ka aplam maz šais piecos gados vispār pakustējies no vietas. Tas ir bijušo baltiešu kaŗavīru jautājums. Tieši vispēdējā laikā tas atkal parādās sevišķi skaidri.

Pēc ilgas nīkšanas gūstekņu nometnēs Baltijas valstu bij. kaŗavīrus savā laikā beidzot atlaida no gūsta, — tikai pēc ilgas skaidrošanas un ļoti bieži pat pēc vācu SS vīru atlaišanas. Bet kaŗa šausmu un gūsta posta vēl nepietika, lai viņu ciešanu mērs būtu piepildīts. Veltas izrādījās arī cerības, ko toreiz, atstājuši beidzot aiz sevis gūstekņu nometnes žogus un sargtorņus, loloja bij. kaŗavīri — ka nu viņi, tik daudzkārt smagākus upuŗus par pārējiem nesuši, varēs piebiedroties citu latviešu trimdinieku pulkam vismaz kā līdzīgi starp līdzīgiem. Arī tas viņiem tapa liegts; pasaules (un, nenoliegsim, arī daža „cienījama" tautieša) acīs tie bija apzīmogoti ar negoda un beztiesīguma zīmogu.

Kas lai saskaita tās audiences, memorandus, intervijas un deklarācijas, kas kaŗavīru lietā teiktas un sarakstītas. Iesniegumu, memorandu un pieprasījumu dokumenti krājušies papīru kalnos. Reizēm pat likās, ka vismaz netaisni uzspiestais divu burtu zīmogs bijušiem leģionāriem būs noņemts; vācieši taču būtu varējuši mobilizētos baltiešu kaŗavīrus nosaukt diezin kādos vārdos, kas viņiem tolaik būtu spējis to aizliegt? Likās, ka šur tur sāk kāda izpraśanas gaisma svīst. Bet tomēr velti. Šī cilvēku grupa tā arī palika „izņēmuma stāvoklī". Tikai retajam izdevās iekļūt un arī noturēties pie saviem piederīgajiem vai tautiešiem nometnēs, kaut DP statusu ar laiku kāda daļa neskaitāmās pratināšanās un „skrīningos" sev izcīnīja, parasti atkal zaudēja, lai dažs nebeidzamās pārsūdzībās un jaunos „skrīningos" varbūt vēlreiz atgūtu. Visa lielā bij. kaŗavīru masa, ieskaitot slimos un invalidus, tomēr šos gadus pavadījuši divkāršā trimdā — ārpus dzimtenes un ārpus tautiešu ciešākā pulka.

Tad sākās izceļošanas akcijas — uz ASV un citur. Atkal kaŗavīri palika tai pašā izņēmuma stāvoklī, izņemot Anglijas Westward Ho akciju, kur prasīja vienīgi DP statusu. Gan neskaitāmas reizes solīts viņu lietas „taisnīgi izkārtot" un „labvēlīgi atrisināt", gan ziņojumi un paskaidrojumi dažkārt bijuši tādi, ka nupat reiz būs tik tālu. Bet īstenībā viņi līdz pat šai dienai nav pat skaidru atbildi saņēmuši. Bet mēneši un gadi gājuši neziņā, un arvien neatlaidīgāk atskanējušas bij. kaŗavīru balsis: dodiet mums beidzot ja ne taisnību, tad vismaz noteiktu atbildi un skaidrību, lai izbeigtos šī karāšanās gaisā un neziņa par nākotni pašiem un ģimenēm.

Un nu — par spīti daudziem pēdējā laika ļoti optimistiskiem solījumiem un paskaidrojumiem — liekas, ka šī skaidrība beidzot būs. Bet kāda? Proti, skaidrība, ka bij. baltiešu kaŗavīriem laikam gan Savienotās valstis neredzēt.

Pēc DP sakarnieku kārtējās mēneša apspriedes 1. martā IRO amerikāņu joslas galvenajā mītnē Bad Kisingenā joslas štābs mēģinājis dabūt skaidrību no Savienoto valstu DP komisijas Frankfurtē par daudzo tur aizturēto bij. kaŗavīru izceļošanas lietu iespējamo likteni. Atbilde saņemta tāda, ka rīkojums par bij. „ass valstu armiju" dalībnieku aizturēšanu attiecībā uz ungāru armijas locekļiem atcelts un Frankfurtes DP komisija nekavējoties pamatīgi pārbaudīs katra kandidāta piemērotību DP imigrācijas likumam un katru lietu izlems individuāli un galīgi. Turpretim, par baltiešiem Frankfurtē nepastāv cerības, ka Vašingtona arī attiecībā uz tiem atsauks vispārējo rīkojumu par aizturēšanu.

Visas aizturētās kaŗavīru emigrācijas lietas, kā baltiešu, tā ungāru, uzskatāmas par „atliktām", un, kā tālāk norādīts, tās novietojamas „neaktīvo gadījumu" aktīs, bet pašiem izceļošanas kandidātiem jāieteic „taisīt citus plānus". Tātad bij. kaŗavīri drīzumā var sagaidīt šādu „ieteikumu".

Bez tam IRO amerikāņu joslas izceļošanas daļas vadītājs Džons F. Tomass 3. marta apkārtrakstā IRO apgabaliem (jādomā, ka arī pēc DP komisijas Frankfurtē paskaidrojuma) norāda, ka personām, kas kalpojušas kādā „ass armijā", vispār izceļošanas iespējas ierobežotas, jo parasti tām beigās liedzot izceļošanu iestāde, kas saucas Combined Travel Board. Tāpēc, lūk, šādām personām būtu jāieteic ne vien „taisīt citus plānus", bet gan — sākt iekļaušanos vācu saimniecībā. Citiem vārdiem — atmest cerības uz izceļošanu vispār un sagatavoties palikšanai Vācijā.

No sacītā gan redzams, ka galīgās oficiālās atbildes no Vašingtonas bij. baltiešu kaŗavīru lietā vismaz 3. martā vēl nebija un laikam arī nav vēl šodien, bet ziņas ir pietiekami nepārprotamas: Frankfurte uzskata, ka cerību nav. Un gluži tādas pašas ziņas nāk tieši no Vašingtonas: bij. kaŗavīrus laikam ASV neielaidīšot arī jaunā DP likuma ietvaros, ja to vispār pieņems.

Liekas diezgan skaidrs, ka bij. kaŗavīriem jāsagatavojas uz pašu ļaunāko. Jācer vienīgi, ka galīgā atbilde no Vašingtonas nāks drīz un jānožēlo, ka ta kavējusies tik ilgi, jo — daudz dārga laika jau nokavēts un daža cita iespēja, kas agrāk būtu bijusi, tagad varbūt būs galīgi zudusi. Ja no Vašingtonas atskanēs galīgais „no", tad varēsim teikt, ka pasaules netaisnības uzspiestā zīmoga krāsa izrādījusies „nenomazgājama" — gluži kā pasaules sirdsapziņa.

Par ko dažkārt iztaujā DP

Pēdējā laikā izceļotājus no britu joslas uz ASV pirms komisijām mēdz izsaukt uz interviju Ventorfā, kaut arī tie jau dokumentējušies savā IRO iestādē un tur arī skrīnēti. Par šīm intervijām plašāku informāciju neieguvu, bet kāds paziņa zināja stāstīt, ka viņš sīki izjautāts par DV organizāciju. Uz viņa norādījumu, ka tā ir tīra labdarības organizācija invalidu un citu trūcīgo atbalstīšanai, ticis piebilsts, ka tai esot it kā militārs raksturs (!)

15. martā Bremerhafenu atstāja divi DP transporti uz ASV, kas aizveda pāri par 2400 pasažieŗu. to vidū ap 600 latviešu.

Pēc savas pieredzes par bagāžu un tās iesaiņošanu kā galdnieks varu dot dažu labu padomu sekotājiem. Līmētās un cinkotās kastes izrādās neizturīgas. Vislabākās šķiet sanagiotas 2,3 cm biezu koka dēļu kastes, kuŗas labāk gatavot lielākas, jo tad tās mazāk svaida. Pēc nomuitošanas kastes jāapvelk dzelzs stīpām (Ventorfā katrai kastei tas izmaksā 4—5 DM) un piekaŗamās slēdzenes jānostiprina, pārliekot pāri un nostiprinot dzelzs stīpiņu, lai ceļā tās nenorautu. Mantu sarakstus par apm. 3 DM mēdz izgatavot uz vietas, un tos pieņem vienīgi uz īpašām veidlapām.

V. Vancāns

GALDNIEKU MEISTARA JUBILEJA

72 g. v. Otto Viksna 12. martā Augustdorfas nometnē atskatījas uz 50 gadu posmu galdnieka darbā. Sirmo jubilāru, kuŗu tautieši pazīst kā labsirdīgu un humora bagātu vīru, sveica latv. grupas vad N. Līdeks, komitejas pārstāvis A. Biernis un daudzi viņa mācekļi. V. saņēma baivas un DPACCSa atzinības rakstu. V. mācekļa gaitas sācis pie Ļaudoņas zārku taisītāja, pēc kam pārgājis uz Putniņa un vēlāk Lubānas galdniecību. Pēc 7 mācekļa gadiem atvēris savu darbnīcu un sevišķi specializējies dzīvokļu iekārtu un pūra lāžu un skapju pagatavošanā, par ko savā laikā piedevām saņēmis simtiem pāŗu tautisku cimdu. Par galdnieku darbnīcu vadītāju strādājis arī trimdā Detmoldā un Augustdorfā, apmācīdams amatā desmitiem trimdinieku. Tagad darbs izbeidzies un draud ceļojums uz veco ļaužu mītni. Taču jubilārs vēl cer nokļūt ASV, kur aizbraucis viņa brāļa dēls.

K. Strods

Mirusi komp. A. Ābeles māte

Valkas nometnē Ulmā mirusi vecākā nometnes tautiete Anna Ābele, komponista prof. A. Ābeles māte, dz. 1859. g. 15. oktobrī. Viņa bija smiltenieте un Blomes pagasta tautskolotāja Ata Ābeles dzīves biedre. Tautskolotāja ģimenē arvien augstā cieņā turēta dziedāšana un mūzika, kas jau agrā bērnībā būs atstājusi savu ietekmi arī uz vēlāko komponistu.

Aizgājēja apbedīta Ulmas Zeflingenas vācu kapos, izvadot nom. māc. Treijam un lielam pulkam tautiešu. Sēru mūziku kapos un aizlūguma aktā Ulmas Mārtiņa Lutera baznīcā atskaņoja komp. A. Ābele. **G. Št.**

Vācu draudze noliek ziedus latviešu kapos

Līneburgas apriņķa Barskampa vācu ev. lut. baznīcā, atzīmējot vācu tautas sēru dienu un pieminot kaŗā kritušos, draudze savā aizlūgumā pieminēja arī latviešus, latviešu kaŗavīrus un mūsu tautas ciešanas. Pēc dievkalpojuma draudze ar māc. P. Manesu ieradās kapos un apmeklēja arī latviešu bēgļu nodalījumu, kur atdusas 5 bij. kaŗavīri un 13 trimdas gaitās miruši tautieši. Pie latviešu kapu centrālā pieminekļa draudze nolika lielu egļu un pūpolu zaru vainagu, bet uz katras kapa kopiņas — ziedus.

Barskampa draudzes robežās savā laikā mitinājās Altgardes latviešu nometne, ko vēlāk pārcēla uz Dedelstorfu. Pašreiz B. kapos veic pēdējos košuma apstādījumu ierīkošanas darbus; tos sadarbībā ar vācu draudzi vada mūsu bij. kaŗavīrs Jānis Āķis, kas, neredzot iespēju izceļot, pārgājis vācu saimniecībā un dzīvo Barskampā. **N. O.**

Labākā vienība

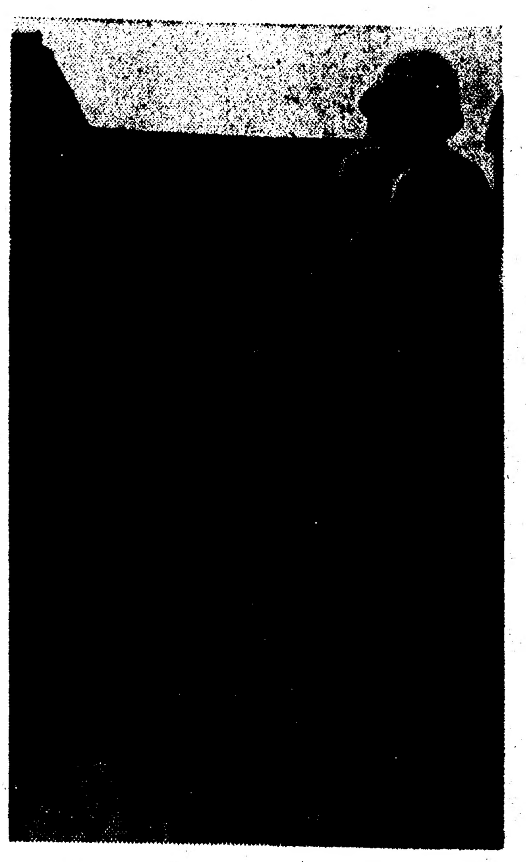

Latviešu sardžu rota Viesturs inspekcijas skatē. Amerikāņu plkv. Reiersons pārbauda vīru stāju. — Rota ieguvusi labākās vienības nosaukumu savā apgabalā.

Izvēlas „emigrēt" uz Vāciju

Neiminsterē un Hamburgā novietoto latviešu transporta un sardžu vienību vīru prāvs procents izteikušies par palikšanu Vācijā. Šeit palikt izvēlējušies ne tikai tie. kam grūtības izceļot ģimenes apstākļu vai veselības stāvokļa dēļ, bet arī tādi, kuŗiem izceļošanā nebūtu šķēršļu.

Ko domā par nākotni Vācijā palicēji?

Latvietis N. Hamburgā: „Ja Vācijā ir darbs, tad dzīvot var labi. Sociālā nodrošinājuma ziņā labāk vēlēties nevar. Te mani neviens nespiedīs aizmirst tautiskās grāmatas, laikrakstus, paražas. Mūs, latviešus, vācieši saprot, jo sevišķi Austrumvācijas bēgļi — mēs visi braucam vienā laivā, un viņu ir gandrīz tikpat daudz, cik Rietumvācijas agrāko iedzīvotāju. Tam sava politiskā un saimnieciskā perspektīva".

Kāds cits tautietis Hamburgā: „Te man ir iespēja saprasties, sarunāties. Kā apgādāšu savu lielo ģimeni aizjūras zemēs? Man, bij. kaŗavīram, še ir aizmugure, grūtās dienās valsts atbalsts. Ar vāciešu naidu nav tik ļauni. Arī citās zemēs mūsējie ir tie paši — ārzemnieki."

Grupa neiminsteriešu domā: „Ja darbs pie okupācijas spēkiem izbeigsies, mums visiem jau nodrošināts jauns darba lauks. Jo esam amatnieki. Kur gan vēl vairāk darba, ja ne izpostītā zemē. Še mums ir iztika, kas tālumā — to nezinām. Ko šādā gadījumā izvēlētos jūs?"

E. M.

Meklē vecākus. IRO Intern. Tracing Service Child Branche (APO 154, US Army) meklē vecākus vai piederīgos **Ritai Ekers**, dzim. it kā 1943. g. 28. 7. Bērns ap 9 mēn. vecs atrasts ceļā no Rīgas uz Popervalenu 1943. g. rudenī.

Dziesmu grāmatas jaunajam iespiedumam būs pievienotas dziesmu autoru biografijas. Kas varētu sniegt kādas ziņas par: A. Riekstiņu († 1889), T. Silpaušu († 1874), K. A. Stukmani un K. Tarzieru? — Māc. E. Ķiploks, (21a) Bad Salzuflen, Parkstr. 8.

Sākumam pietika ar 50 markām

LATVIETIS CEĻOJOŠA TIRGOŅA GAITĀS VĀCIJĀ

Neištates pilsētiņā ik nedēļas sarodas ceļojošie tirgoņi, lai piedāvātu savu preci. Tur tad lētāk nekā veikalā var dabūt, ko vien vēlas. Kādu dienu gadās nostāties pie pārdotavas ar uzrakstu „Vislētākās un labākās preces" — Eduards Ahrens. — Āreni jau bija arī Latvijā, tikai tie gan savu uzvārdu rakstīja bez „h".

„Sind Sie Lette?"

„Naturlich!"

Šie četri vārdi bija vienīgie, ko pārmainījām vāciski. Eduards Ārens, kuldīdznieks, Vācijā darbu un iztiku nodrošina ar tirgošanos — šodien Neištatē, rīt Flensburgā, parīt Hamburgā. „Trīsriteņu „limuzīns" mani jau vairāk nekā gadu vizina pa Vācijas ceļiem no vienas pilsētiņas uz otru, no ciema uz ciemu," viņš norāda.

A. stāsta, ka savā laikā sācis ar 50 markām. Nebijis arī „limuzīna" un daudzreiz nekas cits neatlicis, kā pārmest koferīti pār muguru un pielikt Dāliņa soli. Ar veikalu veicoties apmierinoši Līdz laikam, kad varēšot atstāt Vāciju, pietikšot.

„Uz kurieni tad domājat emigrēt?"

„Būs vien jābrauc uz to pašu Austrāliju. Ceru arī tur parādīt, ko latvietis spēj. Kaut arī viņu spēju, mākas un enerģijas dēļ iezemieši ienīstu."

„Kā iespējams iegūt ceļojoša tirgotāja atļauju?

Katrā apriņķa pilsētā ir tirdzniecības kamera, kas kompetenta izdot atļaujas. Protams, paiet labs laiciņš, kamēr atļauju dabū, kā saka, uz rokas. Pirms valūtas reformas bija vieglāk, jo daudziem nebija nekāda prieka tirgoties. Tad ieguvu arī savējo."

Latviešu tirgonis caurmērā ik tirdziņā pārdodot preces par 150—200 DM. Skaidrs atlikums esot līdz 20 proc., skatoties pēc preces kvalitātes un iepirkuma. Nedēļā, ja labi laika apstākļi, izbraucot 2—3 tirdziņus. Mēnesī pēc nodokļu samaksas un citiem „šeftes" izdevumiem savas 200 DM atliekot. Ja vakaros par lētu naudu pielabojot vēl hamburģiešiem radio aparātus, tad dzīvot varot. **E. E.**

Nometņu dzīve

AUGUSTDORFAS nometnes DP šinīs dienās atvadījās no sava DPACCSa direktora Jonga (J. W. Younga) un viņa britu līdzstrādniekiem. Jongs bija pazīstams kā izcils baltiešu draugs un viņu organizāciju atbalstītājs, par ko viņam BCP vārdā pateicās lietuviešu pārstāvis V. Šarnaitis. Atvadvakaru papildināja koncerts, piedaloties dziedonei Gučiusai un pianistam V. Meļķim. — Nometnes komitejā šinīs dienās ievēlēti: N. Līdeks, J. Biernis, A Grigalis, rež. P. Ozols un P. Caune Latviešu grupas vadītājam A. Šneideram izceļojot, viņa vietā ievēlēts N., Līdeks. Uz ASV aizbraucis prāv. J. Ozols, inž. B. Skulte, uzņēmējs A. Ullis, galdnieks V. Vancāns.

EVERSBURGAS DV nodaļa izsaka sirsnīgu pateicību par atcerēšanos sakarā ar draudzīgā aicinājuma dienu Peines nometnes YMCAi par ziedotajām DM 38,15 un 43 grāmatām un 56 žurnāliem un DV Dīseldorfas-Stokuma nodaļai par ziedotajām 20 grāmatām.

LĪBEKAS pilsētas robežās pēc IRO darbības izbeigšanās paredzēts izvietot apmēram 5000 DP, kas dažādu iemeslu dēļ nevar izceļot. Lībekas senāts pret šādu projektu iesniedzis protestu Šlezvigas-Holšteinas valdībai, prasot panākt okupācijas iestādēs un Bonnā Lībekai „labvēlīgu atrisinājumu". Lībekas prese savukārt norāda, ka pilsēta līdz šim jau bijusi ļoti noslogota ar ārzemniekiem, tāpēc nākotnē vairs nevar uzņemties viņu aprūpi.

OLDENBURGAS-OMŠTEDES Rūdolfa Blaumaņa ģimnaziju beiguši: Rasa Freidenfelde, Diana Grante, Skaidrīte Krebsa, Jānis Rozīte un Dzirkstīte Šimane. Māc. A. Švalbes vadītajai ģimnazijai, kas 1945. g. vasarā nodibinājās Oldenburgas Lindenhofa nometnē, šis bija 5. izlaidums; absolventu skaits sasniedzis 63. Reizē ar izlaiduma svinībām ģimnazijas saime atvadījās arī no sava direktora māc. Švalbes un skolotājas O. Martinovskas, kas jau nākamajās dienās dodas pāri okeanam.

BLOMBERGAS latviešu skolas līdz ar nometnes likvidāciju izbeigušas pastāvēšanu. Četrarpus gadu laikā ģimnazija, kuŗā mācījušies audzēkņi no 20 apkārtējām nometnēm, izlaidusi ap 100 absolventu. Ģimnaziju vadīja mag hist. M. Brastiņa, bet tautskolu R Vēliņš.

VĒSTULES REDAKCIJAI

KĀ TAS IZSKAIDROJAMS?

Vērojot dažā ziņā krasās atšķirības DP dzīvē amerikāņu un britu joslā, rodas jautājums, kā gan tās izskaidrojamas. Cik zināms, DP apgādei IRO atvēl vienādas summas, bet, piem., cukuru Lībekā desmit dienām izsniedz 300 g, kamēr Eslingenā septiņām dienām 350 g personai. Uz Ziemsvētkiem katrs DP britu joslā saņēma speciāldevā 70, bet amerikāņu joslā 140 cigaretes. Daudzās nometnēs britu joslā stipri ierobežots elektrisks strāvas patēriņš, kamēr amerikāņu joslā reti kur pazīst šādus ierobežojumus.

Dažkārt pārdomas rada arī nesaimnieciska līdzekļu izlietošana. Piem., dokumentēties braucējiem uz ASV no Lībekas jādodas uz stipri attālo Zēdorfu, kamēr lielajā bēgļu centrā taču šāda biroja ierīkošana, šķiet, iznāktu stipri lētāka, jo samazinātos lielie izdevumi par dzelzceļa orderiem.

Liela dažādība starp abām joslām pastāv arī noteikumos par darba norīkojumiem. Dažā labā nometnē norīkotiem liek strādāt pilnīgi nevajadzīgu un lieku darbu veselas 8 stundas, kamēr citur obligātiem norīkojumiem divreiz īsāks darba laiks. Lībekā nesen noteikts, ka darba pienākums veicams arī strādātājiem, kas nemaksā IRO atvilkumus. Bet ja nu šāds strādātājs nopelna tikai 20—30 DM mēnesī, kā lai viņš tad samaksā vēl vietnieku vai IRO likmi par uzturu?

Anatolijs Tālumnieks, Lībekā

VĒL PAR ALGAS NODOKLI

Visu 1949. g. biju IRO dienestā, saņemot atalgojumu no „Besatzungskostenamt". Gada laikā no manas algas atvilka nodokļus par DM 156,50 un š. g. februārī man atmaksāja DM 30,50. Atrazdamies Šveinfurtē, uzzināju, ka atmaksai vajadzēja būt 70 DM, tātad puse tomēr ieturēta. To saņemt vairs nav iespējams, jo nekavējoties jāizceļo. Tāpēc atstāju pilnvaru. Vai citiem nevajadzētu rīkoties līdzīgi?

E. Briška, Šveinfurtē

KUR PALIEK ADRESES?

Biju šejienes sabiedrību informējis, ka no Vācijas gaidu pieprasītās mūsu invalidu adreses, lai varētu parūpēties par individuālu atbalstu viņiem. Tagad daudzi tautieši apvaicājas, kam palīdzību sniegt, bet adreses vēl arvien nav pienākušas. Liekas, ka, ja kaut kas jāgaida no Vācijas, tad tas velkas mēnešiem.

Priecīgāka nav arī otra aina. Kādu citu savākto ziedojumu partiju kollektīvi biju nosūtījis DV grāmatnīcai Ulmā izdalīšanai invalidiem, bet līdz šai dienai neesmu saņēmis atbildes, vai sūtījums pienācis un sadalīts. Arī par to ziedotāji apvaicājas, bet nezinu atbildēt. Tā viņi kļūst aizdomīgi un no tālākas palīdzības atturas.

Jānis Henkuzens, Sanarē, Venecuēlā

JAUTĀJUMS PAR DĀVANĀM

No mums šinīs dienās aiziet mūsu tuvākais britu priekšnieks, inteliģents un simpatisks cilvēks. Atmiņai par kopā pavadīto laiku vēlējāmies viņam kaut ko uzdāvināt un izšķīrāmies par Latvijas standarta karodziņu, kādu var dabūt DV grāmatnīcā, pievienojot tam vēl plāksnīti ar mūsu veltījumu.

Lielākā daļa pievienojās, bet bija arī pretinieki šai izvēlei, kas norādīja, ka nevienu nevarot spiest glabāt savās mājās svešas valsts karogu. Gribas jautāt, — par cik šāds ieskats pamatots, jo tādā gadījumā, man liekas, tikpat labi varētu iebilst pret mūsu propagandas grāmatām, kuŗas dāvinot, it kā zināmā mērā piespiežam apdāvinātos tās lasīt un interesēties par mūsu likteni.

F. Buks, sardžu vienībā Firsenā

VAI PIRMĀ BEZDELĪGA?

Savā laikā, kad neredzīgie reģistrēti izceļošanai uz Norvēģiju, nebija paskaidrots, ka bij. kaŗavīri nav vēlami. Pieteikusies arī Neištates nometnē (Holšteinā) dzīvojošā neredzīgā latviešu invalida A. ģimene. Vēlāk noskaidrojies, ka bij. kaŗavīrus norvēģi neuzņem, un A. ģimenes galvam iecelošana Norvēģijā liegta. Tādā gadījumā izceļot atteikusies arī sieva.

IRO tomēr kategoriski prasījusi, lai sieva izceļo, jo viņai paredzēts darbs neredzīgo pārskološanas centrā. Kad A. piedāvājumu noraidījusi, tai atņemta aprūpe. Komisija bez tam vēl norādījusi, ka invalidu pabalstus ārzemniekiem Vācijā drīz varot svītrot. Ja vācieši tādus pagaidām vēl maksājot, tad tas esot tikai „norādījuma no augšas" nopelns.

Edvīns Ērms, Neištatē

LASĪTĀJU IEVĒRĪBAI ASV

Abonēšanas naudu lūdzam sūtīt tikai Latvijā publicētiem pārstāvjiem.

VĒSTULES REDAKCIJAI

Ā TAS IZSKAIDROJAMS?
ojot dažā ziņā krasās atšķirī-
P dzīvē amerikāņu un britu
rodas jautājums, kā gan tās
drojamas. Cik zināms, DP ap-
IRO atvēl vienādas summas,
iem., cukuru Lībekā desmit
n izsniedz 300 g, kamēr Eslin-
septiņām dienām 350 g perso-
Uz Ziemsvētkiem katrs DP
joslā saņēma speciāldevā 70,
merikāņu joslā 140 cigaretes.
ās nometnēs britu joslā stipri
žots elektrisks strāvas patē-
amēr amerikāņu joslā reti kur
šādus ierobežojumus.
ārt pārdomas rada arī ne-
eciskā līdzekļu izlietošana.
dokumentēties braucējiem uz
no Lībekas jādodas uz stipri
Zēdorfu, kamēr lielajā bēgļu
taču šāda biroja ierīkošana
iznāktu stipri lētāka, jo sama-
lielie izdevumi par dzelzceļa
em.
dažādība starp abām joslām
arī noteikumos par darba
jumiem. Dažā labā nometnē
tiem liek strādāt pilnīgi neva-
un lieku darbu veselas 8
s, kamēr citur obligātiem no-
niem divreiz īsāks darba
Lībekā nesen noteikts, ka
pienākums veicams arī
ājiem, kas nemaksā IRO at-
us. Bet ja nu šāds strādātājs
tikai 20—30 DM mēnesī, kā
tad samaksā vēl vietnieku
O likmi par uzturu?
natolijs Tālumnieks, Lībekā

PAR ALGAS NODOKLI
1949. g. biju IRO dienestā,
t atalgojumu no „Besatzungs-
mt". Gada laikā no manas
atvilka nodokļus par DM
un š. g. februārī man atmak-
M 30,50. Atrazdamies Šveinfurtē
uzzināju, ka atmaksai vaja-
ūt 70 DM, tātad puse tomēr
. To saņemt vairs nav iespē-
o nekavējoties jāizceļo. Tā-
tāju pilnvaru. Vai citiem ne-
tu rīkoties līdzīgi?
E. Briška, Šveinfurtē

UR PALIEK ADRESES?
šejienes sabiedrību informē-
no Vācijas gaidu pieprasītās
nvalidu adreses, lai varētu
des par individuālu atbalstu
Tagad daudzi tautieši ap-
, kam palīdzību sniegt, bet
vēl arvien nav pienākušas.
ka, ja kaut kas jāgaida no
tad tas velkas mēnešiem.
gāka nav arī otra aina. Kā-
savākto ziedojumu partiju
biju nosūtījis DV grāmat-
mā izdalīšanai invalidiem
šai dienai neesmu saņēmis
vai sūtījums pienācis un
Arī par to ziedotāji apvai-
nezinu atbildēt. Tā viņi
domīgi un no tālākas palī-
tturas.
Jānis Henkuzens, Sanarē,
Venecuēlā

ĀJUMS PAR DĀVANĀM
ms šinīs dienās aiziet mūsu
britu priekšnieks, inteli-
simpatisks cilvēks. Atmi-
kopā pavadīto laiku vēlējā-
am kaut ko uzdāvināt un
es par Latvijas standarta
, kādu var dabūt DV grā-
pievienojot tam vēl plāks-
ūsu veltījumu.
daļa pievienojās, bet bija
inieki šai izvēlei, kas
ka nevienu nevarot
labāt savās mājās své-
ts karogu. Gribas jau-
r cik šāds ieskats pamatots,
ādījumā, man liekas, tikpat
tu iebilst pret mūsu pro-
grāmatām, kuras dāvinot,
āmā mērā piespiežam ap-
tās lasīt un interesēties
likteni.
s, sardžu vienībā Firsenā

PIRMĀ BEZDELĪGA?
ikā, kad neredzīgie reģis-
ošanai uz Norvēģiju, nebi-
drots, ka bij. karavīri nav
Pieteikusies arī Neištates
(Holšteinā) dzīvojošā nere-
iešu invalida A. ģimene.
kaidrojies, ka bij. karavī-
i neuzņem, un A. ģimenes
ceļošana Norvēģijā liegta.
jumā izceļot atteikusies arī

mēr kategoriski prasījusi,
izceļo, jo viņai paredzēts
dzīgo pārskološanas cent-
. piedāvājumu noraidījusi,
a aprūpe. Komisija bez
orādījusi, ka invalidu pa-
zemniekiem Vācijā drīz
ot. Ja vācieši tādus pa-
l maksājot, tad tas esot
ādījuma no augšas" no-

Edvīns Erms, Neištatē

JU IEVĒRĪBAI ASV
as naudu lūdzam sūtīt
vijā publicētiem pārstāv-

Divos gados esmu redzējis mazāk čūsku nekā Latvijā vienā dienā

IESPĒJA DIBINĀT NACIONĀLAS ĀRZEMNIEKU KOLONIJAS — LIELISKAS DARBA IESPĒJAS NESKAITĀMĀM PROFESIJĀM — MODERNAS CELTNES AUG KĀ SĒNES PĒC LIETUS

Vēstule redakcijai no Venecuēlas

Gribu pateikt dažu labu patiesību par Venecuēlu — zemi, kurā pēc manām domām ir lieliskas izredzes katram ieceļotājam. Par šejienes dzīvi līdz šim dzirdētas ļoti pretrunīgas informācijas, kas daudzus tautiešus atturējušas doties šurp. Domāju, ka Venecuēlā mūs it sevišķi varētu interesēt koloniju dibināšanas iespējas, ko te var darīt un arī dara visu tautību imigranti, piemēram, dažādās lauksaimniecības nozarēs. Valdība neliek šķēršļus nevienai lielākai ieceļotāju grupai izmantot kopīgi kādu auglīgu apgabalu, reizē saglabājot arī savu nacionālo kultūru un tradicijas. Šādas kolonijas gluži labi saskan arī ar valdības vispārīgo plānu — veicināt Venecuēlā lauksaimniecības ražojumu produkciju, lai tie nebūtu jāimportē no ASV. Zemi iespējams iegūt uz 25 gadu nomaksu, pie kam sākumā katra ģimene saņem arī 30.000 bolivaru aizdevumu (1 dol. — 3,33 bol.), kas jāsāk atmaksāt tikai pēc 2 gadiem. Sevišķi labas izredzes Venecuēlā ir cūkkopībai, vistkopībai un dārzkopībai. Daudz brīvas labas zemes ir tieši lielāko centru tuvumā, tā ka par ražojumu izvietošanu tirgū nav ko baidīties.

Venecuēlā nevienam ieceļotājam nav vajadzīgs parakstīt kādus darba līgumus. Arī citādi brīvības un tiesību ziņā pastāv pilnīga vienlīdzība starp ieceļotājiem un šejieniešiem. Mēdz apgalvot, ka Venecuēlā esot nepiemērots klimats, čūsku briesmas utt. Divu gadu laikā šeit dzīvodams, es tomēr vēl neesmu nekad konstatējis tik augstu temperātūru, par kādu man raksta paziņas no Austrālijas, un zēna gados Latvijā es vienā pašā saulainā dienā apsitu vairāk čūsku nekā visu šo laiku esmu te redzējis, lai gan pazīstu puslīdz labi visus apdzīvojamos Venecuēlas apgabalus. Arī iedzīvotāji šeit jauki un sirsnīgi, gan ar zināmu amerikānisku skaļumu, jo visas sadzīves formas te mīl kopēt no ziemeļamerikāņiem.

Ieceļot Venecuēlā kā intelliģento profesiju darbiniekiem (ārstiem, zobārstiem, inženieriem, agronomiem utt.) formāli nav iespējams, bet parastā prakse rāda, ka šo profesiju cilvēki, kas iebraukuši, uzdodamies, piemēram, par laukstrādniekiem, pēc īsa laika var tomēr uzsākt strādāt savā īstajā speciālitātē. Labas darba iespējas šeit gaida tādu arodu darbiniekus, kā būvtechniķus, mūrniekus, krāsotājus, būvgaldniekus, elektrotechniķus, installātorus, topografus, ceļu inženierus un meistarus, asfalta un cementa darbu uzņēmējus. Kārtīgi atalgotu darbu te vienmēr atradīs arī automechaniķi, traktoristi, labi drēbnieki, kurpnieki, modistes un šuvējas, žēlsirdīgās māsas, fotografi uc. Ieceļotājs, kam būtu iekrāti kādi 600 dolari, var ar labām izredzēm uzsākt Venecuēlā savu patstāvīgu veikalu.

Venecuēlas valdība pašā pēdējā laikā uzsākusi plašas celtniecības programmas reālizāciju, paredzot tuvākajos gados modernizēt tiklab galvaspilētu Karakasu, kā arī citas lielākās pilsētas — Valensiju, Morakaibi, Bolivaru, Sankristobalu, Meridu uc. Šai sakarā lielas iespējas ieceļotājiem te pavērsies tieši būvniecības nozarē. Karakasā uzsākts būvēt veselu jaunu pilsētas daļu, kur pacelsies tūkstošiem veikalu, vasarnīcu, skolu un sabiedrisku celtņu. Pārējos pilsētas rajonos paplašina un iztaisno ielas, noārdot vecos namus, kuru vietā kā sēnes pēc lietus aug jaunas, modernas celtnes. Venecuēla ir nākotnes zeme, un pēc manām domām ikvienam vajadzētu izmantot katru iespēju, lai nokļūtu šurp un sāktu veidot jaunu dzīvi.

Karakasā, februārī.

Dr. Roberts Ivanovs

Džordžijas štatā grūti sameklēt darbu

Latviete G. M., kas kopā ar vecākiem izceļojusi uz Džordžijas štata galvaspilsētu Atlantu, vēstulē stāsta par negaidītām grūtībām kaut cik atalgota darba sameklēšanā. „Vienkāršos darbus šeit veic nēģeri, kuru atalgojums ļoti niecīgs. Bez tam viņi dzīvo savos kvartālos, kur īres zemas, un arī pārējie viņu izdevumi citādi nekā baltajiem. Mēs ar tik zemām algām nekad nevarētu eksistēt. Man personīgi pēc vairāku nedēļu taujāšanas laimējās dabūt darbu kāda tirdzniecības nama birojā. Alga 110 dol. mēnesī, no tās 50 dol. jāizdod par istabu, bet ar atlikušajiem 60 dol. jāsedz pārtikas un citi izdevumi 3 pieaugušiem cilvēkiem. Mans tēvs pēc aroda ir automechaniķis ar 35 gadu praksi un nepieciešamajām angļu valodas zināšanām. Savā profesijā viņam tomēr darbu šeit atrast nav iespējams. Pēc divunpus mēnešu veltīgas meklēšanas viņš tagad dabūjis darbu par būvgaldnieku, bet tikai dažas dienas nedēļā ar zemu atalgojumu — 0,80 dol. stundā, tā ka mūsu budžets ar to neko daudz neuzlabojas.

Cilvēki šeit ļoti laipni un labprāt gribētu palīdzēt, bet vispārējā darba trūkuma dēļ tas parasti nav iespējams. Zinu arī citus mūsu tautiešus (pie tam ar labām aroda zināšanām — žēlsirdīgās māsas, mūrnieki, techniķi utt.), kas jau ilgi ir bez darba un kam klājas vēl grūtāk nekā mums. Domāju tuvākajā laikā braukt pie paziņām uz ziemeļu štatiem un mēģināt sameklēt kādu labāk atalgotu darbu tur, lai gan grūti būs segt eventuālos pārcelšanās izdevumus."

Bijušie kokvilnas plūcēji dibina mēbeļu fabriku Latavia

VĒL VIENS PATSTĀVĪGS LATVIEŠU UZŅĒMUMS ASV — MISISIPI ŠTATA LAIKRAKSTS VELTĪ LAPPUSI mŪSU TAUTIEŠU DZĪVES UN DARBAM

Trimdas presē pēdējā gada laikā lasīts daudz informāciju par to apm. 700 latviešu dzīves un darba apstākļiem, kas apmetušies Savienoto valstu dienvidos par kokvilnas plantāciju strādniekiem. Visumā turienes dzīve no mūsu viedokļa izpelnījusies negātīvu vērtējumu. Nepietiekamā izpeļņa un neparasti ilgais bezdarba laiks ziemas mēnešos, kā zināms, pamudināja daļu tautiešu atstāt Misisipi štata plantācijas un meklēt nodarbošanos citur.

Par sekmīgu Misisipi latviešu pasākumu tikko ziņo Memfisas laikraksts The Commercial Appeal, kas veltījis mūsu tautiešiem veselu ilustrētu lappusi. Izrādās, ka grupa latviešu plantātora Harveja Hauza (Harvey Howze) un vairāku lokālo iestāžu, organizāciju un banku atbalstu nodibinājuši Sledžas (Sledge) pilsētā patstāvīgu mēbeļu rūpniecības uzņēmumu Latavia. Uzņēmuma techniskais vadītājs ir galdnieku meistars Ādolfs Jākobsons, un tajā strādā lielāks skaits latviešu, gatavojot mēbeles skolām, dažādām iestādēm un privātiem dzīvokļiem. Laikraksts slavē latviešu amatnieku neparasti precīzo un glīto darbu un piebilst, ka uzņēmums tikko spēj apmierināt visus pasūtinātājus.

The Commercial Appeal līdzstrādnieks intervējis arī virkni mūsu tautiešu, lai noskaidrotu viņu domas par jauno dzīvi Misisipi štatā. Garāka saruna žurnālistam bijusi ar luterāņu mācītāju Paulu Ņirsonu, kas pastāstījis par nepiemērotajiem apstākļiem kokvilnas farmās, kuru dēļ daļa latviešu aizgājuši citā darbā. Laikraksts sniedzis daudzas ilustrācijas, galvenokārt par jauno uzņēmumu Latavia.

LATVIEŠU ROKU DARINĀTAS MĒBELES ASV. Uzņēmumā, kas pārņemts no Memfisas laikraksta Iye Commercial Appal, redzama grupa mēbeļu fabrikas Latavia strādnieku.

Kad cepeši smaržo

Darbs, par kuru der padomāt braucējiem uz Austrāliju

VĒSTULE LATVIJAI NO KANBERAS

Reiz gribas kaut ko pastāstīt arī par darbu „savā nozarē" — virtuvē.

Šī virtuve jau nu gan nav nekāda zelta bedre, taču diezin vai būtu prāta darbs, ja atbraucēji Austrālijā no šāda piedāvājuma atteiktos, ka, „melnās miesās". Liktos, ka Austrālijas vasarā virtuvē jābūt pamatīgam karstumam, bet izrādās, ka tur tomēr daudz, daudz vieglāk nekā laukā, kur saule tieši virs galvas.

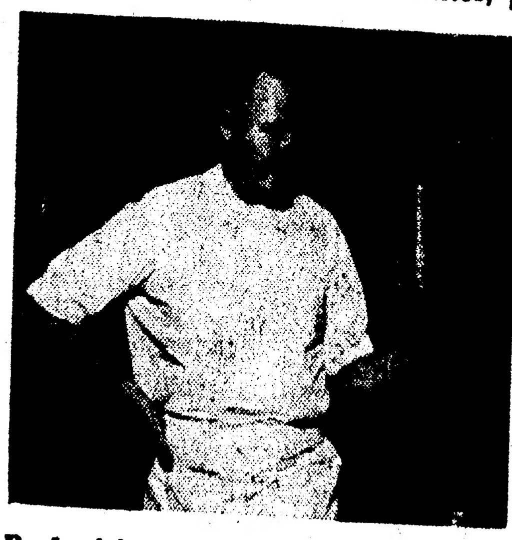

Pa kreisi: mūsu apgāda galv. pārstāvis Austrālijā A. Strazdiņš pavāra amatā, apskatot ēdienu karti. Dzimtenē S. bija atbildīgs pašvaldības darbinieks, bet Vācijā strādāja dažādās iestādēs Bavārijas apgabalā, kā arī par LSK pārstāvi. Pa labi: Rīgas gaļas rūpniecības darbinieks H. Erlics (no Ķīles) tagad Austrālijā mazgā šķīvjus. Tas ir darbiņš, kas nepavisam „nelauž kaulus". Nākotnē E. cer atkal strādāt savā vecajā profesijā.

A. Erdmaņa uzņ.

jo obligātā līguma laikā ne katru reizi var izvēlēties nozari, kas vistīkamākā. Virtuves darbā — viesnīcās, hosteļos, pa daļai pat imigrācijas centros, ir ļoti labas algas. Dažkārt vairāk nespēj nopelnīt pat amatnieks. Tas tāpēc, ka šajā darbā mazi atvilkumi par ēšanu un dzīvokli, bet ja jāstrādā arī sestdienās un svētdienās, tad izpeļņa pavisam prāva. Parastajā darba nedēļā ir 5 dienas resp. 40 stundas. Personāla brīvlaiks mainās rotēšanas kārtā, tāpēc no sestdienu un svētdienu darba nemaz izbēgt nevar, un to neviens arī nemēģina.

„Karjēra" virtuvē sākas ar t. s. „kitchenman". Tas ir vienkāršais virtuves strādnieks. Acīgākie vēlāk kļūst pavāri, nonākot jau kvalificētā un ļoti labi samaksātā darbā. Sākumā jau netiek gan uzreiz par pirmo pavāru, bet, teiksim, ceturto. Austrāliešu īpatnējā dzīves veida dēļ viesnīcu un hosteļu ir ļoti, ļoti daudz. Bij. DP šajā nozarē tagad strādā tūkstošiem. Ja nu „kičenmens" diendienā redz, ko pavāri cep un vāra, tad arī saprotams, ka amata prasme ātri rokā. Cilvēkam, kas šajā darbā grib mesties ar pilnu krūti, iespējams apmeklēt arī pavāru kursus, un pēc to beigšanas stāvoklis pavisam stabils. Ar darbu virtuvē pilnīgi atrisināts arī dzīvokļa jautājums, jo miteklis parasti ir turpat viesnīcā vai hostelī. Pro-

Kādreizējais neatkarīgās Latvijas policijas darbinieks K. Zariņš (no Hersbrukas) virtuves darbā. Viņš vienu sezonu nostrādājis arī cukurniedru novākšanā un iekrājis dažu labu lieku mārciņu.

A. Erdmaņa uzņ.

tams, te gan jārunā galvenokārt par vieniniekiem un precētiem bezbērnu pāriem.

Latviešu pavāri jau cep un vāra, ka smaržo visa Austrālija. Pilnīgi gan jāpiemērojas šejienes ēdienu kartei, kas tomēr nav komplicēta. Sākot ar imigrācijas centriem un beidzot ar viesnīcām, visur var atrast pa mūsu pavāram. Ņemsim kaut, piemēram, Betherstas imigrācijas centru. Latvieši Celmiņš, Pērsle, Bārda uc. tur ir pat galvenie pavāri. Bonegillā pavāra kārtā iekāpis Purkalītis uc. Arī Latvijas apgāda pārstāvis Austrālijā Strazdiņš no „kičenmena" uzdienējis par pavāru, kas uniformas maiņas ziņā vien jau nozīmē, ka virtuvē drīkst valkāt baltas bikses. „Kičenmena" darbs ir visdažādākais — gan grīdu un trauku beršana, gan arī banānu un ābolu mizošana vai citas tamlīdzīgas lietas. Dažkārt nav nemaz tik viegli — jāraujas tiešām, kā saka, „melnās miesās". [...]

Atbraucot Austrālijā, „kičenmena" darbu noraidīt vispirms jau būtu nepareizi labā atalgojuma dēļ, kaut jārēķinās, ka strādāšana virtuvē ne katru reizi viegla. „Kičenmena" parastais iestāju pārbaudījums ir podu un pannu beršana. Taču cilvēks pie visa pierod, it sevišķi austrāliešu virtuvē, kur vienmēr var „iemest kaut ko arī mutē". Visapkārt jau labas lietas — smaržo cepeši, apelsīni utt. Maz gan austrālietis ēd kartupeļu. Runāt par šejienes ēdienu karti laikam tomēr nebūtu vietā — katram sava garša, un mēs ēdienus gatavojam pavisam citādi nekā austrāliešu namamāte vai pavārs.

Kanbērā, brīvlaikā no virtuves darba.

„Kičenmens" **Arnolds Šmits**

Par un pret

DP austrāliešu preses slejās

„Ir pienācis laiks, lai mēs, austrālieši, atzītu, ka šī pasaule nav domāta tikai angliski runājošām tautām, un tādēļ sāktu parādīt mazliet vairāk draudzības arī pret mūsu jaunaustrāliešu brāļiem," — tā laikrakstā The Mercury uzsver kādas lasītāju vēstules autors, polemizējot ar kādu citu savu tautieti, pēc kura domām austrāliešiem būtu jābūt draudzīgiem tikai pret britu imigrantiem.

Ka Austrālijā visas iedzīvotāju grupas vēl arvien neatbalsta DP ieceļošanu, rāda tai pašā laikrakstā nesen publicētā informācija par Austrālijas bijušo karavīru apvienības prasību valdībai — nekavējoties pārtraukt DP ielaišanu un iecelt sevišķu komiteju, kam būtu „jāizmeklē ziņojumi, ka liels skaits DP, kas ieceļojuši Austrālijā, kara laikā dienējuši vācu armijā un ir vēl tagad noskaņoti draudzīgi nacionālsociālistiem." Apvienības prezidents Mekdonalds (B. J. McDonald) pastāstījis Sidnejas preses pārstāvjiem brīnum interesantu lietu: kādas ieceļotāju grupas locekļu starpā nesen notikusi smaga izkaušanās, kurā uzvarējuši nacionālsociālistiski noskaņotie DP, jo to skaits tālu pārsniedzis pretinieku skaitu...

Atzīmējams ir Austrālijas inženieru savienības pozitīvais viedoklis attiecībā uz DP uzņemšanu. Savienība iestājusies arī par to, ka kvalificētiem DP inženieriem iespējami drīz pēc viņu ierašanās Austrālijā būtu atļaujams strādāt savā speciālitātē. Lai pārbaudītu jauniebraucēju inženieru aroda prasmi, savienība jau priekš vairāk nekā gada nodibinājusi speciālu kvalifikācijas komiteju. (j)

Ar fabrikas strādnieka algu un 30 vistām uztur astoņus cilvēkus

Kā klājas kādai latviešu ģimenei Dienvidfrancijā

Latvietis Ž. M., kas priekš vairāk nekā 2 gadiem izceļoja no Eslingenas nometnes uz Allevardu Dienvidfrancijā, visu šo laiku nostrādājis kādā no lielākajām turienes tēraudlietuvēm. Saņemtā alga un piemaksas, kā arī neliels pašu noorganizēts vistkopības pasākums devis M. 8 personu ģimenei (3 paaudzes!) gluži labu iespēju jaunās pagaidu eksistences nodrošināšanai. Par savu pēdējā laika dzīvi šis tautietis starp citu raksta:

„Ikdienas darba vienmuļībā reižu reizēm pagadās arī daža interesantāka lieta. Esam taču Francijā, — un kura franču fabrika gan iztiktu bez streikiem? Protams, arī mūsu uzņēmumā komūnistiem paklausīgie franču strādnieki nesen, gan tikai uz vienu dienu, pārtrauca darbu. Te nu gribētos piezīmēt, ka pati metallietuves vadība tieši pēdējā laikā priekš streika bija izdarījusi vairākus uzlabojumus gan darba procesā, gan strādnieku dzīvokļos. Pārbūvējot kausējamo krāsni, bija ievērojami palielināta metalla kluču produkcija un līdz ar to paaugstinātas strādnieku saņemamās prēmijas. Katram strādniekam bija iedots dzelzs skapis drēbju novietošanai, bet dzīvokļos ielika jaunas grīdas un virtuvē iekārtots ūdensvads.

Par spīti visiem šiem darba, izpeļņas un dzīves apstākļu uzlabojumiem streiks tomēr notika. Apspriedos iepriekš ar vairākiem darba biedriem — ārzemniekiem un sarunājām šai absurdajā streikā nepiedalīties. Tā nu otras dienas rītā viens latvietis, viens ukrainis un viens krievs ar saviem dēliem kļuva par streiklaužiem un mierīgi devās uz darbu. Pie fabrikas vārtiem mūs sagaidīja un mēģināja „apvārdot" pats šejienes komūnistu barvedis līdz ar dažiem citiem „draugiem". Laimīgā kārtā līdz nopietnai sadursmei lieta tomēr nenonāca, un varējām netraucēti nostrādāt visu dienu.

Nesen saņēmām ziņas par kādu mūsu agrāko darba biedru — komūnistiski noskaņotu krievu. Pēc atlaišanas no mūsu fabrikas viņš bija atradis darbu Parīzē, bet par negodīgu aģitāciju arestēts un nosūtīts uz „plašo dzimteni". Droši vien vīrs tagad savu pārliecīgo centību rūgti nožēlo...

Manā putnu „farmā" pašlaik ir 30 vistas un 4 gaiļi. No iegūtajām olām sedzam pašu ģimenes patēriņu un bez tam pārdodot iegūstam apm. 200 franku tīru atlikumu dienā, jo svaigām olām te ir lielisks tirgus. Vairākas francūzietes pasūtina lielākus daudzumus un maksā pat uz priekšu, lai tikai dabūtu svaigu mantu. Iemesls šai parādībai tas, ka olas te parasti importē no Marokas, un tās, protams, ir jau stipri nostāvējušās. Labprāt būtu savu vistkopības pasākumu paplašinājis, bet pagaidām grūtības rada piemērota zemes gabala iegūšana."

Degradēti jaunaustrāliešu strādnieki

600 dzelzceļnieku streiks Islingtonas un apkārtnes darbnīcās Dienvidaustrālijā, par ko ziņojām Latvijas 8. marta numurā, ildzis pavisam 13 dienas. Streika iemesls, kā zināms, bija austrāliešu protests pret divu baltiešu nodarbināšanu par 1. šķiras mašīnistiem. Rezultātā abi jaunaustrālieši atcelti no ieņemamā posteņa un degradēti par 3. šķiras mašīnistiem, motīvējot šo rīkojumu ar to, ka viņi neesot nokalpojuši paredzētos mācības gadus, kā arī oficiālo 2 gadu līguma laiku.

Streika iemesli un iznākums radījis smagu iespaidu uz dzelzceļniekiem — jaunaustrāliešiem, vietām jūtami pasliktinot arī attieksmes starp imigrantiem un vecajiem strādniekiem. Radušies vairāki konflikti un strīdi, kuros no austrāliešu puses bijuši dzirdami saucieni: „Ko jūs te meklējat — brauciet atpakaļ uz Vāciju!" Sagaidāms, ka pēc līguma nokalpošanas daudzi bij. DP darbu uz dzelzceļiem atstās.

R. D.

LATVIEŠI VISĀ PASAULĒ

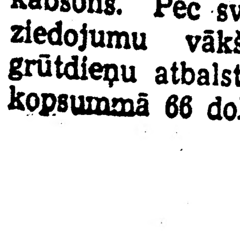

Kirklendlēkā (Kirkland Lake, Ontario) dzīvojošie latvieši 5. 3. pulcējās kopīgās pulkv. Kalpaka piemiņas svinībās. Tautiešus uzrunāja V. Roms, A. Rutule un Virdžinitaunas latviešu pārstāvis Jēkabsons. Pēc svinīgā akta notika ziedojumu vākšana invalidu un grūtdieņu atbalstam Vācijā, savācot kopsummā 66 dolarus.

Notikumi briest . . .

Sūtnis Feldmanis apmeklē māju, kur strādā latviešu ģimenes

(Turpinājums no 1. lpp.)

šanās un a: to politisko lomu, kāda šim valstsvīram piekritīs tuvākajā nākotnē. Bez tam mūsu jautājums nestāv savrūp, bet saistās ar visu Austrumeiropas problēmu, kas ar katru dienu kļūst akūtāka. Latviešu tautas liktenis saistīts ar 100 miljonu austrumeiropiešu likteni. Jau šis lielais skaits vien rāda, ka ilgi tagadējo stāvokli nevarēs noturēt. Notikumi briest un pārmaiņas nāks.

Šādu secinājumu apstiprina arī citas zīmes. Garīgajā plāksnē komūnisma iešana uz priekšu ir apturēta. Tagad tas turas tikai uz durkļiem, bet — ar durkļiem daudz ko var veikt, tikai nosēsties uz tiem nevar. Viedoklis jau mainījies Spānijas jautājumā. Tālāk, nopietnos, pat kreisos preses orgānos parādās raksti, kas prasa apbruņot Vāciju un Japānu cīņai pret komūnismu. Vēl tik tālu lietas nav, bet kas gan tādu prasību būtu uzdrošinājies izteikt pirms dažiem gadiem? Notikumi iet savu gaitu un pie tam noteiktā virzienā. Kad pienāks atrisinājums, to neviens nevar pateikt, bet tas nāks neatvairāmi.

Nav iemesla slīgt grūtsirdībā. Izlietosim lietderīgi laiku, kas mums būs jāpavada ASV. Atcerēsimies, ka pirms gadiem 40, bēgot no nebrīvības Latvijā, šeit ieradās kāds latviešu jaunēklis un, grūti strādādams un savu maizi pelnīdams, mācījās Nebraskas universitātē, krājot zināšanas un piedzīvojumus, ko vēlāk izlietoja Latvijā par lielu svētību mūsu tautai un valstij. Jūs zināt, ka es runāju par mūsu pēdējo valsts prezidentu Kārli Ulmani.

Kad bijām Latvijā, cik gan vilinoši likās braukt uz Ameriku iepazīties ar šejienes augsto techniku, darba metodēm, un tagad esam šeit! No mums pašiem atkarājas padarīt šeit mūsu dzīvi saturīgu un svētīgu, vai pārvērst to par slogu sev un apkārtnei. Grūtības ir un būs, bet tām pāri tikt var palīdzēt organizēšanās draudzēs vai biedrībās, kur var atrast atsaucību un palīdzību. Arī jūs piederat pie latviešu kopības ASV, kuras kopskaits jau sniedzas desmittūkstošos.

Izklaidēti pa plašo ASV territoriju, mēs esam vāji, bet apvienoti un organizēti varam kļūt par ievērojamu nacionālu, sociālu un kultūrālu faktoru un līdzīgi citām nacionālām kopībām sekmīgi cīnīties par mūsu tiesībām, gādāt par mūsu tautas locekļiem un veicināt mūsu kultūrālo dzīvi visas valsts apjomā. Pie šī apvienošanās darba pašlaik strādā un arī jūs esat lūgti tur piedalīties.

Sūtņa runai sekoja Nevis slinkojot un pūstot. — Mācītāja nama augšējā stāvā bija sarīkota latviešu rokdarbu un piemiņas lietu izstāde, kas aizņēma 3 istabas. Visi eksponāti bija pašu šejienes latviešu izstrādājumi, kas sevišķi amerikāņu apmeklētājos radīja dzīvu interesi.

6. martā māc. Ķirsona pavadībā sūtnis apmeklēja vairākas latviešu mājas. Tās ļoti glītas un labākas nekā apkārtnes caurmēra lauku mājas. Pie katras mājas sakņu dārziņš un tiek stādīti augļu koki. Gandrīz katrai ģimenei dota lietošanā viena govs. Bez tam katram ir pa cūkai un krietns skaits vistu. Šī kolonija, ko ierīkojis Mr. Gens (Gann), atrodas apmēram 8 jūdzes no Senatobijas, ar labu ceļu, skolas tuvumā.

Sūtnis iepazinās arī ar Sledžas pilsētiņu, apm. 25 jūdzes no Senatobijas, kur amerikāņu uzņēmējs ierīkojis galdniecību „Latavia", nodarbinot vairākus latviešu amatniekus. Uzņēmums jau paspējis iegūt labu slavu ar saviem augstas kvalitātes ražojumiem. Meistars te pelna 100, bet amatnieki 50 centu stundā. Vakaros tie apkopj savus ģimenes dārziņus, ierādītus pie mājām. Daži amatnieki domā par saimniecību iepirkšanu uz nomaksu

Turpat netālu no Sledžas sūtnis iegriezās dažās latviešu mājiņās, kas pēc māc. Ķirsona novērtējuma esot visbēdīgākās. Iespaids, protams, sliktāks nekā citur, tomēr neviens nesūdzējās un neprātoja doties kaut kur projām. Bija izdevība runāt ar kādu saimi, kurā katrs no 4 brāļiem ar savu ģimeni apdzīvo atsevišķu māju. Viņi nožēloja, ka dažs labs tautietis aizgājis projām un tagad saimnieki atsakās dot galvojumus citiem latviešu iecelotājiem. Pavisam no Senatobijas un apkārtnes aizgājuši ap 30 tautiešu, pie kam daži ierīkojušies labākos apstākļos tajā pašā apkārtnē. Jāsaka, ka arī iezemieši šo to mācījušies no latviešiem, piem., mājas apkārtnes uzkopšanu un pagalma izdaiļošanu. Viņi izrāda latviešiem lielu atsaucību un izpalīdzību, ko nevar teikt par ziemeļu štatiem un pilsētām.

Tad sūtnis devās atceļā. Kad ātrvilciens atkal ienāca Vašingtonas stacijā, sūtnis, par ceļojuma iespaidiem jautāts, Latvijas līdzstrādniekam izteicās:

Galvenokārt mani interesēja jautājums, vai Misisipi apgabals piemērots mums, kas pieraduši pie citiem klimatiskiem apstākļiem. Atbilde bija vienmēr tā pati: karsts gan ir, bet paciest var, jo vasarā vienmēr jūtama vēsmiņa. Kāda 75 g. v. māmiņa pat uzsvēra: klimats ļoti labs, nemaz vairs nejūtu reumatisma sāpes, kas mani mocīja Vācijā. Kad jautāju par izdaudzinātajām čūskām un krokodiļiem, tos neviens nebija redzējis. Esot gan lielas, bet nekaitīgas čūskas. Esot arī indīgas čūskas, bet to netrūkstot arī citur ASV.

Kā visur, tā arī Misisipi apgabalā dzīvot varot. Priekšrocība esot tā, ka šejienieši vēlas pastiprināt balto elementu. Tādēļ viņi ārkārtīgi laipni, — to uzsvēra latvieši no visām pusēm. Starp citiem no Vācijas šeit iebraukusi sieviete ar 4 bērniem un māti. Bērni novietoti skolā, tā ka pašai jāapgādā tikai māte. Pat šejienes nēģeri izturas draudzīgi pret latviešiem un informē par dzīves apstākļiem un darba noteikumiem pie farmeŗiem, ko tie labi pazīst.

Gandrīz visi tautieši strādā par pusgraudniekiem un ir neatkarīgi no farmeŗiem. Par nožēlošanu, pag. gadā bijusi liela neraža: 20 ballu vietā no akra novākts tikai 5. Tāpēc gandrīz visi palikuši parādā, kamēr normālas ražas gadījumā katra ģimene būtu iekrājusi vismaz 1000 dol. Kāda ģimene, kas pārcēlusies uz citu vietu, tomēr varējusi aizbraukt ar 500 dol. ietaupījumu.

Negribu nevienu tautieti pamudināt braukt uz Misisipi, — tālāk norādīja sūtnis, — bet tikai brīdināt tautiešus Vācijā no pārāk negatīviem spriedumiem. Darba apstākļi te nav sliktāki nekā citos ASV apgabalos, bet galvotāju sagāde nesalīdzināmi vieglāka, īpaši lielajām ģimenēm. Te iebraukusi kāda ģimene ar 10 bērniem, kas visi iet skolā. Tas enerģiskā māc. Ķirsona nopelns, kas ir visas draudzes dvēsele. Arī viņa kundze veic brīnumus, ko pierādīja 350 cilvēkiem klātais galds ar produktiem, ko katrs draudzes loceklis bija atnesis līdzi. Tāpēc šajā vietā lai man atļauts izteikt sirsnīgāko pateicību māc. Ķirsonam un viņa kundzei par laipno uzņemšanu un visai viņa draudzei par parādīto sirsnību. —

Kāds skaists un vērtīgs brauciens bija beidzies. Redzēts un dzirdēts daudz, bet sasniegts vēl vairāk. Pats galvenais — vēl ciešākas kļuvušas saites starp Latvijas valsts oficiālo pārstāvību un bēgļiem svešumā.

Ev. Freivalds

Divi demokratijas

> Melosieši: Jūsu interesēs varbūt ir mums uzmesties par kungiem, bet kāda mums interese kļūt par jūsu vergiem?
>
> (Tukidids, Peloponesas kaŗš, V. grāmata.)

Mēdz teikt, ka demokratija ir tautvaldība, kur „tauta valda caur tautu". Šī dēfinīcija, diemžēl, neatbilst īstenībai. Pagātnē mēs nekur neatrodam sabiedrības, ne valsts, kur pati tauta valdītu pār sevi. Tas tā nav bijis ne sengrieķu valstiņās, ne tiešās demokratijas paraugzemē — Šveicē. Tautas sanāksmes pulcējas tikai laiku pa laikam, un tur vadību pārņem kāds aktīvs mazākums, kas pie noteikšanas jo bieži noturas ar demagoģiju. Šo patiesību atzina pat lielākais demokratijas teorētiķis Žans Žaks Ruso, teikdams: „Ja pieturamies pie vārda īstenās būtības, tad jāsaka, ka īstas demokratijas nekad nav bijis un nebūs. Tas ir pret dabisko kārtību, ka lielais skaits valda un mazais tiek valdīts".

Tad nu atliek tikai divi ceļi: vai nu atteikties no vārda demokratija vispār, vai arī rast šim vārdam atbilstošāku dēfinīciju. Iesim pēdējo ceļu un teiksim, ka demokratija, demokratiska iekārta ir tā, kur valdītie paši sev izrauga valdītājus. Priekšnoteikums tam ir, ka valdītie ir pietiekami brīvi un neatkarīgi, lai to spētu. Visas pārējās valsts iekārtas ir autokratiskas, kur valdītāji ieceļas paši, pie kam ir gluži vienaldzīgi, vai šādai valstij ir vai nav satversme, ir vai nav parlaments. Bet ir tomēr divi demokratijas. Viena saucas parlamentārā demokratija, otrā — prezidentiālā demokratija. Kāda atšķirība starp abām un kuŗa labākā?

Pārāk bieži pavirši informētie vai savtīgi ieinteresētie liek vienlīdzības zīmi starp vārdiem „demokratiskā iekārta" un „parlamentārā iekārta". Šis pārpratums jāizkliedē. Parlamentārā iekārta un demokratiskā iekārta nav sinonimi.

Kā zināms, valdības funkcijas sadalās likumdevēju, īstenotājas varas un tiesas apgaitās. Likumdevēju apgaita izdod vispārējās kārtulas — likumus, kam visiem jāpaklausa; īstenotājas varas apgaitai jālūkojas, lai likumus visi īstenotu un tos piemērotu konkrētiem gadījumiem; tiesas apgaitas uzdevums ir izšķirt domstarpības likumu iztulkošanā (civīlā jurisdikcija) un apspriest pretestību likumam (represīvā jurisdikcija).

Kāda demokratija tad nu būs patiesāka, labāka: vai tā, kur tauta, kur valdītie ievēl tikai vienu no šīm apgaitām, piemēram likumdevējus, vai tā, kur tauta, kur valdītie paši ievēl ir likumdevējus, ir īstenotājas varas augstāko pārstāvi — valsts prezidentu, no sākta gala pieņemot, ka no visām tiesas sistēmām labākā būs tā, kas būs tik pat neatkarīga no valdītiem, kā no valdītājiem? Kāda demokratija būs labāka, īstāka, vai tā, kur likumdevējam noteikšana tikai par savu likumdošanu, vai tāda, kur likumdevējs sev piesavinājies arī — tieši vai netieši — likumu īstenotāja funkcijas?

Labākā iekārta — par to šaubu nav — būs iekārta, kur valdītie paši ievēl ir likumdevējus, ir valsts prezidentu; un kur abas šīs valsts varas apgaitas būs šķirtas ne tikai personāli, bet arī politiski. Kāpēc? Tāpēc, ka tikai ar likumdē..u nošķiršanu no valsts īstenotājas varas, pilsonim, valdītam tiek nodrošināta brīvība. Ja abas nule minētās varas apvienojas vienā, anektējot vēl tiesas apgaitu klāt, tad valdīto brīvība atrodas pastāvīgā apdraudējumā. Katra valdītā, katra pilsoņa brīvība būs vislabāk nodrošināta tur, kur ne viņam jāapstādina valdītāju pārmērības (kā gan lai viņš to spētu pret vareni apbruņoto valsts aparātu?!), bet tur, kur viena valdītāju apgaita laikus apstādina otru, kur vara apstādina varu.

Tikai tur, kur tiesnesis var apstādināt likumdevēju patvaļu, izsludinot viņa likumu par nesatversmīgu un tāpēc nepielietojamu; tikai tur, kur likumdevējs var apstādināt īstenotājas varas pārstāvja pārmērības, liedzot tam līdzekļus; tikai tur, kur valsts prezidents var apstādināt likumdevēju, liedzot viņam pieņemto, nācijas kopībai kaitīgo likumu izsludināt; tikai tur šīs trīs valsts varas apgaitas būs patiesi neatkarīgas, šķirtas, un tikai tur pilsonis vakarā varēs mierīgi doties pie miera bez bailēm par to, ka rīt viņš no pilsoņa būs pārvērties pavalstniekā un viņa vēlētie pārstāvji no viņa gribas paudējiem par tirāniem.

Schēmatizējot tad nu varam teikt, ka labākā, demokratiskākā būs tā iekārta, kur tauta ievēl ne vien parlamentu, bet arī valsts prezidentu, kas ieceļ valdību, pie kam, ne viņš, nedz viņa ministri nav parlamenta priekšā atbildīgi. Šādu iekārtu sauc par prezidentiālo demokratiju. Kur valdību ieceļ, kontrolē un atceļ parlaments, citiem vārdiem, iekārtu, kur valdība ir atbildīga parlamenta priekšā, sauc par parlamentāro demokratiju, kaut valsts galva arī būtu monarchs. Spilgtākais parlamentārās demokratijas paraugs ir Latvijas republikas 1922. g. satversme, kas, 85. pantu izņemot, nepārtraukti tika iedzīvināta līdz 1934. g. 15. maijam. Spilgtākais prezidentiālās demokratijas paraugs ir Amerikas savienoto valstu satversme, kas stājas spēkā 1788. g. 2. jūlijā un ir spēkā vēl šobaltdien.

Latvijas republikas satversmē valdītie ievēlēja tikai likumdevējus: parlamentu, sauktu Saeimu. Saeima pati ievēlēja valsts prezidentu (35. p.), kuŗš turpināja būt atkarīgs no Saeimas, kas to katrā laikā varēja atsaukt (51. p.). Vairāk, Valsts prezidents pat nebija pilnvarots likuma robežās viens pats izdot rīkojumus, katram rīkojumam bija jābūt Saeimas priekšā atbildīgā ministra līdzparakstītam. Valsts prezidents gan aicināja kādu personu sastādīt ministru kabinetu, bet tā bija atbildīga ne viņa, bet vienīgi Saeimas priekšā un nevarēja pastāvēt ir vienu diennakti, ja tai nebija Saeimas uzticības (59. p.). Tiesnešus iecēla no Saeimas atkarīgais tieslietu ministrs un apstiprināja atkal tā pati Saeima (84. p.). No teiktā izriet, ka likumdošanas, īstenotājas un tiesu apgaita, techniski ņemot, gan bija šķirtas, bet politiski pakļautas vienai vienīgai iestādei — Saeimai.

Atcerēsimies šai sakarā Aleksandra Hamiltona — viena no izcilākiem ASV satversmes līdzautoriem — vārdus: „Visu, likumdevējas īstenotājas un tiesas varas sakopošana vienās rokās . . . var tikt apzīmēta par tirannijas īsto dēfinīciju."

Īpaši bīstama nācijas drošībai parlamentārā demokratija ir daudzpartiju sistēmā, kā tas tieši bija mūsu valstī, kur pēdējā, 1931. g. vēlēšanu kampaņā izgāja veselas 44 partijas, no kuŗām 27 arī ieguva mandātus. Sevišķi bīstams stāvoklis var kļūt, ja šīs partijas savas cīņas nepamato tikai uz saimnieciskām pretešķībām, bet arī uz reliģiskām vai, mūsu dienās vēl jaunāk — uz tautību pretešķībām. Neaizmirsīsim, ka Latvijā 1935. gad. 1.473.000 latviešiem stāvēja pretī 478.000 mazākuma tautību piederīgo, to vidū 206.000 lielkrievu, 62.000 vāciešu, lai tikai minētu šos, no kuŗiem vieni tiecās uz Maskavu, otri uz Berlīni. 25 proc. Latvijas iedzīvotāju un tik pat daudz deputātu Saeimas simtā bija sveštautieši vai svešu varu kalpībā. Un divi stiprākām latviešu partijām, ar pretējām saimnieciskām interesem — Latvijas sociāldemokratu partijai bija tikai 21 mandāts un Latviešu zemnieku savienībai tikai 14! Par nācijas stiprināšanas politiku šādos apstākļos nevarēja būt ir runas. Asa un izšķirīga rīcība tādos apstākļos no valdības nebija gaidāma, jo ik ministrs, gribēdams par ministru ne vien kļūt, bet arī palikt, vairāk interesējās par parlamenta nekā par vēstures labvēlīgu spriedumu. Rezultātā — valdības bija anēmiskas, ar īslaicīgu mūžu. Biežas valdības krizes. Biežas valdību maiņas. Un jaunākais — visā valstī neviena politiska valsts varas orgāna, kas pārstāvētu nevis īpatas savrūpintereses vien, bet vēl likumīgākās, vēl liktenīgākas visas nācijas locekļu kopējas intereses. Lai tikai šai sakarā atceramies visai simptomatisko faktu, ka nomināli valsti pārstāvētāju organu — Valsts prezidentu Saeima varēja atsaukt, kamēr patīgās savrūpintereses reāli pārstāvētājus Saeimas deputātus tauta nebija tiesīga atsaukt.

Amerikas savienoto valstu prezidentiālā demokratijā Valsts prezidentu ievēl pati tauta divpakāpju vēlēšanās. Viņš pats izraugās savus tuvākos līdzstrādniekus — ministrus (departamentu sekretārus), kas atbildīgi tikai viņa, ne parlamenta priekšā. Prezidentam savi ministri pat nav jāuzklausa. Tā prezidents Linkolds reiz konsultējis savus ministrus, pie kam izrādījies, ka tie visi bijuši pretējās domās nekā viņš pats. Jautājumu viņš izšķīris kā viņam licies labāk, smaidot piebilzdams: „Septiņi pret, viens par; par ir vairākums!" Visa valsts varas īstenotāja apgaita ASV atrodas viena cilvēka, prezidenta rokās. Viņš ar Senāta piekrišanu ieceļ visus vēstniekus un augstākos valsts ierēdņus.

Likumdošana, savukārt, atrodas parlamenta (no divi palātām sastāvoša Kongresa) rokās. Vienu no palātām — Tautas pārstāvju namu ar 435 sēdekļiem ievēl proporcionāli iedzīvotāju skaitam valstīs, kamēr otrā palātā — Senātā ievēl pa divi no katras valsts neatkarīgi no iedzīvotāju samēra tajā. Tā Ņujorkas valsts ar 13,5 miljoniem iedzīvotāju ievēl tikpat daudz, proti, divi senātorus, kā Nevadas valsts ar 110.000 iedzīvotāju.

Tiesas varas augstākā instance atrodas 9 Augstākās tiesas locekļu rokās, ko uz mūžu ieceļ Prezidents ar Senāta piekrišanu. Šīs tiesas varā ir izsludināt katru Kongresa vai Prezidenta aktu, kas pārkāpj satversmi, vai ierobežo pilsoņa pamata brīvības, par nelikumīgu un tādēļ par spēkā neesošu. Ne no viena neatkarīgā Augstākā tiesa reizē ar to ir ne vien satversmes, bet arī pilsoņu brīvības drošākais sargs.

ASV satversme tad nu izsvarota tā, ka viena valsts varas apgaita laikus apstādina otru. Neviena nespēj piesavināties divu pārējo prerogatīvas, kas ir viena no drošākām valdīto brīvības garantijām.

Prezidents pārstāv visu nāciju. Viņš ir īsts valsts kuģa kapteinis, īsts valdnieks, bet tai pašā laikā nespēj uzlikt nācijai saistības pret citām valstīm bez Senāta piekrišanas. Viņš nav atbildīgs Kongresa priekšā, bet tai pašā laikā Kongress viņu var tiesāt par valsts nodevību. Par nodošanu tiesai tādos gadījumos lemj Tautas pārstāvju nams, bet pašu tiesāšanu izdara — chief justice priekšsēdībā — Senāts. Notiesāšanai nepieciešamas ²/₃ balsu vairākums.

Likumus izdod Kongress, abas palātas. Ik likumu var ierosināt kā viena, tā otra bet tos jāpieņem abām. Taču likums iegūst spēku tikai pēc Prezidenta paraksta. Ja Prezidents likumam nepiekrīt, viņš to nosūta atpakaļ tai palātai, kur tas izcēlies. Pie šādas kārtības kaitīgi, neapdomāti likumi nevar ieraudzīt dienas gaismu.

Ar šo īso skicējumu pietiek, lai parādītu prezidentiālās demokratijas pārākumu pār parlamentāro demokratiju tikpat labi pilsoņu, kā nācijas brīvības sargāšanā. Nav tādēļ nekāds brīnums, ka prezidentiālās demokratijas paraugs — ASV satversme pastāv vairāk nekā 160 gadu (un kādus gadus!), kamēr Latvijas republikas satversme — parlamentārās demokratijas paraugs — samērā mierīgā laikmetā izbeidza savu eksistenci jau pēc 12 gadiem.

Dažiem labpatīk visu vainu par mūsu satversmes necienīgo galu pierakstīt vienam cilvēkam, dažiem — visam augstam simtam, tais laikos vienīgajam īstam suverēnam — Saeimai. Mums šķiet, ka vainas lielākā tiesa meklējama ne cilvēkos, bet defektīvā parlamentārās demokratijas sistēmā, kas pati sevī slēpj briesmas pilsonim un nācijai.

Prezidentiālā demokratijā, kas sargā tikpat labi indivīda, kā nācijas drošību, 15. maijs nebūtu bijis nedz iedomājams, nedz iespējams.

Dr. iur. H. Vītols

Kā rakstāmas vēstules krusttēviem un krustmātēm

PALĪDZĪBAS AKCIJA

Saņemot lūgumus resp. vēstules krustmātēm un iepazīstoties ar to saturu, vērojams, ka vislielākie panākumi ir tieši tām vēstulēm, kas rakstītas sirsnīgā, vienkāršā stilā. Nav teikts, ka angļu valodā rakstītajām jābūt bez kļūdām, bet galvenais, lai būtu izprotams to saturs un lai visam cauri pavīdētu sirsnība un atklātība. Kā no ASV ziņo, vēstulēs par uzrunu nevar lietot, „Godfather" vai „Godmother", jo šie vārdi angļu valodā neatbilst mūsu „krusttēvam" un „krustmātei", bet jāsaka „Sir" vai „Madam". Tie tautieši Vācijā, kas no labdaŗiem jau saņēmuši kādu vēstuli vai sūtījumu, lūgti nekavējoties atbildēt.

Palīdzības akcijā jau vairākkārt atzīmēta pašu tautiešu lielā atsaucība grūtdieņu atbalstīšanā. Ļoti atzīstama ir baptistu māc. K. Zingera rosība, labvēļus meklējot: no viņa draugiem — amerikāņiem Vācijā saņemti jau apm. 600 sūtījumu. Māc. Zingers pats sagādājis darba līgumus ASV 80 latviešu ģimenēm. Metodistu māc. Kristaps Caune no ASV raksta Palīdzības akcijai un izsaka vēlēšanos sameklēt amerikāņu vidū labvēļus, kas varētu atbalstīt tautiešus, kam dažādu iemeslu dēļ nav iespējas izceļot un kam būtu vajadzīga palīdzība. Par mācītāju lielo atsaucību un atbalstu Palīdzības akcija ir ļoti pateicīga.

Palīdzības akcija bieži saņem vēstules ar lūgumiem pēc tautiešu adresēm. Šādas izziņas Vācijā var iegūt LCK adresu kartotēkā: (13b) Augsburg-Hochfeld, DP Lager.

*

Ģimenes bez apgādnieka, veci ļaudis, slimie uc. tautieši kam nav iespējams iekļauties nevienā no pašreizējām izceļošanas schēmām un kas vēlētos, lai LCK un BSP lat. delegācija tiem „Palīdzības akcijas" ietvaros sameklē citās zemēs „krustmātes", t. i. atsaucīgas ģimenes, kas Vācijā palicējiem sniegtu materiālu un morālisku atbalstu, aicināti savus lūgumus sirsnīgas vēstules veidā (uz plāna papīra gaisa pastam, pēc iespējas angļu valodā), kā arī uzņēmumus iesūtīt Latvijas redakcijai vai BSP latviešu delegācijas priekšsēdei T. Erdmanei-Endziņai, Tannenbergstr. 5—6, Esslingen/N. (14a). Nepieciešami lūgumam pievienot nometnes komitejas, bēgļu centrālo iestāžu vai vadītāju sabiedrisku darbinieku atsauksmes, kā arī norādīt, uz kāda vārda publicējama atbilde laikrakstā. Uz to pašu adresi aicināti rakstīt tie tautieši un organizācijas, kas apņemtos šādiem grūtdieņiem Vācijā sameklēt citās zemēs atsaucīgas „krustmātes" vai „krusttēvus

ATBILDES TAUTIEŠIEM:

Katram lūgumam atsevišķi un plašāki atbildēt, diemžēl, nav iespējams. Zemāk minēto personu lūgumi nosūtīti uz norādītajām vietām un lūdzējiem jānogaida atbildes no turienes.

V. Likertam un E. Ceifertam — pamatojoties uz nosūtīto DP sanatorijas ārstu slimības aprakstiem, saņemta no ASV ārstu atsauksme, ka streptomicīns šinīs gadījumos nav piemērots. Apsolīts palīdzēt ar pārtiku un drēbēm.

Heiligenhafenas tbc sanatorijas 40 slimnieku saraksts nosūtīts māc. Zingeram ASV. Viņš ziņo, ka katram slimniekam sameklējis atsaucīgus cilvēkus. Sainīši esot ceļā parasti 6—8 nedēļas.

Lūgumi nosūtīti

Mičiganā, ASV, metodistu māc. K. Caunem: Kārlis Kaufmanis, Lizete Dubura, Marija Steinberga — jaunās adreses paziņotas, Eutin A. 91,4, Mirdza — Dīpholcā, Atis — Špākenbergā, Nina B. — Karlsrūē, Elizabete Gulbe, Marta Rūsa — Dedelstorfā, Aleksandra Veisa, Jānis Nordens, A. Grāmatiņš — Italijā, E. Bergmane — Holandē, R. Banis, Anna Damroze — Dobenteichā, E. P. — Eversburgā

Luterāņu federācijas darbiniekam dir. Lazaretam: H. Hamrichs — Dobenteichā.

Nudžersijā, ASV, latviešu YMCAs priekšniekam E. Lejiņam: Katrīna Rastiņa — Hanoverā, P. J. un L. S. — Grafenašavā, Cika — Oldenburgā, I. Piel — Frankfurtē, Aleidzena, Eslingenā, L. Mendriks — Vircburgā.

Anglijā kādai atsaucīgai tautietei: E. Gadzalis — Bādenē.

Nespējniece Johana [illegible], kas kādreiz dzīvoja Vircburgā, aicināta nekavējoties rakstīt [illegible] Obulevics, R 2, H[illegible], USA, kas viņu meklē un grib aprūpēt.

RAKSTOT LATVIJAI

kā redakcionālās, tā arī abonementa, sludinājumu, grāmatu pasūtinājumu vai citās veikalnieciskās lietās.

NEAIZMIRSTIET

uzrakstīt skaidri salasāmi savu pilnu vārdu uzvārdu un adresi. Ziņojot par adreses maiņu miniet arī līdzšinējo adresi.

TĒVZEMEI UN BRĪVĪBAI

Pirmais pasu celtais dievnams brīvajā pasaulē

Sudraba atslēga archibīskapam Dr. T. Grīnbergam ceļo pāri okeanam

VĒSTULE LATVIJAI NO MISISIPI ŠTATA

Bija oktobris, 1949. gada oktobris, kad sanāca kopā Senatobijas latvieši Misisipi štatā, lai nodibinātu paši savu draudzi. Pagāja pusgads. Koki vēl stāvēja kaili tāpat kā dzimtenē šai laikā, bija pašas pirmās agrīnā pavasara dienas. Saule, pretīm vasarai iedama, starp eglēm pērnās zāles mauriņā atrada celtni, kas rudenī vēl tikai tēlojās uzņēmīgo un ticīgo šejienes latviešu iedomās — pašu spēkiem celta baznīca 5. martā gaidīja pirmos baznīcēnus.

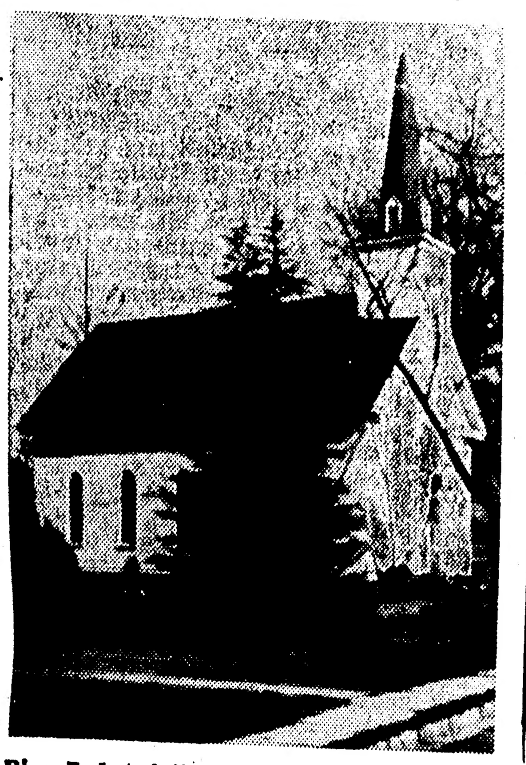

Pirmā latviešu pašu spēkiem celtā ev. lut. baznīca brīvajā pasaulē — Senatobijā, Misisipi štatā ASV.

No visai plašā draudzes aprūpes novada automašīnas atvedušas ap 300 dievlūdzēju — viņu vidū redz gan spēka pilnus vīrus un sievas, jauniešus, gan vēl klēpī auklējamus bērnus. Gaidīdami baznīcas iesvētīšanas svinību sākumu, tālie un tuvie ciemiņi pulcējās pašu draudzes nama pagalmā· paziņas tik sen nav sastapti, dažas sejas nākušas klāt gluži no jauna, ir daudz ko pārspriest, ir arī daudz ko redzēt — dāmu komiteja draudzes nama telpās sarīkojusi latvisko rokdarbu uc. izstrādājumu skati, pieietams arī grāmatu galds. Korim pa tam vēl notiek pēdējais mēģinājums, un pl. 10.45 pirmo reizi šai zemē no pašu rokām celta torņa atskan latviešu ev. lut. baznīcas zvana skaidrā mēle, aicinādama baznīcēnus uz svinīgo dievnama iesvētes brīdi.

Gājiens sakustās — priekšgalā soļo grupa mācītāju, viņu vidū mācītājs P. Ķirsons ar sudraba trauciņu rokā. Tajā dārgs saturs — Latvijas zeme. Seko sūtnis J. Feldmanis ar sūtniecības pirmo sekretāru A. Dinbergu, tā pasvītrojot šī brīža simbolisko jēgu — tā nav tikai latviešu diena Misisipi štatā, bet ticības apliecinājums Latvijas lielajai dienai tajos laikos, kas vēl nāks. Gājienu pie baznīcas durvīm sagaida draudzes priekšnieks J. Šillers un nodod sinodes sekretāram Dr. P A. Kiršam jaunā dievnama atslēgu. Atveras durvis. Latviešu dievlūdzēji pirmo reizi svešajā krastā ieiet paši savā svētnīcā, lai būtu kopā ar savu Dievu.

Baznīcu iesvēta Dr. P. A. Kiršs, bet sprediķi saka māc. V. Rolle, atgādinādams Dāvida cīņu ar šķietami neuzvaramo Goliātu: ticības spēks uzvarēs ļaunumu. „Lūdziet Dievu ne tik daudz par sevi — lūdziet par tiem, kam aiz jūrām tālā zemē jāgrauž asaru slacīta maize, jāvārgst asiņu dvingā un jāsmok sarkanā miglā," saka mācītājs. Reta acs paliek sausa.

Kancelē kāpj mācītājs P. Ķirsons, tas viņa lolojums, šis gaišais, vienkāršais dievnams. „Ir tā," viņš saka, „it kā mēs būtu Latvijas lauku baznīcā. Ir sanākuši zemes rūķi, darba rūķi. un pie viņu pelēkajām drēbēm un kājām vēl jaušama mūsu zemes vagu svētība. Latvijas zeme, ko viņš sudraba trauciņā nodevis Dieva ziņā uz jaunā dievnama altāra, lai allaž atgādina dzimteni postā un allaž liek noslīgt ceļos, lai lūgtu par tiem, kas paši sev vairs nevar palīdzēt." — Runātājs veltī daudz atzinīgu vārdu visiem, kas, vienīgi ticības un labas gribas vadīti, ķērušies pie baznīcas celšanas, sākot darbu gluži bez centa. Īpaša pateicība pienākas presbiterāņu draudzes mācītājam Elmoram, kuŗa draudzes baznīcā līdz šim notikuši šejienes latviešu dievkalpojumi. Viņš saņem jaunā dievnama sudraba atslēgu. lai tas ik brīdi varētu būt pieietams arī viņa atsaucīgajai draudzei. Māc. Elmors atbildes vārdos novēl, lai Dieva mīlestība arī turpmāk patur latviešu saimi pie sevis. No daudzajiem apsveikumiem nolasa archibīskapa Dr. T. Grīnberga vēstuli, tad draudzes koris diriģentes A. Rukes vadībā atskaņo dažas dziesmas, un gluži negaidīti atskan arī kāds vijoles solo — tas Viktors Ziedonis, kas, koncertturnejā atrazdamies, tikai ceļā uzzinājis par šejienes latviešu lielo dienu un pārtraucis braucienu, lai iegrieztos uz brīdi pie savējiem.

Sūtnis J. Feldmanis (vidū) un sūtniecības pirmais sekretārs A. Dinbergs tautiešu vidū jaunā dievnama iesvētes svinībās.

Pēc svinīgās ceremonijas latvieši kopā ar saviem amerikāņu draugiem pulcējās Senatobijas koledžas zālē kur pie atnestiem groziņiem klātiem galdiem noklausās sūtņa J. Feldmaņa runu.

Misisipi štata latvieši, kas nu ir bagātākie visā pasaulē, jo viņiem pirmajiem un vienīgajiem ir pašiem sava no biediem un vajāšanām brīva baznīca vienu tās atslēgu, veidotu sudrabā, nosūtīja arī archibīskapam Dr. T. Grīnbergam. Lai Dievs dod tai reiz atslēgt visu to dievnamu durvis, pār kuŗām tagad nolaidusies gara tumsība.

Senatobijā, martā.

A. Lūsis

Pie draudzes nama, kas nu kļūs par plašas Senatobijas apkārtnes latviešu garīgo centru, pulcējas tikko sabraukušie tautieši, lai būtu klāt izcilajā brīdī.

Svinību dalībnieki dodas uz dievnamu. Pirmais no labās — māc. P. Ķirsons ar Latvijas zemes sauju sudraba trauciņā. Tālāk [illegible] dalībnieki — sinodes prezidents H. Volfs, māc. Dr. P. A. Kiršs un māc. V. Rolle.

A. Lūša uzņēmumi

Prof. E. Blese

Nacionālās akadēmiskās izglītības nozīme

I.

Akadēmiskās izglītības raksturīgākā pazīme ir, ka tā nekad nav bijusi tik viegli sasniedzama, — ne agrākos gadu simteņos nedz arī tagad. Tās iegūšana prasa solidu materiālu pamatu, jo studējot nav vaļas nodoties maizes darbam. Vēl vairāk tā prasa cilvēka gara spējas, cītību, izturību. Tādēļ cilvēks ar akadēmisko izglītību arvien ir augstu vērtēts Jo — scientia est potentia — vienalga, vai ar zināšanām veicam kādus darbus un sasniegumus tautas vai pat visas cilvēces labā, vai arī uztveram zināšanas kā līdzekli iegūt sev materiālu labklājību. Taisni šo beidzamo momentu savas vispārīgās materiālistiskās nostājas dēļ pret sadzīves parādībām sevišķi izcēluši mūsu senči, tautasdziesmā sacīdami: Taujā, māte, gudru vīru, netaujā rudzu klēts: daža laba rudzu klēts gudra vīra galviņā". Un jo vairāk cilvēks pārticis, jo vairāk pieaug viņa cieņa citu acīs. Tā ir personiskā, privātā priekšrocība — gan materiālā, gan vispārīgās sabiedriskās cieņas ziņā, ko cilvēkam dod augstākā izglītība. Saprotams, jāiziet no presumpcijas, ka tāds akadēmiski izglītots individs ir arī krietns kā cilvēks ar stingriem morāliski ētiskiem dzīves principiem, stingru mugurkaulu sadzīvē.

Bet katrs cilvēks ir arī sabiedrības, savas tautas loceklis un tās pārstāvis. Fakts, ka zināmā tautā vispār ir akadēmiski izglītotas personas, jau pats par sevi nodod labu liecību par šo tautu: skaidrs, ka tai piemīt kultūras spēja, raksturīga dziņa pēc izglītības, centība. No XVIII. g. s krievu zinātnieka un dzejnieka Lomonosova (1711—65) uzglabājušies prieka un lepnuma ziņā drusku pārspīlētie panti, ka nu ir pienācis laiks, kad arī krievu zeme spēj radīt pašu Platonus un prātā kustīgos Ņūtonus. Citos vārdos to pašu pauž XIX. g. s. 60os gados krievu dzejnieks Ņekrasovs (1821—77) savā dzejolī Skolēns, ko jau 1873 g. latviski pārtulkoja Brīvzemnieks. Attiecīgā vieta, atmetot oriģinālā drusku [illegible] uzsvērto krieviskumu, pārtulkota šādi: „Rau, kādēļ tik ļoti tevi mīlu, mīlu, tēvija . . .Nē! Nav zudusi tā tauta, Mūžam zaļa viņa [illegible]ūs. Kas no sava klēpja rada tik daudz stiprus, slavenus; Tik daudz krietnas, uzticīgas, Mīlestībā karstas sird's . . . — Zinām, ka mums jau arī agrākos gadu simteņos bijuši augsti izglītoti vīri. Viņu laikam ir bijis daudz vairāk, nekā mēs faktiski zinām, piem., jau XVI. g. s. Karalauču universitātē ir kāds students ar vārdu Pērkons, kas var būt bijis arī latvietis (varbūt no Grobiņas apgabala, kas XVI. g. s. otrā pusē kultūrāli, saimnieciski un politiski gravitēja uz Karalaučiem). XVII. g. s. Mancelis savā Postillā piemin pie augstas gudrības tikušus vīrus, kas nākuši no zemas kārtas. Laikam taču viņš te domā kādus latviešus, kaut arī tos nesauc vārdā. Bet jaunāks Manceļa laika biedrs jau ir pazīstamais Jānis Reiters (1652—1695), Rīgas amatnieka dēls, latvietis, kas kādu laiku bijis augstskolas mācības spēks Francijā, tad mācītājs Latvijā, bet mūža beigās ārsts Ingermanlandē. No 1681. līdz 1735. g. dzīvojis pazīstamais Tukuma mācītājs — latvietis Vilis Šteineks, kas bijis arī liels savas tautas aizstāvis. XIX. g. s. pirmajai pusei, bez tautiešiem, kas līdz ar akadēmiskās izglītības iegūšanu galīgi pārvācojās, piederēja tāds savā laikā ievērojams vīrs kā Juris Bārs (1808—79), latvietis, — ārsts, kas, šķiet, darbojies arī kā latviešu rakstnieks

Akadēmiski izglītotie, lielākā daudzumā saradušies, parasti ievada jaunu nacionālās kultūras laikmetu savā tautā. Krieviem to ievada XVIII. g. s. vidū jau minētais Lomonosovs, mums — latviešiem XIX. g. s. vidū to sāk mūsu pirmie studētāji — Kr. Valdemārs, Kr. Barons, Juris Alunāns, kuŗiem drīz pievienojas arī faktiski par akadēmiski izglītotiem atzīstamie Kronvalda Atis un Fr. Brīvzemnieks, un tad atkal tiešie akadēmiķi Jēkabs Lautenbachs, Jēkabs Velme un citi vēl jaunāki. Nesen lasījām par Letonijas 80 gadu pastāvēšanu, un mēs labi zinām, cik liela bija šīs organizācijas nacionāli kultūrālā nozīme pag. g. s. otrā pusē un beigās. Un 90os gados jaunā ideoloģiskā kustība, kas izvērtās par t. s. jauno strāvu, atkal radās studentu aprindās, kas Tērbatā, ar 1888. g. sākot, grupējās tā sauc. Pīpkolonijā un ap rakstu krājumu Pūrs (1891). Un oficiālie jaunās strāvas ieneseji 1893. g atkal bija akadēmiski izglītotais jurists Jānis Pliekšāns, vēlākais dzejnieks Rainis. un students Jānis Jansons, kas, kā zināms, 1893. g. 28. aug. Jelgavā nolasīja savas vēlāk par tik zīmīgām kļuvušās Domas par jaunlaiku literātūru. Arī latviešu presē un daiļliterātūrā toreiz jau darbojās laba tiesa vīru ar akadēmisku izglītību. Akadēmiski izglītoti toreiz ir jau arī spilgtākie mūsu nacionālās politikas darbinieki un ideologi. Tā redzam, ka jaunais mūsu kultūras uzplaukums savos dažādos virzienos pag. g. s. beigās nemaz nav domājams bez akadēmiski izglītotiem latviešiem.

Jau pieminējām, ka zināšanas ir vara un vispirms tīri materiālā nozīmē. Nav taču noliedzams, ka augstskolu beigušiem normāli tiešām ir iespējams ieņemt labāku stāvokli, labāk pelnīt. Jo vairāk tādu tautas locekļu, jo labāks kļūst materiālais stāvoklis arī plašākās tautas aprindās, tāpēc ka ikviens, kas labāku stāvokli sasniedzis, cenšas paturēt tajā arī savus bērnus un nereti ir palīdzīgs materiālā ziņā arī saviem radiem, draugiem un tuviniekiem. Tā izveidojas jau plašākas materiāli labāk situētas aprindas, kas grupējas ap akadēmiski izglītotiem un balstās uz viņiem. Tādā kārtā akadēmiski izglītotiem tautas mērogā ir svarīgi praktiski materiāla nozīme un tādai tai vajadzētu būt arī mūsu dienās.

Te tūliņ jāatzīmē arī svarīgā akadēmiski izglītoto kultūrālās audzināšanas ietekme. Spilgtākie no viņiem drīz kļūst pazīstami visā tautā, un nereti savu tiešo un spēcīgāko tautas garīgās audzināšanas darbu viņi sāk pat tikai pēc savas nāves. Ja tautas jaunatne lasa par saviem vecākajiem censoņiem, — kā viņi dzīvē cīnījušies, kādu parādījuši enerģiju un neatlaidību savu centienu sasniegšanā, tad viņu paraugs aizrauj arī jaunatni, kas ir tautas nākotnes nesēja un veidotāja. Tādēļ akadēmiski izglītotie, ja vien viņi ir ko ievērojamāku sasnieguši, ir īstie tautas jauno censoņu audzinātāji. Tāpēc jaunākajai akadēmiskai paaudzei pašai un jaunatnei vispārīgi ieteicams cik iespējams iepazīties ar ievērojamāko tautas darbinieku biografijām, jo tās to svētīgi ietekmēs tās garīgā pieaugšanā un nobriešanā. Un par tādiem tautas audzinātājiem, laba ierosinātāja parauga devējiem savai tautai jākļūst un jābūt mūsu akadēmiskai inteliģencei arī tagadējā trimdā.

Jau pieminēts, ka ar savu izcilāko stāvokli katrs akadēmiski izglītots darbinieks savai tautai noder par labu reklāmu, un šī reklāma mūsu tautai pārdzīvojamā laikmetā ir sevišķi svarīga. Ar to mūsu akadēmiskā inteliģence jau tīri personiski vien svešumā veic lielu propagandas darbu tautas labā.

Bet mūsu tagadējai akadēmiskai inteliģencei trimdā jābūt arī aktīvai gara cīnītājai par savu tautu. Tai jābūt vispirms labi orientētai pašai par sevi un mūsu tautu, jāpazīst mūsu zemes ģeografija un daba. Jāzina arī mūsu tautas senākā un tagadējā vēsture, jāpārzina mūsu tautas sakari ar citām tautām. Jāprot pastāstīt šis tas par mūsu valodu, tās īpatnībām un sakariem ar citām valodām. Tāpat jāstāsta par mūsu tautas kādreizējo materiālo stāvokli, rūpniecību un tirdzniecību, vispārējo izglītības līmeni, mūsu kādreizējo skolu sistēmu, mūsu literātūru un zinātni, mūsu universitāti un citām augstākām izglītības iestādēm, mūsu dažādām mākslas nozarēm un sasniegumiem tajās. Bez šaubām, visai daudz nāksies runāt par mūsu tautas ārkārtīgi smagajiem pārdzīvojumiem taisni beidzamajā gadu desmitā. Vārdu sakot, mūsu akadēmiskajai inteliģencei nebūs turēt savu zināšanu sveci zem pūra. Saprotams, šim darbam nepieciešams zināt svešas valodas, un tādēļ mūsu akadēmiskā inteliģence it īpaši jāskubina mācīties svešas valodas.

Mirdzošā sala

Nacionālajām skolām izbeidzoties

Skola ir pasaules centrs. Kā zeme griežas ap asi, tā visapkārt skolas sienām, varavīksnes krāsās zibedama, čalo plašā dzīve, kur viss mainās, zūd un iznīkst. Tā sauktin sauc jaunieti iejukt tajā, strādāt, priecāties, baudīt, gūt laimi, varbūt arī pazust. Bet no šīs dzīves tevi šķiŗ aukstas, pelēkas sienas, skolas sienas. Un tev dažreiz šķiet, ka tās tevi iesprosto kā netaisns slogs, un tu jaunības neprātā gribētu tās nojaukt un noārdīt, lai nekas tevi nekavētu iziet lielajā pasaulē. Bet tais retajās klusajās stundās, kad tu ieskaties sevī un sāc vērtēt, tev skolas sienas neliekas vairs tik aukstas un ļaunas, tu saproti, ka tās tevi sarga no pasaules netaisnības, ka daudz, kas laistās krāsainos staros ir tikai reklāma, ka ne visi ceļi ved laimē, un ka šaurās takas vijas augstāk nekā visplatākie lielceļi. Un tu saproti tagad skolas nozīmi, jo vērtības, ko tā glabā, ir nemainīgas, pat mūžīgas.

Jā, bet vai tomēr tas, kas tur mainīdamies zib aiz skolas sienām, tomēr kaut kā neietekmē arī šo nemainīgo centru?

Ir trimdas laikmets latviešu tautas vēsturē. Un katram laikmetam līdzi iet savas idejas un centieni. Kā tautas atmodas laikmetā tādi centieni bija nacionālās pašapziņas modināšana, brīvības cīņu laikmetā Latvijas nodibināšana, tā trimdas laikmetā tādi centieni ir pasaules sirdsapziņas modināšana un mūsu pašu bagātināšana un skaidrošana. Skola vienmēr ir bijusi tā, kas nes sevī laikmeta garu.

Vispirms trimdas skola ir bijusi cīnītāja par savas zemes brīvību un valsts atjaunošanu. Lai šinī cīņā, kas nav vieglāka par kaujām Daugavas un Ventas krastos, pastāvētu, mūsu tautas daļai trimdā jābūt vienotai. Mūsu valoda un tautas tradicijas ir tās, kas mūs atšķiŗ no citām tautām un mūs vieno. Tāpēc mūsu skola tikdaudz vērības veltījusi tautas tradiciju sargāšanai un valodas izkopšanai. Skola arī griezusies pie pasaules sirdsapziņas ar lūgumiem un palīgā saucieniem. Un otrkārt, trimdas skola ir skaidrotāja un labā, vērtīgā rādītāja. Svešu tautu vidū, mūsu tautai draud briesmas demorālizēties. Bet mums ir jāuzņem visi vērtīgie un labie kultūras tikumi un tā jāatjaunojas.

Tagad, kad trimdas skola aizveŗ savas durvis, šķiet, ka tā bijusi it kā mirdzoša sala sabangota okeana vidū, kuŗas mirdzums padarījis arī nometnu dzīvi gaišāku un priecīgāku. Vairāk nekā četrus gadus šai salā skanēja latviešu dziesmas un valoda; skolotāji un skolnieki gāja roku rokā, nebija viņu starpā tās plaisas, kas dažkārt dzimtenē, jo visi bija tikai izdzītie Latvijas bērni, kas svešumā atraduši mazu daļu no savas tēvzemes

Bet tā ir bijusi tikai maza koraļļu saliņa, kas, pacēlusies kā brīnišķīga vīzija, grimst atpakaļ jūras dzelmēs. Drīz tās vairs nebūs un abiturientiem vairs nebūs, kur Draudzīgā aicinājuma dienā aiznest pateicības veltes. Bet trimdas skola neizdzēšami dzīvos visu tās skolnieku un skolotāju atmiņās un viņu sirdīs tai vienmēr piederēs svēta vieta.

Kristaps Valters

Teodors Zeltiņš

Tēvzemes posts

Pat zāle neaug vairs uz lauka,
Kur karātavas kāzas svin;
Ik dienas kāju simts to min,
Kails mīdīts klons, kur tīrums plauka,

Lai audžu audzēm dzīve jauka,
Kas darbā mirt un piedzimt zin.
Nu varas kronī zvaigzni pin
Ik noziedznieks un katra mauka.

Kā vāts, kur asins nesarec,
Tavs posts man dara sirdi grūtu,
It kā es pats pus miris būtu.

Ar varu šķirtām jāapprec
Tur latvju sievām tatārs, krievs.
Kā neredzi to visu, Dievs?

Prāvesta Jēkaba Ķullīša 60 mūža gadi

Vai upe savā tecējumā var kļūt par līdzību cilvēka dzīves ceļa veidojumam? Bieži vērojamo spēku, kas veido zemgalieti — Zemgales raženo bagātību -- prāvesta Jēkaba Ķullīša dzimtais Kalnciema pagasts neattēlo. Raugoties 60 gadus atpakaļ līdz 1890. g. 23 martam, atsedzas

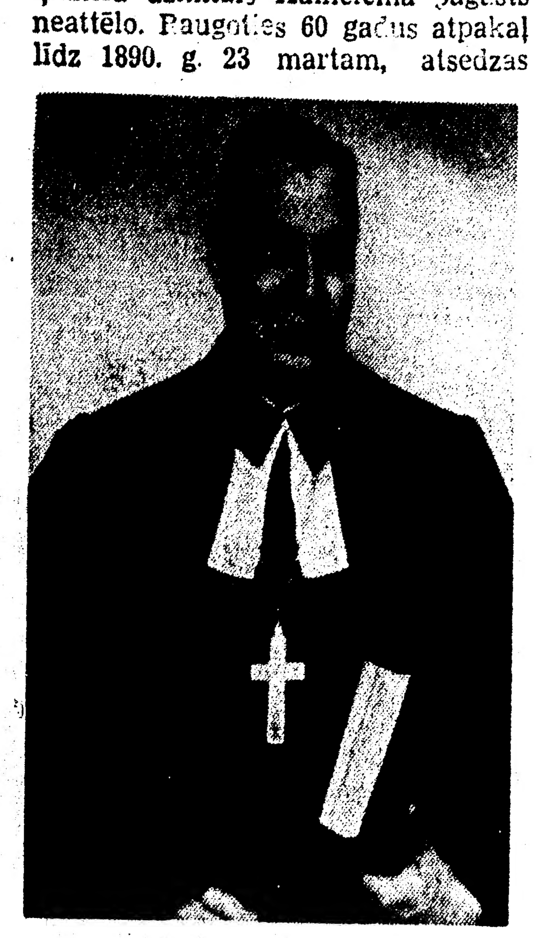

dzīve. kas ļoti līdzinās Lielupes apslēpto spēku rāmajai plūsmai Zemgales plašumā.

1910. gads nes uzslavu Jelgavas klasiskās ģimnazijas absolventam. 1917. gads vainago teoloģijas studijas un latvju tautieša pirmo cinītāja posmu studentu korporācijā Letonija Tērbatā, lai ar Latvijas uzlēcošo sauli sāktos īstā dzīve un tās cīņa. Darbošanās politiskajā dzīvē un sabiedriskajā un pašvaldības darbā viņu izvirzija Latvijas 1. un 3. Saeimas deputātu skaitā. Ārpus dzimtenes prāvests J. Ķullītis stāv LCP darbinieku vidū un tagad ir LNP pastāvīgā prezidija loceklis.

Bet dzimtene gaviļniekam nav piešķīrusi tikai plašuma izmaņu vien; dzimtenes dievnamu dižie torņi kopš jaunības dienām viņā reizē veidojuši arī uz debesīm vērstu skatu.

Kāpēc lielā Jelgavas Sv. Annas draudze, kas pazīstama kā Latvijas pirmā valsts prezidenta Jāņa Čakstes draudze, mācītāju J. Ķullīti 1920. g. 1. augustā par savu virsmācītāju izredzējusi, viņam palika uzticīga līdz trimdinieku gaiţu sākumam 1944. gadā? Kāpēc Jelgavas garnizons, viņā sava garīgā gana balsi sadzirdējis, 1920. gadā arī kļūst par viņa draudzi? Kāpēc viņš ir mācītājs arī plašajai aizsargu saimei? — Uz debesīm vērstam skatam Dievs piešķir īpašas spējas, dāvina gudrību, kas nepieciešama īstam draudzes ganam, īpaši sarežģītos dzīves apstākļos. Un kas Dievu mīl, to mīl arī cilvēki. Jelgavas Hercoga Pētera ģimnazijas skolnieki un Jelgavas skolotāju institūta topošie tautskolotāji mīlēja prāvestu J. Ķullīti kā savu garīgo audzinātāju. Saviem daudzajiem adjunktiem un kandidātiem gaviļnieks ir un paliek viņu mīļais seniors.

Nav viegli stāvēt vadītājā vietā arī garīgajā laukā, bet Dievam veltīta dzīve ir reizē arī Dieva vadīta un svētīta dzīve. 1941. gadā gaviļnieks kļuva Jelgavas iecirkņa prāvests un Baznīcas virsvaldes loceklis. 1945. gada rudenī prāvestu J. Ķullīti aicina par Latvijas ev. lut. baznīcas archibīskapa vietnieku amerikāņu un franču joslā Vācijā.

Prāvestu Jēkabu Ķullīti viņa 60. dzimumdienā sveicinot sirdis veras pateicības lūgšanā: „Bet Dievam, — kas, darbodamies mūsos ar savu brīnišķo varu, spēj darīt daudz vairāk par visu, ko lūdzam vai saprotam, — lai ir gods draudzē un Kristū Jēzū uz audžu audzēm mūžu mūžos" (Efez. 3, 20. 21)

Dr theol **K. Bilzens**

Eiropieši klausās amerikāņu mūziku

Ja taisnība. ka amerikāņi sākuši pievērsties Eiropas mūzikai, tad eiropieši savukārt cienī amerikāņu mūziku tāpat kā viņu dolarus, kā to liecina tikko izdarīts pārskats.

Divas trešdaļas iknedēļas angļu populārāko dziesmu radiofonos nāk no Amerikas, franču radiofonos amerikāņu mūziku raida stundām, un vēsie norvēģi izvēlē visas tieši karstākos džeza gabalus. Nēģeru džeza trombists Ārmstrongs saka, ka ceļojumos Zviedrijā un Itālijā viņam par pārpildītiem koncertiem nav jāgādā. Pat Prāgā kur komūnisti džezu pūlas iznīdēt kā nevēlamu, par Elingtona skaņuplašu klausīšanos maksā vairāk nekā par Šostakoviča koncertu. (hn)

Kristīgais ateists

Mūsdienu preses privilēģija ir jauna uzdrikstēšanās runāt šķietami polēmiskā tonī par lietām, kas agrāk glabājās pergamentu ruļļos vai „Abhandlungu" neatšķetināmos periodos. Šo gājienu Francijā ievadīja Sartrs. Lai gan Sartrs nav mesija, viņš ir spirgts un dziļš gars. Ar to mums šodien pietiek, lai tūkstoškārt izmaltas pašsaprotamības noliktu zem jautājuma zīmes. Jo galu galā pats par sevi saprotams bieži ir taisni tas, kas vismazāk saprotams. — Mani ierosināja drauga vēstule, kurā viņš glīti pasaka: ticības strēle tiecas uz debesīm kā vientiesīga un bezrūpīga spēle Tā ir eņģeliska ticība, ticība, kurā nav jācīnās ar Dievu par ticību, kurā pasaule ir rota, resp. Dieva rota.

Mūsdienu pasaule nav rota. Mūsdienu cilvēks nav bērns. Bet kristiānisms pastāv. Arī bezdievība pastāv caur kristiānismu. Tie, kam tīk ignorēt šo sakaru, ir ignoranti.

Ir parasts reliģiju šķirt no valsts un no personīgām afērām. Ja pirmais ir franču revolūcijas nopelns, tad otrs ir techniskā intellektuālisma loģisks secinājums. Dubļus var radīt lietus, bet uzsūcam tos mēs, kas esam zeme. Mūsu emancipētais intellekts ir šī zeme, kas grib skaldīt un valdīt, lai galā rēgotos tuksnesis. Bet tuksneša augs ir sīksts. Mēs varam būt sīksti divējādā ziņā: gudrībā un neprātā. Ja gudrība būtu neprāts mēs būtu divkārt sīksti. Taču ... mums jābūt gudriem, lai nebūtu neprātīgi. Un neprāts ir pārliecīga paļaušanās prātam un prāta saudzētām pašsaprotamībām.

Viena no šīm pašsaprotamībām šodien ir kristiānisms, par kuŗu nav jācīnās, kas pats no sevis glābs cilvēku un pasauli, īsi — saldi sērīgais kristiānisms (kā to gadījās lasīt kādā ļoti kristīgā latv. trimdas laikrakstā). Ja labam katolim pateiktu, ka viņš eksistē franču revolūcijas ideoloģiskā jūtoņā, ja to pat pierādītu, viņš iebilstu, ka tā ir sofistika. Bet laba sofistika dažreiz ir derīgāka par sliktu teoloģiju.

Kristiānisms reālizējas un **ir** par tik, par cik to reālizē cilvēks, un par cik tas cilvēkā **ir**. Atrauties no šīs asaru lejas beztelpas kontemplācijā nozīmē noliegt Dievu, kas tapa cilvēks, lai cilvēcīgi ciestu un cīnītos. Lielākas briesmas šodien ir jaužamas gaisos nevis no ateisma, kas negrib, lai būtu Dievs, bet gan no ateisma, kas grib, lai Dievs būtu tikai debesīs. Tā reizē ir naīva un velnišķa machinācija. Naīva tāpēc, ka trūkst kristīgas intelliģences, velnišķa tāpēc, ka cauri šīs kristīgās intelliģences trūkumam manifestējas chaoss, neiras dvīņu brālis.

Darbīgas eksistences pazīme ir visu modernā gara strāvojumu uztveršana, izprašana un izvērtēšana. Mūsdienu kristīgai eksistencei tas ir conditio sine qua non. Ja ir Sartrs, nepietiek ar indeku. Lūdzu parādīt, ka šis kungs ir anormāls. Parādīt ar savu dzīvi un prātu, ka urbšanās un buršanās psichopātiskos dvēseles stāvokļos vēl nav viss, ka melnai drēbei ir gaiša odere. Ja ir materiālisms, nepietiek ar „gaļas kublu" nosodīšanu, bet vispirms jāmēģina pašam iztikt bez gaļas. Ja nē, ja jūs gribat salikt rokas rezignācijā un saldi sērīgā gara satversmē valbīt acis pret debesīm, kur nav jūsu Dieva, jūs esat kristīgs ateists — ne vairāk ne mazāk. Lūdzu cīņu, un pozitīvu cīņu, radošu cīņu! Garīgs tukšums ir pārejoša parādība. Bet garīga tukšība ir permanenta un konsubstanciāla. Kristīga cīņa ir cīņa pret garīgu tukšumu sevī un citos, bet nedod Dievs, ja šo cīņu pret garīgo tukšumu ir uzņēmusies vest garīga tukšība! Tā būs traģikomika.

Kristiānisms nav un nevar būt vientiesīgs Mēs esam Dieva un grēka kalpi. Un ja nu kāds Dievišķā Majestātē nerod tik daudz gudrības, lai ar tās ieročiem nokautu visu nelabumu pasaulē, lai meklē padomu pie velna. Nē, kristīgai personībai ir iespējas būt dziļai un pamatīgai. Un jābūt. Tāds ir mūsu laiks. Atkāpties no tā nozīmē nodot kristiānismu. Mūsdienu Jūdass ir nevis ateists, bet šis saldi sērīgais kristietis, kam vienā acī asara, otrā lūgums pēc tās, un sirds — pilna rezignēta slapjuma, nezināmu ilgu un nenoteiktu cerību slapjuma.

Roberts Mūks

Dr. K. Juvars

Maģija un tās modernā izpratne

(Beigas)

Zinātne pēdējos simts gados ir eksaktas pierādamības žņaugos. Viss, kas nav ar matemātikas palīdzību, vai technisķiem līdzekļiem pierādāms, — atmetams kā nezinātnisks. Dvēsele un zemapziņa, piemēram, nav pierādāmas, tiem tātad vajadzētu būt tukšiem jēdzieniem. Bez tam dominējošās dogmas ietekmē, ka eksistē vienīgi tas, ko ar prātu var aptvert, — arī spiritisko seansu un visas pārējās okultās parādības censās izskaidrot ar prāta rīcībā esošiem līdzekļiem. Bez tam ticamību zināmām parādībām jauc cilvēki, kas, spekulēdami uz ļaužu jūtām, ar intriģējošajām parādībām taisa labu veikalu, uzstādamies cirkos uc. vieglā žanra sarīkojumos.

Visa medicīnas interese ir pievērsta galvenā kārtā pārmaiņām organismā, ko var konstatēt ar maņu organiem vai instrumentu palīdzību. Par dvēseli interesējas vienīgi psichiatri, bet arī tie ir īpatnējā stāvoklī. No vienas puses kā medicīnas pārstāvji tie spiesti meklēt gara slimībām attiecīgas organiskas pārmaiņas, bet veltī. Arī dvēsele ir jēdziens, kam vietas nav organiskā pamatojumā, bet viņa eksistē. Kā elektrība un magnetisms ir spēks, tā arī dvēsele ir spēks, tikai to nevar ar matemātiskām formulām aprēķināt. Medicīnisko pētījumu sakrājies tik daudz, ka nepieciešams šo zinātni dalīt pa organiem vai organu grupām, un katrs ārsts-speciālists pārvalda vienīgi savu specialitāti, tādējādi aizejot prom no viengabalainā, nedalāmā cilvēka. Tikai pirms dažiem gadu desmitiem radās atsevišķu medicīnas zinātnes pārstāvju uzskati par dvēseles un miesas problēmām un viņu nedalamību. Tanī pašā laikā sāka pievērst uzmanību patstāvīgajai (autonomai) nervu sistēmai, kuŗas pētīšana bij atstāta novārtā. Zemapziņas jēdziens skaitījās nezinātnisks, jo nebija pierādāms. Pašreiz medicīnas zinātne ir tiktālu emancipējusies, ka dvēseles lietās nepastāv strikti uz eksaktas pierādīšanas nepieciešamību. Bez apziņas ir arī zemapziņa, kuŗas dzīve ir autonoma tāpat kā patstāvīgās (autonomās) nervu sistēmas darbība, un tām vienai ar otru varētu būt ciešs sakars. Zemapziņai ne tikai dvēseles, bet visa nedalāmā ķermeņa dzīvē ir līdz šim neaptverta nozīme. Zemapziņas dzīvei varētu būt arī sakars ar instinktu, un tās organiskie pārstāvji ķermenī ir autonomā nervu sistēma.

Tātad smadzenes ar nervu sistēmu (izņemot autonomo), prāts un apziņa ir viena lieta; autonomie centri ar savu nervu sistēmu, instinkts, jūtu dzīve, zemapziņa un dziņas ir otra lieta. Ar prāta centriem (ja tā varētu izteikties) mēs veidojam prāta slēdzienus, izdarām apzinātas kustības un vadām savu rīcību, bet nespējam vadīt savas sirds vai gremojamo organu darbību, nespējam pavēlēt sev būt līksmiem vai skumjiem, nevaram pavēlēt mūsu ķermeņa daļām, piem. kājām vai rokām būt siltām vai aukstām, ne arī vadīt savus nakts sapņus. To dara autonomie centri un visa autonomā nervu sistēma. Ja ir kaut kas dalāms cilvēkā, tad tas ir prāts un instinkts. Normāli tie darbojas vienveidīgi — sajūgti. Parastos apstākļos mēs savu darbību vadām ar prātu un instinkta dzīvi nejūtam, tikai sevišķos apstākļos, kas ar prātu nav aptverami, vadību pārņem instinkts. Vai arī, ja mūsu trauksmainā laikmeta ikdienā sakrājas daudz sīkāku neatrisinātu vai neatrisināmu problēmu, tās prāta dzīves nenokārtotas var ļauties instinkta vadībai. Tā rodas slimības un slimīgi stāvokļi, kuŗus bez zemapziņas dzīves pazīšanas nav iespējams izprast. Ir parasts domāt, ka instinktam piemīt zināma gaišredzība un nemaldība. To reizēm apzīmē par visu pareizi darītāju dabu. Protams neviens nevēlēsies sevi dziņu nabagu, attālinātu no dabas. Patiesībā, dziņas un instinkti ir gaišredzīgi tikai savam vienpusīgam mērķim un savu speciālo mechanismu robežās. Ārpus tām tās ir aklas. Kāda lapseņu suga iegulda savas olīņas kaļķu čaulā — kokonā. Tanī attīstās kāpurs. Viņam ir kožorgāni ar kuŗiem, sasniedzis attiecīgo attīstības pakāpi, tas pārgrauž kaļķu čaulu un no tās atbrīvojas. Ja šai kaļķu čaulai, pirms kāpurs nav vēl izšķīlies, uzcītīgi aizlatunā pārvelk plāņu papīra kārtiņu, tas pārgrauž gan savu kaļķu čaulu, bet nomirst badā, nepratdams tikt galā ar plāno papīra kārtiņu.

Instinktu dzīves centri arī cilvēkam dod vispārējus dzīvnieciskus primitīvus impulsus, kam jāiet vēl caur prāta intelekta prizmu, lai kļūtu par apziņīgu darbību. Veselīgs dvēseles stāvoklis ir tikai tur, kur instinkts pilnīgi saskaņots ar intelektu.

Par maģiju, tās veidiem un parādībām visobjektīvāki rakstījis vācietis ķīmijas profesors Ludvigs Staudenmaiers grāmatā „Die Magie als experimentelle Naturwissenschaft". Lai gūtu pilnīgu ieskatu par maģiskām norisēm, St. pats vingrinājies šinī mākslā un sasniedzis ievērojamu pilnību. Visas šīs parādības viņš izskaidro ar enerģijas koncentrēšanu, pārveidošanu un pārvietošanu: mēs skatām kādu priekšmetu, kuŗa radītā ētera vibrēšana iedarbojas uz mūsu acs tīkleni. Tanī noris kāds process, kas šo vibrāciju pa redzes nerviem nodod attiecīgajiem smadzeņu centriem. Bet garā slimie redz halucinācijas, ti. neesošus priekšmetus. Šo parādību izskaidro tādējādi, ka ierosme nāk no smadzeņu centriem un pa redzes nerviem uz acs tīkleni, kur notiek līdzīgs process kā pie īstās redzēšanas. Šādi radušās halucinācijas jeb māņu redzēšanu slimnieks nespēj atšķirt no patiesās. Izejot no šī izskaidrojuma St. secina: ja ar vingrinājumu palīdzību iedomu tēlus spēcīgi koncentrē, tad tiem jākļūst redzamiem — rodas mākslīgas halucinācijas. Bet ja ar vingrinājumiem iet vēl tālāk un koncentrē visu redzes enerģiju, un pat visu ķermeņa enerģiju ievingrinājas pārveidot redzes enerģijā, tad acs tīklenē reakcijai jākļūst tik stiprai, ka tā rada attiecīgos ētera viļņojumus un iedomu tēlu projecē arī klātesošām personām redzamā veidā. Tas pats ar dzirdes un motoriskajām halucinācijām ti. muskuļu spēka tāliedarbību. Ja ievingrinājas lielāku enerģijas daudzumu sakoncentrēt rokā un to raidīt koncentrēti vienā virzienā, tad panāk iespēju priekšmetus pārvietot no tālienes. St. ar regulāriem vingrinājumiem visu to panācis. Viņš apgalvo arī ka, neplielietojot ārējos maņu organus esot iespējams pārnest priekšstatus uz citu personu, ti. no vienām smadzenēm uz otrām smadzenēm pat lielākā attālumā.

Šie vingrinājumi izdarāmi apzināti. Nedrīkst ļauties kādai patvaļai, pretējā gadījumā sublimētā instinktu dzīve, atrodas pastāvīgā nesaskaņā ar mūsu apzinīgā „es" gribu un darbību. Un ja šī instinkta resp. vegetātīvi animālā dvēsele tiek pie zināmas autonomijas, tad to nav iespējams vairs klusināt.

Viņa paskaidrojumam var pievienoties vai meklēt jaunu, — ar formulām tas pierādāms nav.

Mūsu domāšanas iet lēcieniem, mēs parasti operējam ar gataviem apzīmējumiem lietām, kuŗu pamati nemaz nav skaidri izdomāti. Bez tam domājošais prāts negrib pielaist, ka ārpus 20. g. s. cilvēka uztveres robežām vēl kaut kas varētu eksistēt. un ka reiz nodibinātās patiesības varētu būt grozāmas. Šeit atkal gribētos norādīt, ka pirms dažiem gadu desmitiem par neapgāžamu patiesību skaitījās atomu nedalāmība. Gribētos pat teikt, ka prāta spējām ir apvilkts aplis, un tas darbojas, analizēdams un sintezēdams šī apļa robežās. Kaut ko pilnīgi jaunu, kas atrodas ārpus šī iedomātā apļa, spēj rast tikai instinkts — ģēnija nojauta.

Ir zināms, ka izolējoties no prāta kontroles, ir iespējams atvērt durvis uz savu iekšieni. ti. klausīties spēkus, kas snauž mūsu iekšienē. skatīt savu instinktu dzīvi un novest to apziņā. Vēl vairāk mēs varam kļūt ne tikai par vērotājiem, bet arī par savas instinktu dzīves, (vismaz vienas tās daļas, piem. patstāvīgo nervu) — vadītājiem. Apzinīgi, rēgulāri, ilgstoši un uzmanīgi vingrinoties mēs varam panākt varu pār funkcijām savā ķermenī, kas parasti nav domājamas. Ir iespējams, piemēram, pēc vēlēšanās savas rokas vai kājas arī aukstumā turēt siltas un karstumā aukstas, atbrīvoties no sāpēm, krampjiem uc. nevēlamām parādībām. Ir iespējams paturēt sevi mierīgu uzbudinājuma brīžos un, ja vajadzīgs, iemigt. Sacītais, kā redzams, nav nekas jauns, un ir līdzīgs jogu mācībai (maģijai) kas kā praktiska mācība (bez zinātniska izskaidrojuma) pazīstama jau kopš nemināmiem laikiem, un to pārvalda daļa indusu.

Pēdējā gadu desmitā, šķiet pirmais, profesors Krečmers uzdrošinājies šo ārstniecības metodi lietot savā klīnikā. Tā redzam attaisnojamies franča Rišeta vārdus, ka pagaidām mēs tikai konstatējam faktus, sapraśana nāks vēlāk. Jau Kants rakstīja, ka empīrijai ir ļoti liela nozīme atziņu rašanās procesā, un to medicīnas vēsturē redzam visai spilgti. Pa priekšu iet empīrija, tai seko analītiskais izskaidrojums, zinātniskā atzīšana un beidzot — ārstnieciskā pielietošana. Bija vajadzīgi gadu simti, un šinī gadījumā pat gadu tūkstoši, lai austrumu filozofijas metodes tiktu, kaut arī tikai daļēji pakļautas rietumu skepsei un visu kritizējošam prātam. Cik bezgala ilgs laiks bij vajadzīgs lai uz empīrijas — piedzīvojumu pamata — atrastās instinktā dzīves (zemapziņas) iespaidošanas metodes tiktu atzītas par ārstēšanas metodēm.

Ar maģiskām izdarībām panāktās neizprotamās parādības ir iespējamas, un tās izskaidrojamas ar cilvēkā pašā atrodamiem zemapziņas spēkiem, kuŗus iespējams stiprināt un izveidot ar vingrinājumiem. Kā iespējama uzskatāma domu lasīšana un pārraidīšana no cilvēka uz cilvēku. Tas panākams vienīgi dzīvam cilvēkam un ar dzīvu cilvēku. Pēc Staudenmaiera spriedumiem ar cilvēkā mītošajiem spēkiem nākotnes paredzēšana nav no izskaidrojama ne iespējama

Autonomie centri ar tiem piederošo nervu sistēmu, un zemapziņa — tie ir faktori, ar kuŗiem protot rīkoties un pakļaujot tos gribai, rodas nepārredzamas iespējas ārstniecībā.

Pāvils Klāns

TOP JAUNI PILSKALNI

Nesen lasījām prof. Spekkes citētos Ed. Virzas vārdus par „dzimteni, kas glābjas uz pakalniem." Šo vārdu simboliskā jēga liek domāt par pilskalniem, kuros glābjas visa mūsu vēsture — tie nav norokami tik viegli, cik viegli diktātūra var izrakt kapu veselai tautai.

Tai zemē, kurā palika mūsu pilskalni, tiek darīts viss, lai iespējami radikāli iznīdētu viņu vēstures veidotāju pēcniekus, tā iznīcinot arī attieksmes, bez kurām nav nevienas eksistences: nesaskatāma planēta vai izdzisusi zvaigzne debesu telpā praktiski neeksistē, ja nav vismaz viena, kas par tām ko zinātu.

Gribēdami eksistēt nevis kā materiāls, kuŗa liktens ir — drīz vien kļūt labākā gadījumā par pētīšanas objektu kādas vēsturnieku biedrības dažiem interesentiem, — bet vēlēdamies eksistēt pēc iespējas ilgi kā politisks ķermenis ar vienmēr aktuāliem uzdevumiem, nevaram taču savas tautiskās sūtības apcerēs aprobežoties ar 5 vai 30 nākamo gadu aspektu. Elpa jāievelk dziļāk un plašāk — tā, lai pietiktu gadu simteņiem vismaz. Taču, ja Staļina dzirnavas nepārstās malt jau vistuvākā nākotnē, mūsu pilskalni ļoti drīzi paliks vieni paši. Pasaule mūs aizmirsīs jau rīt, par gadu simteņiem nerunājot, tāpat kā sen vairs neviens nepiemin gruzīnu asiņaino, varmācīgi apspiesto sacelšanos pret Tiflisas diktātoru. Pat izredzes uz kaut cik redzamu epitafiju virs mūsu nacionālā kapa ir tikai teorētiskas, un arī tad vienīgi ar akadēmisku nozīmi: lielo notikumu attīstība pieņēmusi pārāk plašas dimensijas, tām esam par sīku. Un pašiem sarkanās imperijas vēstures rakstītājiem nebūs nekāda iemesla pieminēt mūs kā tautu, kam bijusi pat sava valsts. Boļševiki neieredz latviešus un neuzticas tiem. Tātad nopelnu nav. Protams — priekšnoteikums ir, ka boļševiki arī turpinās rakstīt paši savu vēsturi. Bet mēs nezinām, kas būs. Mums jārēķinās ar sliktāko un jāticē labākajam.

Pašiem sava baznīca Misisipi štatā, pašiem savs ieceŗ[illegible] biedrības nams Montreālā — tie nav nekas cits kā tādi pilskalni. kuros tvertieš gan latviešu jau uzrakstītai, gan vēl rakstāmai vēsturei. Latviešu kolonistu. emigrantu un trimdinieku pasaulē dažādos laikos proporcionāli tautas skaitliskajam lielumam nemaz nav tik maz. Bet nekad tik liela grupa nav devusies svešumā ar tik milzīgu un atbildīgu uzdevumu. Iespējams, ka tai jāveic celmlaužu darbs, šis raksturīgais latviešu pionieŗa, mūžīgā sācēja darbs, — daudzām paaudzēm, kas vēl tikai nāks, lai tām būtu kur apmesties. Un mērķu skaidrība un viņu misionārais raksturs ļautu salīdzināt tos ar kādas ordeņa brālības principiem, ja vien latviešiem būtu kaut cik attīstīti konspirācijas talanti: no zemnieku sazvērestībām Kurzemes hercogistē līdz pagrīdes darbībai abos okupāciju periodos pierādījies, ka šai ziņā neesam diez' cik apdāvināti. Kādai konstruktīva uzdevuma veikšanai šī spēja vajadzīga vairāk nekā organizējot pretestību: trūkst tiešo briesmu drauda, bet labai gribai vien bez fanātisma nav, tā sakot, caursitēja spēka.

Šīs parallēles gluži dabīgi sauc atmiņā mūsu 700 gadīgā vēstures posma tos laikus, kad latviešu novados pacēlās vācu ordeņa pilis. Ļaudis, kas jūtas ar viņu cēlējiem saistīti vēsturiskām un asiņu saitēm, lielajā vairumā tagad atrodas Vācijā. Mēnešraksts Baltische Briefe uzskatāmi pauž viņu attieksmes pret laikmeta nestajām pārvērtībām — dominante ir ilgas pēc dzimtenes, ko viņi tomēr uzskata par zaudētu uz visiem laikiem. Bet kopētas pagātnes tradicijas liek viņiem apzināties sevi par šo tradiciju turpinātājiem tagadnē kā īpašai vācu tautas grupai, kas organizējas labdarības darbam un veido savu sabiedrisko un gara dzīvi atsevišķi no lielās vācu tautas. Kādas dīvainas parallēles! Aizgājuši no seno ordeņa piļu drupām viņi vada dzīvi savā mātes tautā, apzinādamies to kā zināmu svešniecību Un latvieši, atstājuši savus pilskalnus, uzņēmušies trimdu svešu tautu vidū, ieiedami tajās ar ciešo apņēmību celt jaunas pilis, kur nosargāt savu valodu un garu.

Šis atgādinājums, kas kādam varētu arī nepatikt, ir tomēr tāds, no kuŗa var mācīties: piederība pie vienas tautas kopības, pagātne un dzīves stils gluži kā bioloģiskie nosacījumi ikvienā dzīvā ķermenī ir tas, kas ne tikai ļauj, bet ar dabas likuma kaťēgorisko spēku pat liek dzīvot, resp. turpināt šim organismam raksturīgo īpatno dzīvi. Pārmērīga bažīšanās par sevis saglabāšanu tādā kārtā ir arī šaubas pašiem par savām vitālajām potencēm

Bet bez saviem pilskalniem, kuros patverties mūsu vēsturei, mēs tomēr agri vai vēlu aizietu bojā arī ar visapskaužamāko izturību. Mums ir tā priekšrocība, ka mēs savu dzimteni neuzskatām par zaudētu uz visiem laikiem, un jaunās baznīcas torņa krusts Senatobijā ir kā pirmā uguns pilskalnā, kas aicina nocietināt vēl citus paugurus. Taču apzinoties, ka neesam fanātiķu tauta, ne arī mūsu mentālitātē ir spēja dievināt autoritātes, pakļauties lozungiem vai nekritiski sekot priekšrakstiem — vienalga, vai tie nāktu no valsts varas vai laikmeta morāles avotiem — atliek vienīgi paļauties tām īpašībām, kas guļ tautas raksturā. Tas ir praktiskais prāts, veselīgais dzīves instinkts. Un tā nav nejaušība, ka Senatobijā uzcelta taisni baznīca, bet Montreālā plāno biedrības namu, nevis fabriku vai tirdzniecības uzņēmumu. Acīmredzot taču kāda nekur nerakstīta norma jauno pilskalnu cēlējiem būs likusi rīkoties tā un ne citādi: gars ir mūžīgāks par mantu.

Bet arī manta būs vajadzīga — jo tālāk nākotnē, jo vairāk, lai nebūtu tā kā Misisipi latviešiem „jāsāk tikai ar ticību un gribu, bez neviena centa." Mūsu priekšā ir ilga, nezināma trimdā, un Virzas apdziedātā dzimtene un laiks ir palicis aiz mums — mums mūsu pilis tagad jāceļ vietā un laikā, kur valda citas sadzīves normas un techniskā attīstība ir tāda, kādu Virzas laikā nepazinām, bet politiskie notikumi iegājuši ceļos. kuros vairs neizšķiras zemju, bet kontinentu likteņi

Tādā aspektā dīvainas liekas divas lietas: tas, ka var nākt kāds un piedāvāt latviešu trimdiniekam aizpildīt savu tagadni un pārdzīvot laikmetu ar dzīvei tālām formulām, kas ņemtas no prātniecības sterilajiem apcirkņiem. — it kā viņš būtu pārcilvēks; un tas, ka var būt tādi, kas jau tagad numurē prezidentu un ministru krēslus, kad mums pat savas istabas nav. Kāda tukša teorētizēšana lielās līnijās no vienas puses. un kāda tukša teorētizēšana smieklīgā sīkumainībā no otras puses.

Patiesība guļ navisam kaut kur ārpus šīm galējībām, trimdinieka neviena nediktētā rīcība to skaidri parāda: celsim pilis, lai būtu stipri! — Jo nepietiek. ka katrs ar savām atmiņām vien staigājam pa pasauli. Tām vajag pieminekļu un simbolu, jo mēs nezinām, kad atkal ieraudzīsim „dzimteni, kas glābjas pakalnos". Mums jāglābjas tepat un tagad.

Brīvības lāpas nesēji (Beigas)

Odete Samsone tomēr izturēja

Pēc pārdzīvotās lidmašīnas katastrofas Odete gaisa ceļa mēģinājumus uzdeva. Smaidīdama viņa sacīja saviem Bekerstrīta priekšniekiem: „Mani kungi — šķiet, ka neesmu radīta lidošanai. Kā būtu ar ūdens ceļu?"

Bekerstrīta pārsteigums un izbrīna bija liela — vai tiešām tik daudz drosmes var būt šai mazajai sievietei? Viņa nokļuva uz kāda karaspēka transporta kuģa, kas devās uz Gibraltāru. Kādā mazā zvejas laivā viņa sasniedza Francijas piekrasti un sešus mēnešus strādāja Kannās ar ļoti labiem panākumiem. Viņa ieguva jauno zemūdeņu bažu plānus no Marseļas ostas un neraugoties uz to, ka Gestapo ierēdņi pamatīgi pārbaudīja vilcienu, kurā brauca Odete, viņa tomēr nogādāja svarīgos dokumentus drošībā. Vēl vairākas citas reizes Odetei Samsonei izdevās izkļūt no Gestapo pārbaudēm sveikā, bet tad 1943. g. 16. aprīlī viņu notvēra.

Izrādījās, ka Gestapo ierēdņiem bija jau zināms, ka Odete ieguvusi zemūdeņu bažu plānus, tāpat arī, ka viņai zināmas vairāku citu angļu aģentu uzturēšanās vietas. Sākumā Odeti pratināja ļoti pieklājīgi kungi pie labi klātiem galdiem, bet kad tas nedeva nekādus panākumus, Gestapo paņēmieni kļuva pakāpeniski mežonīgāki. Kādā pratināšanā viņai zvēriskā kārtā nomauca abu kāju nagus. Tomēr Odete palika mēma. Gestapo ierēdņu mežonības pārtrauca kāds augstāks funkcionārs, kam bija kļuvis skaidrs, ka Odeti šādā kārtā nepieveiks.

Pēc neskaitāmām pratināšanām viņu ieslodzīja kādā tumšā, mazā bunkurī, kur tai bija jāpavada 6 mēneši bez mazgāšanās un bez pastaigām cietuma pagalmā, kas bija atļauts citiem ieslodzītajiem. Aprīlī viņu apcietināja un tikai oktobra beigās tā pirmo reizi varēja apmeklēt mazgātuvi. Pēc tam Odeti uz 10 minūtēm izlaida cietuma pagalmā brīvā gaisā.

1944. gada 12. maijā viņu, dzelžos ieslēgtām rokām, nogādāja uz Vāciju kā „speciālu gadījumu". Rāvensbrikas koncentrācijas nometnē Odeti atkal ievietoja tumšā pagraba bunkurī, kur viņai, neredzot gaismas, bija jāpavada 3 mēneši un 11 dienas. Vēlāk viņa pati izteikusies, ka šos briesmīgos mēnešus viņa veģetējusi transam līdzīgā stāvoklī. Augusta vidū, kad sabiedrotie bija izkāpuši Dienvidfrancijas piekrastē, kā atmaksu cauri viņas bunkurim izbūvēja centrālās apkures rores, kas sakarsēja telpu tādā mērā, ka viņa beidzot zaudēja samaņu. Viņas spēki bija pagalam. Kad Odete 1944. gada septembrī beidzot atkal uz dažiem mirkļiem nokļuva brīvā gaisā, viņa pakrita un gulēja vairākas minūtes zemē, neredzēdama un nesajuzdama nekā ap sevi. Tad viņa sāka pamazām rāpot un mēģināja atvērt acis. Sargiem, kas bija sapulcējušies pagalmā, viņas izturēšanās sagādāja skaļus smieklus.

Pēc tam Odeti nogādāja uz slimnieku baraku, kur tā pamazām atkopās. Nedaudz atžirgusi, viņai tomēr atkal bija jāatgriežas savā vecajā bunkurī un jāpavada tur vēl neskaitāmas nedēļas.

1945. gada 16. aprīlī, tieši divus gadus pēc Odetes apcietināšanas Rāvensbrikā pienāca Himlera pavēle, kurā bija noteikts, ka visi smagie gadījumi likvidējami. Pavēli izpildīja precīzi — izņemot septiņus gadījumus — kuros nometnes komandants Sūrens bija izšķīries rīkoties citādi. Odete Samsone piederēja pie šiem septiņiem gadījumiem.

28. aprīlī — Odetes 33. dzimšanas dienā — viņas bunkurā ienāca Sūrens. Zīmīgi viņš parāva ar pirkstu sev pāri kaklam un sacīja: „Rīt pulksten 6. no rīta jums būs jādodas projām!" Pēc tam Sūrens aizgāja, nebildis vairs ne vārda. Odetei nebija tagad nekādu cerību izglābties, bet viņa nezaudēja aukstasinību. Bija pulksten 8 nākamā rītā, kad ienāca atkal Sūrens, viņš paņēma Odeti pie rokas un izveda cauri nometnei, kur valdīja liels satraukums un knada. Pie vārtiem stāvēja melnais cietuma auto, ar kuru gatavojās bēgt vairāki SS vīri. Tagad Odete nojauta, ka krievi devušies uzbrukumā un drīz varēja sasniegt Rāvensbriku un tomēr pēc kāda brīža viņu ieveda kādā citā cietuma ēkā un ieslodzīja no jauna. Dažādās nometnes malās bija dzirdama šaudīšanās, kas vilkās gandrīz cauru nakti.

Nākamajā rītā Samsone konstatēja ka viņas kameras durvis ir atvērtas un viņa izgāja ārā. Viņa sameklēja nometnes komandantūru un gribēja, lai viņu noved pie komandanta Sūrena. Gaidīdama sarunu, Odete nejauši dzirdēja skaļrunī jaunāko frontes ziņojumu. „Berlīne kritusi," teica spīkers. Tālāk tas ziņoja, ka angļi sasnieguši Lībeku, vācieši kapitulējuši Itālijā utt. Viņa pat nepakustējās, dzirdēdama šis prieka vēstis. Tad atvērās durvis, un Sūrens stāvēja uz sliekšņa, nemaz neslēpdams savu izmisumu un asarām pārplūdušo seju. Odete pieprasīja savu atbrīvošanu, bet Sūrens tai uzbrēca: „Karš vēl nebūt nav beidzies, pazūdiet atpakaļ savā alā!"

Pienāca vakars, nakts un nākamais rīts. Neviens nelikās par Odeti ne zinis. Tikai 3. maija priekšpusdienā viņas bunkurī ienāca kāds SS vīrs un uzsauca: „Nāciet līdz! Bet taisieties ātri!"

Odetei par pārsteigumu viņu veda uz nometnes izeju, kur stāvēja trīs izbraukšanai sagatavoti automobiļi. Visas vietas bija aizņēmuši augsti SS virsnieki. Viens vāģis — spožs, tumši brūns Mercedes piederēja pašam Fricim Sūrenam. Pie stūres sēdēja komandanta kungs personīgi. Odetei bija rezervēta vieta blakus viņam. Pa ceļam komandants kādā mežmalā apturēja, lai sadedzinātu svarīgākos nometnes aktus un dokumentus. Pret Odeti viņš izturējās apbrīnojami laipni, piedāvāja pat sviestmaizes un vīnu. Tad, uzsākdams sarunu, Sūrens pastāstīja, ka viņš nodomājis to aizvest un nodot amerikāņiem. Tā arī notika, tikai cerētās laipnās uzņemšanas vietā Odete bija šoreiz tā, kas nodeva savu mocītāju amerikāņu rokās ar vārdiem: „Šeit saņemiet Rāvensbrikas nometnes komandantu. Viņa vārds Fricis Sūrens."

Pēc atbrīvošanas un atgriešanās Londonā Odete Samsone sastapās ar Pēteri Čerčilu, kas arī bija angļu aģents Francijā un sagaidīja atbrīvošanas stundu Zaksenhauzenas nometnē. Čerčils un Odete Samsone bija iepazinušies Frezneses Gestapo cietumā. Abi saņēma augstāko Lielbritānijas atzinības zīmi — Georga krustu. Viņi apprecējās, un ir vienīgais laulātais pāris pasaulē, kas var teikt: „Mums ir Georga krusts!"

Jaunie trimdas meistari paukošanā

Trimdas meistarsacīkstēs paukošanā Eslingenā sīvākās cīņas notika zobenā, kur 4 dalībnieki sasniedza vienādu punktu skaitu. Pirmo vietu izcīnīja vecmeistars A. Aizstrauts, 2. Raisters, 3.

Sekmīgākie meistarsacīkšu dalībnieki (no kreisās): Raisters, Stabulis, H. Aizstrauts, A. Aizstrauts un Trekteris

H. Bištēviņa uzņēmums

Stabulis, 4. H Aizstrauts 5. Pulsts un 6. Trekteris. Špagā uzvarēja Stabulis, 2. H. Aizstrauts, 3. Trekteris, 4. Raisters, 5. A. Aizstrauts un 6. Bachs. Stabulis uzvaru izcīnīja arī floretē atstājot 2. vietā Trekteri, 3 A. Aizstrauts, 4. Raisters un 5 Bachs. Raisteram šī bija pēdējā cīņa Vācijā, jo šinīs dienās viņš izceļo uz ASV. Pirms sacensībām jau izceļojis Andersons. Par spīti sastāva sistēmatiskam sarukumam latviešu paukotāju saime vēl vienmēr ir visai rosīga, un 19. martā paredzēta vienību sacensība ar labāko vācu vienību Virtembergā.

O.

VĀCIJAS KAUSU IZCĪNA BAVĀRIJA

Svētdien Štutgartē 90.000 skatītāju klātienē notika fināla sacensība par Vācijas kausu futbolā. Bavārijas vienība drāmatiskā cīņā uzvarēja Pfalcu 2:0 (0:0). Pfalca spēlēja bez sava labākā vīra Friča Valtera, bet Bavārijai abus vārtus guva centra uzbrucējs Šāde.

A. Hakelis met šķēpu 61 m

VĒSTULE NO AUSTRĀLIJAS

Sidnejā marta sākumā notika lielas vieglatlētikas sacīkstes, lai gūtu līdzekļus austrāliešu sportistu braukšanai uz 1952. g. olimpiskajām spēlēm Helsinkos. Sekojot speciālam ielūgumam, startēja arī mūsu atlēts Aleksis Hakelis un ar 200 p. 1½ coll. (61,00 m) rezultātu jau otru reizi laboja austrāliešu rekordu šķēpa mešanā. Latviešu sportists īsā laikā Austrālijā izpelnījies izcilu ievērību. „Bez Alekša Sidnejas vieglatlētikas sports vairs nav iedomājams," pēc A. H. jaunā panākuma teica austrāliešu kluba St. George prezidents Gainsfords. Latviešu šķēpa metējs startēs arī Ņusautvelsas štata vienībā sacīkstēs pret kanādiešu vieglatlētu izlasi.

Sidnejā, martā

G. Saiva

Pasaules sporta laukumos

Pasaules meistarsacīkstēs ledushokejā Londonā finālcīņas sākās piektdien un turpināsies līdz šodienai. Pavisam paredzētas 15 spēles, kurās piedalīsies 6 finālam kvalificējušās vienības: Kanada, ASV, Šveice, Zviedrija, Norvēģija un Anglija. Priekšsacīkstēs pa divi spēlēm zaudējušas un tā tad no tālākām sacensībām izstājas pārējās trīs dalībnieces — Francija, Beļģija un Holande. Priekšgrupu cīņās pēdējā posmā gūti šādi rezultāti: Kanada — Šveice 13:2; Norvēģija — Francija 11:0; Zviedrija — Holande 10:0; Kanada — Beļģija 33:0; ASV — Holande 17:1 un Anglija — Norvēģija 2:0. — Komentējot savas vienības sāpīgo pametumu Kanadai, Šveices sporta prese uzsver, ka rezultāts īsti neizteic spēku samērus, jo stipri vāji darbojies šveiciešu vārtsargs. Bez tam izteikti ķermeniskā spēlē kanadieši attīstījuši vēl neredzētu tempu un izšķirīgās situācijās bijuši par dažām desmitdaļām sekundes ātrāki. Anglijas — Norvēģijas cīņa ritējusi ļoti vienlīdzīgi, tā kā finālcīņām izšķirīgos divus vārtus angļi guvuši tikai pēdējā trešdaļā, norvēģiem redzami pagurstot. Kanadas augstā uzvara par Beļģiju izskaidrojama ar to, ka kanadieši visu laiku neatlaidīgi uzbrukuši izturēti straujā un ķermeniskā cīņā, kas beļģus pilnīgi satriekusi. — Noslēpumainais plīvuris pār apstākļiem kādos čechoslovaku vienībai liegta ierašanās Londonā, pamazām tiek šķidrāks UP aģentūra zina pastāstīt, ka apcietināti četri vienības locekļi, starp tiem arī Mačelis un Bubniks. Apcietināšana notikusi kādā Prāgas bārā, kur vienības dalībnieki atzīmējuši Mačeļa dēla piedzimšanu. Tanī pašā laikā bārā uzturējušies civīlā tērpti slepenpolicisti, kas spēlētājus arestējuši it kā skaļu, režīmam naidīgu piezīmju dēļ. Apcietināšanas brīdī kāds no spēlētājiem ar kreisās rokas āķi vienu detektīvu notriecis gar zemi, pēc kam sācies vispārējs kautiņš. Apcietināts arī bāra īpašnieka dēls.

Viesturs — meistars basketbolā

Svētdien Štutgartē latviešu trimdas basketbola meistara izcīņas finālā 1949. gadam sardžu rotas Viesturs vienība uzvarēja Lībekas YMCU ar 46:33 p. Sacensības atreferējumu sniegsim nākamajā numurā.

Krustvārdu mīkla

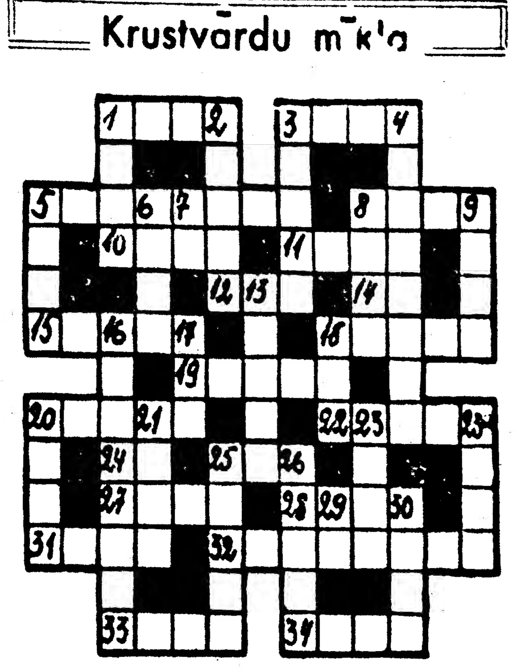

Līmeniski: 1. Aleksandra Strāla romāns. 3. Ostas dambis. 5. Indiāņu apavs. 8. Rieciens. 10. Altas. 11. Skaitlis. 12 Vietniekvārds. 14. Vārda „svētais" saīsinājums svešvalodā. 15. Ārstniecības augs. 18. Trin. 19. Dārgakmens. 20. Apģērbam nepieciešami priekšmeti 22. Kauls. 24. Tirdzniecības sabiedrības iniciāļi 25. Grieķu burts. 27. Upe Āfrikā 28. Apstrādāt zemi. 31. Elektriskās strāvas mēra vienība. 32. Stingrs, bargs. 33. Ogļskābais natrijs. 34. Mūzikas instruments.

Stateniski: 1. Cepums. 2 Irt. 3. Burenieka daļa 4. Sasieta. 5. Latviešu dzejniece. 6. Kara cirvji. 7. Nots. 8. Dienvidu labība. 9. Velve. 13. Klostera priekšnieks 16 Iemesls. 17. Palīgā! 18. Griezīga 20. Naudas vienība vairākās spāņu-amerikāņu valstīs 21. Garuma mēri. 23. Sit ar kāju. 23a. Par dievu godināts vērsis. 25. Pilsēta Itālijā. 26. Dabūt. 29 Sabiedrības saīsināts starptautisks apzīmējums. 30. Seno romiešu tērps.

IEPRIEKŠĒJĀS KRUSTVĀRDU MĪKLAS ATRISINĀJUMS

Līmeniski: 1. Muklāji. 5. Barka. 7. Ābele. 10. Druskas. 12. Roze. 13. Lēti. 14. Tīrīt. 15. Irši. 17 Unce. 19. Anatema. 22 Silis. 23. Līnis 24. Etažers. — Stateniski: 1. Mirdz. 2. Klau! 3. Ašāk! 4. Inese. 5. Borsils. 6. Kretīni. 8. Baltumi. 9. Etilens. 11 Sērst. 16. Salle. 18. Nante. 20. Asta. 21. Elle.

Š. g. 6. martā Augsburgā, slimnīcā no mums šķīrās mūsu sirdsmīļā

Elīze Lāze, dzim. Banuse

bij. Meirānu Kalpaka pamatskolas skolotāja, dzim. 1885. g. 14. martā Grašos. Krematizēta 8. martā Augsburgā, Rietumu kapsētas (Westfriedhof) kapličā.

Sēro
vīrs Vācijā, meita, meitas vīrs un mazdēliņš Austrālijā.

REDAKTORI!

LATVJU GRĀMATA financē plaša, neatkarīga un nepartejiska laikraksta izdošanu ASV. Gādāju par piemērotām darba un dzīvokļu iespējām jaukā, nelielā pilsētā uz upes krasta, vienā no saimnieciski visattīstītākiem apvidiem ASV.

Nāciet ar ierosinājumiem un priekšlikumiem.

Labi atalgotu darbu piesolu MAŠĪNBURTLICIM.

(244)

LATVJU GRĀMATA,
Ed. Dobelis, 503, 2nd St., N. W.
Waverly, Iowa, US.

TIKKO IZNĀCIS

populārais V. Ramona romāns

Krusti,

II. grāmata. Maksā DM 3.50.

Romāna nobeigumā autors risina Kreivēnu ģimenes sarežģītos liktenus uz boļševiku valdīšanas baigā gada fona. Notikumi attīstās straujā gaitā, līdz otrais pasaules karš negaidot paver jaunu vēstures lappusi. Darbs godalgots un radis tādu interesi, kā oriģinālā gada laikā iznācis 2 izdevumos. Atkalpārdevējiem pēcmaksā 20% rabats. Izsūta arī atsevišķiem pieprasītājiem.

Krājumā: Krusti, I. gr., Prof. Dr. E. Turkinas Latviski-angliskā vārdnīca, skolēniem uzdevumu un šķēršļiņu burtnīcas. Pieprasīt: Arv. Eglītis (24) Geesthacht/Elbe, Postfach. (225)

LCK apgāda LATVIJA

dabūjamas šādas mūzikālijas:

	DM
L. un I. Bērziņi, Tēvu dziesma. tautasdziesmu krājums (vienbalsīgas)	5.—
Skolēnu koŗi, 60 dziesmu (divbalsīgas un trīsbalsīgas)	3.50
88 dziesmas jauktiem koŗiem	6.—
32 koŗu dziesmas jauktiem, sieviešu un vīru koŗ. (trimdas jaundarbi)	4.—
14 dziesmu jauktiem, vīriešu un sieviešu koŗiem (trimdas jaundarbi)	1.—
Koŗa dziesmas Eslingenas dziesmu svētkiem	0 50
A. Ābele, Atmiņu dārzs, solo dziesm.	2.—
A. Ābele, Aizvestais, solo dziesmas	2.—
A. Ābele, Bērna lūgšana, solo dz.	2.—
A. Ābele, Lāses, solo dziesmas	2.—
A. Ābele, Maza dziesma, solo dziesm.	0.50
A. Ābele, Visiem rozes dārzā zied, tautasdziesm jauktam korim	0.25
V. Bērzkalns, Ko jauna būdama, tautasdziesm jauktam korim	0.25
E. Dārziņš, Dziesmas, I. burtn	5.—
E. Dārziņš Dziesmas, II. burtn	5.—
V. Dārziņš, 8 latv. tautasdziesmas	5.—
V. Dārziņš, 20 tautasdziesm., I.	3.—
A. Jērums, Miniatūra, solo dziesma	3.—
A. Jērums, Pa putnu ceļu solo dz.	2.—
A. Jērums, Vieglas rokas solo dz.	3.—
J. Mediņš, Dziesmu izlase II.	7.—
J. Mediņš, Debesīm pretim, solo dz	3 —
J. Mediņš Bij toreiz nakts, solo dz	2.—
J. Mediņš, Nebēdība, solo dziesma	2.—
J. Mediņš, Toreiz, solo dziesma	4.—
J. Mediņš Daina Nr. 14, prelūdija klavierēm	3.—
J. Mediņš, Daina Nr 15, prelūdija klavierēm	3.—
J. Norvilis, Mana dzimtene, solo dz.	3.—
H. Pavasars, Pusnakts sirds, solo dz	3.—
H. Pavasars, Sirds un saule, solo dz.	3.—

Mūzikālijas Vācijā izsūtām pilnā pēcmaksā vai saņemot naudu ar pasta pārvedumu LCK apgādam Latvija (14a) — Esslingen/N., Breite Str. 6. Ārpus Vācijas mūzikālijas pasūtināmas pie mūsu pārstāvjiem.

LCK apgāds LATVIJA.

Tautieši ASV un Kanadā

Pašreiz plašākā grāmatnīca šinī kontinentā LATVJU GRĀMATA jums piedāvā pāri par 300 izdevumu, no visvecākā līdz visjaunākam. Un krājumi nemitīgi aug.

LATVJU GRĀMATA ir arī lielākā laikrakstu pārstāvniecība.

LATVJU GRĀMATA piedāvā rotas lietas, mūsu pazīstamo un labāko meistaru darbus par cenām, kas jūs pārsteigs.

LATVJU GRĀMATA piedāvā pazīstamā gleznotāja V. Grīķa gleznas.

LATVJU GRĀMATA piedāvā latviešu skaņu plates; mūsu labāko koŗu, orķestru, vokālistu un instrumentālistu ieskaņojumi.

LATVJU GRĀMATA jums piedāvā latviskas piemiņas lietas un daudz ko citu vēl. Sekojiet sludinājumiem un pieprasiet katalogus, tie iznāk ik pārmēnešus, un tos piesūta par brīvu.

Vēršu KANADIEŠU uzmanību uz to, ka daudz ko jūs varat iegādāties šeit izdevīgāk nekā uz vietas. (245)

LATVJU GRĀMATA,
Ed. Dobelis, 503, 2nd St., N. W.
Waverly, Iowa, US.

Visvaldis Neiburgs

lūdz atsaukties „Lū..." vai arī viņas piederīgos, kuri 1944. g. rudenī bija Pozenē. Mana adrese: 30. Western Str. Bedford, England. (258)

PARNASS

Aug. Strindbergs
Hemsalnieki
DM 6.—, sd. 9/9 Austrālijā 13/—, $ 1. 60

Voltērs
Kandids
DM 4.50, sd. 6/3, Austr /3 $ 1.30

E. Hemingvejs
Ardievas ieročiem
Broš. DM 7.25, sd. 11/3, Austrāl. 15/3, $ 2.— Ies. DM 10.— sd. 15/6, Austrālijā 20/—, $ 2.80.

Antuans St. Eksiperi
Nakts lidojums
Broš. DM 3.50 sd. 5/—. Austrāl. 6/4, $ 1.—, Ies DM. 6 — sd 8/6. Austrāl. 11/— $ 1.60

J. Jaunsudrabiņš
Jaunsaimnieks un velns
DM 11.—, sd. 17/4, Austr 22/— $ 2.80

A. Pogina-Eiche
A Course of English
DM 6.—, sd. 7/8, Austrāl 10/—, $ 1 35

Pieprasiet Jūsu grāmatu piegādātājiem vai tieši apgādiem: Garvargan 11, I, Stockholm, Sweden

DAUGAVA

ALEKSANDRS ČAKS

Mūzības skartie

Iznāks apgādā
DAUGAVA,
Garvarg. 11, Stockholm

Grāmatu sadalītājus lūdzam pieprasīt vajadzīgo skaitu. (223)

MIRDZIŅAI (MINKIŅAI)

Sirsnīgas laimes vārda dienā!
1950. g. 23. martā.

(260) Otto

Sakarā ar izceļošanu ļoti lūdzu atsaukties to kollēgu, kā rīcībā būtu žurn. Satiksme un technika iespiestie mani raksti: 1) Daugavas ūdensceļš; 2) Par ūdens trūkuma novēršanu Ķegumam. — Būvinž. Fr. Efferts, Forstner-Kaserne, Karlsruhe. (263)

Kam būtu kas zināms par manas sievas

VERAS LANGINAS,

dzim Freimanes liktenī (palika Latvijā), lūdzu sniegt ziņas vīram R. Langinam, (16) Grossauheim, DP Baltic Camp. (264)

Hermīni, Laumu un Gunāru Kundziņus no Rīgas un citus radus meklē Bruno Rullis, Greenbanks Hostel (E. 38), Horsforth Nr., Leeds, England. (259)

Latviešu uzņēmums

amerikāņu joslā, Štutgartes apkārtnē, kas turpinās darbību pēc 1950. g. 30. jūnija, meklē sekojošus darbiniekus:

1. galveno grāmatvedi;
2. grāmatvežus — kantoŗa darbiniekus;
3. mašīnrakstītājas.

Lūdzu pieteikties tikai tādus reflektantus, kas [illegible] liks Vācijā pēc 1950 g. 30. jūnija.

Ofertes ar pašrocīgi rakstītu īsu darba gaitas aprakstu nodot šī laikr. kant. ar „Darbinieks" 265". (265)

„LAIVIJAS"
abonements,

[illegible] pasūtinot laikrakstu pa atsevišķiem eksemplāriem (līdz [illegible] eks. ieskaitot) maksā DM 3 — mēn. [illegible] DM 0.50 par piesūtīšanu. Pasūtinot kollektīvi vairāk par 3 eks. DM 3.— mēnesī par eksemplāru. Pasūtinot [illegible] ārzemēm un maksājot Vācijā DM 3 — mēn. [illegible] DM 1.30 par piesūtīšanu. Sludinājumi maksā DM 0.90 par vienslejīga nonpareilles iespiedrindas aizņemto telpu. Darba meklēšanas sludinājumi par pusceni. Abonements, pieteikumi, sludinājumi, naudas pārvedumi un korespondence adresējami: Latvija (14a) Esslingen N. Breite Str. 6

Durvis sarunām . . .

VALTERS LIPMANS PRASA NEITRĀLO VALSTU JOSTAS RADĪŠANU EIROPĀ

(Turpinājums no 1. lpp.).

revanā brīdinājā, ka „nekāda vara pasaulē nespēs atjaunot Krievijā kapitālistisko iekārtu un tā iznīcināt tautas demokratijas lielos iegu-vumus." Arī Molotova runa pārstāvēja jauno miera politiku, un šis krasākais no Staļina līdzstrādniekiem arī uzsvēra, ka padomju politikas pirmais un galvenais mērķis ir nodrošināt drīzu saprašanos abu naidīgo pasaules sistēmu starpā, lai novērstu citādi nenovēršamo trešo pasaules karu.

Šīs runas bija skaidrs aicinājums ASV un Anglijai paziņot savus viedokļus. Pagājušajā nedēļā tas arī noticis. Ar Ečesona 3 runām — Vašingtonā, Sanfrancisko un Berkleias universitātē ASV nodeklarējusi noteikumus, ar kādiem būtu iespējama „sadzīvošana blakus Padomju savienības sistēmai bez kaŗa draudiem". Kā zināms, Ečesona galvenās prasības bija septiņas: miera līguma parakstīšana ar Vāciju, Austriju un Japānu, sarkanās armijas atvilkšana no Austrumeiropas un brīvu vēlēšanu nodrošināšana tur, Apvienoto nāciju organizācijas respektēšana, vienošanās par atomieroču kontroli, kominforma pagrīdes darbības izbeigšana, ASV diplomātu tiesību ievērošana vinpus priekškaram un, visbeidzot, prasība, lai padomju valdība izbeigtu nepatiesības propagandēšanu par kapitālisma imperiālistiskajiem mērķiem krievu tautā.

Šīs prasības nav mazas. Ečesons arī skaidri pateica, ka ASV pat pielietos militāru varu, lai apturētu komūnisma tālāku izplešanos Āzijā un nekādus kompromisus vai piekāpību Padomju savienības priekšā nākotnē vairs nepielietos. Svētdien ASV prezidents Trūmens paziņoja, ka viņš ar Ečesona ārpolitisko programmu ir vienis prātis un to „bez iebildumiem atbalstīs".

Padomju savienība jau kopš dažām nedēļām dažās šķietami sīkās līdzšinējās taktikas maiņās devusi norādījumus, ka tā gatavojas uz jauna veida saprašanās politiku ar rietumiem. Marta sākumā padomju vēstnieks Vašingtonā rīkoja amerikāņu preses pieņemšanu, kurā pēc ASV žurnālistu izteicieniem „mēs gājām no viena atašeja rokām otrās, kā kādi austrumzemju prinči". Tāda laipnība un sirsnība padomju vēstniecībā nekad agrāk neesot piedzīvota. Atvadoties padomju preses atašejs uzsvēris, ka „tagad sākšies citi laiki un mūsu durvis jums būs vaļā vienmēr un visos gadījumos." No Londonas ziņo, ka Lielbritānijas vēstniecības personālam Maskavā pagājušajā nedēļā bez tuvākiem paskaidrojumiem atļauta lielāka kustības brīvība. Šie jaunie rīkojumi aizsteigušies priekšā Foreign Office plāniem, kas paredzēja padomju diplomātiskā štāba kustības ierobežošanu 50 jūdžu apkolā ap Londonu. Par dažādiem atvieglojumiem gan amerikāņu žurnālistiem, gan diplomātiem Maskavā šīs nedēļas sākumā ziņo ar Washington Trends, tajā pašā laikā norādot, ka ASV sabiedriskā doma kategoriski prasa pēc drīzām tiešām sarunām ar Maskavu.

ASV viedoklis pašreiz liekas esam šāds: Lai gan ne Trūmens, ne Ečesons, nedz kaŗa ministrs Džonsons, nedz pārējie ASV valdības locekļi neatteiksies no savām nupat paziņotajām politiskās un militārās drošības pamatprasībām un viņu politika pret Staļinu joprojām būs ASV un tās sabiedroto spēka potenciāla vairošana, durvis tiešām sarunām ar Kremli ir līdz galam vaļā.

Ne mazāko šaubu par šādu pašreizējo lielās politikas stāvokli nerastu viens no pēdējiem Valtera Lipmana ievadiem New York Herald Tribune. Viņš raksta: „Noteikti jāpieņem, ka mēs atrodamies jaunu, ļoti svarīgu tiešu diplomātisku sarunu priekšvakarā ar Padomju savienību. Šo sarunu izejas punkts būs teorija, ka arī divas nesamierināmas sistēmas var sadzīvot viena otrai blakus bez tiešā kaŗa. Šī teorija nav nekas jauns. To Staļins izklāstīja senātoram Stasenam jau 1947. g. Čerčilam noteikti bija taisnība, kad viņš apgalvoja, ka pašreizējam pasaules stāvoklim ir tikai divi izejas — vai nu abu naidīgo sistēmu miermīlīga eksistēšana viena otrai blakus, vai arī karš, kas iznīcinās pasauli. Tādēļ arī rietumi nevar atmest ideju par šādas sadzīves nodrošināšanu. Bet pirms šādām sarunām vajadzīga iepriekšēja uzziņāšana, ar kādiem noteikumiem abām pusēm jārēķinās."

„Galvenais jautājums," saka tālāk Lipmans, „ir atrast jauno robežu, kas šķirtu abas naidīgās sistēmas. Arī šeit ir tikai divi atbildes — vai nu līdzšinējais dzelzs priekškars, kas šķeļ Vāciju, Austriju un Berlini un kas neizbēgami novedīs pie brāļu kaŗa Vācijā un līdz ar to trešā pasaules kaŗa, vai neitrālizētu buferu valstu joslas radīšana starp padomju sistēmu un Atlantika paktā valstīm. Neitrālizētā Vācija būtu galvenais kodols šai joslai, kas sevī ietvertu Austriju, Šveici, Italiju, Skandinavijas valstis, Jugoslaviju un Grieķiju."

Lipmans domā, ka šādas drošības jostas pietiktu, lai Padomju savienība ar rietumiem varētu sadzīvot bez kaŗa. Lipmans arī domā, ka šādu priekšlikumu Staļins varētu pieņemt. Vai tas tā tiešām būs, to rādīs tuvākā nākotne.

Hošimina komūnisti mēģina nolincot 2 ASV iznīcinātāju komandas

Saigona (B). — ASV flotes admirāļa Berkleja vienību viesošanās Vietnamas piekrastes ostās un Saigonā izraisījusi franču Indoķīnā „dašus komūnistu nemierus. Ap 4000 cilvēku pūlis Saigonā pag. nedēļas beigās mēģināja piekļūt diviem ASV iznīcinātājiem, kas bija noenkuroju-šies Saigonas centrā un nolincot komandas. Policijai un franču karaspēkam tikai ar asaru gāzi izdevās pūli izklīdināt. Pēdējās dienās, kā ziņo AP, Vietnamā atjaunojušies komūnistu nemieri visā valstī.

Arī Malakā komūnistu partizānu darbība pastiprinājusies. Lielbritānijas augstais komisārs paziņojis, ka ieradušies smagie Linkoln bumbvedi, kas uz nemiernieku džungļu slēptuvēm metīšot 10 t bumbas.

Čerčils prasa apbruņot Rietumvāciju

Gebelss ellē var priecāties, ka piepildījies viņa pareģojums

Londona (A). — Arī šodien nav vēl norimis uztraukums, ko pagājušo nedēļu apakšnama debatēs sacēla opozicijas vadonis Vinstons Čerčils, prasīdams, lai ASV un Lielbritānija nodrošina Vācijai tiesības izveidot pašai savu armiju un tā nodrošina Vācijas robežas pret Padomju savienības vai tās satelitu militāriem uzbrukumiem. Stundu garā runā, kas bija pilna tikpat spilgtiem un drāmatiskiem izteicieniem kā Čerčila runas otra pasaules kaŗa sākumā, sirmais valstsvīrs teica:

„Kaŗa ministra Šinvela mierinājumi, ka Lielbritānijas bruņoto spēku zobi šai gadā kļūst asāki un traucētāja aste īsāka, nav nekas vairāk kā nenozīmīgas tukšības. Mēs nevaram garantēt Eiropas drošību bez Vācijas piedalīšanās. Tikai Vācijas bruņotie spēki var palīdzēt sargāt garo Rietumeiropas fronti. Padomju savienības un tās satelitu milzīgās armijas guļ kā smags draudu mākonis pār vācu tautu. Rietumu sabiedrotie nav spējīgi vāciešiem dot nekādas drošības garantijas. Ja sarkanarmijas masas vai tās satelitu armijas kādu dienu pārplūdinātu Vāciju, tad visiem tiem drosmīgajiem vāciešiem, kas tagad cīnās pret komūnismu, par to būtu jāsamaksā ar savu dzīvību." Čerčils tālāk norādīja, ka lielākās briesmas draud no Padomju savienības zemūdeņu un gaisa flotes. Viņš pieprasīja slepenu parlamenta sēdi turvākajos mēnešos, bet ministru prezidents Etlijs šo prasību noraidīja.

Angļu prese pirmdien bija daiītos uzskatos par Čerčila priekšlikumu. Kamēr konservatīvo laikraksti norāda, ka Čerčilam vismaz daļa taisnības, Etlija partijas izdevumi opozicijas vadoņa ierosinājumu apzīmē par bīstamu un vieglprātīgu spēlēšanos ar vācu militārismu un reakcionāro imperiālismu. Protams, ka arī pati Rietumvācijas prese Čerčila deklarācijai velta lielu ievērību.

Sunday Pictorial ievadnieks Krossmens ironiski norāda, ka Gebelss, tagad kaut vai ellē būdams, var no sirds smieties, jo piepildījušies viņa vārdi, ko tas teica dažas dienas pirms Vācijas sabrukuma savā pēdējā radiorunā no Berlīnes. Hitlera propagandas šefs paredzēja, ka sabiedrotie jau drīz pēc savas uzvaras atklās, ka viņi kaŗojuši pret nepareizo pretinieku un tiesājuši ne tos kaŗa noziedzniekus, ko tiešām vajadzētu pakārt. „Čerčils būs tas," pravietoja Gebelss, „kas pirmais sāks aicināt atjaunot Vācijas palīdzību pret Padomju savienību."

Vašingtonā Čerčila runa izraisījusi kategorisku aizsardzības ministra Džonsona dementi. Viņš uzsver, ka ASV „nav ne mazākā nolūka apbruņot Rietumvāciju". Džonsons paskaidrojis, ka šāda politika būtu „nesaprotama Francijai un tikai pasteidzinātu Padomju savienības militāru akciju pret Rietumeiropu".

Čechu komūnisti no jauna uzbrūk katoļu bīskapiem

AMERIKĀŅU SŪTNIECĪBA PRĀGĀ BRĪDINA SAVIENOTO VALSTU PILSOŅUS

Prāga (E). — **Pēc ilgāka klusuma brīža pagājušās nedēļas beigās čechu komūnisti atkal atjaunojuši savus uzbrukumus katoļu bīskapiem. Tieslietu ministrs Čepička, kas pārzina arī baznīcu lietas, kādā runā apvainoja bīskapus, ka viņi paklausa tikai Vatikāna pavēlēm. Valdība, teica tālāk ministrs, būs spiesta rīkoties pret baznīcu lai pret aci.**

Svētdien Prāgu atstāja pāvesta nuncijs monsinjors De Liva un devās uz Romu. Ceturtdien ārlietu ministrija viņam piesūtīja rakstu, kurā bija teikts, lai monsinjors atstāj Čechoslovakijas territoriju trīs dienu laikā, jo viņš esot „iejaucies čechu iekšējās lietās." Informētas aprindas domā, ka šis akts nozīmē diplomātisko attiecību pārtraukšanu Prāgas un Vatikāna starpā.

Cīņā ar katoļu baznīcu komūnisti tagad sākuši pielietot jaunu taktiku. Par Banskas-Bistricas diecēzes vadītāju viņi iecēluši kādu ekskomūnicētu garīdznieku. Svētdien turienes katedrālē viņš pirmoreiz celebrēja mesu, kas bija pieslēgta radiofonam. Tajā piedalījās pat kāds valdības pārstāvis — arī ekskomūnicēts garīdznieks.

Amerikāņu sūtniecība Prāgā šīnīs dienās izsūtījusi visiem Savienoto valstu pavalstniekiem rakstus, kuros norādīts, ka apcietināšanas gadījumā tā negarantē palīdzību. Rakstā tālāk minēts, ka čechu valdība ļoti daudzos gadījumos nav pielaidusi pie apcietinātiem ASV konsulāta ierēdņus. Šis brīdinājums izsūtīts tāpēc, ka pēdējā laikā čechu drošības policija bija izdevusi rīkojumus par valstslēkteļiem... (?) apcietināšanas.

Prāga gatavo prāvu pret bijušo ārlietu ministru Klementisu

Parīze (D). — Agrākais čechu diplomāts Zdenko Formaneks, kas pārstāvēja savu valsti Madridē un Parīzē un pēc apvērsuma 1947. gadā izbēga uz rietumiem, franču preses pārstāvjiem paskaidroja, ka Prāga gatavo prāvu pret bijušo ārlietu ministru Klementisu. Viņa notiesāšanu vēloties Maskava. Kremļa acīs Klementiss pazaudēja uzticību, aizstāvēdams savus uzskatus kominforma sēdēs. Padomju komūnistu vadoņu acīs viņš tagad kļuvis par titoistu un tāpēc likvidējams. Rietumu diplomāti, kas akreditēti Prāgā, AP pārstāvim izteikušies, ka viņi jau priekš mēneša nav tikušies ar Klementisu. Marta sākumā viņš dažas dienas uzturējies Slovakijā, piedalījies sava brāļa Miroslava bērēs.

Jugoslavija brīdina Maskavu atmest imperiālistisko politiku

Belgrade (C). — Jugoslavijas ārlietu ministrs Kardels un vairāki citi Tito valdības locekļi svētdien Belgradē un provincē teica vēlēšanu runas, gatavojoties Jugoslavijas augstākās padomes vēlēšanām šai mēnesī. Ļoti zīmīgu runu teica ārlietu ministrs Kardels, brīdinot Maskavu, ka tai tagad ir pēdējais laiks atjēgties un mainīt imperiālistisko pasaules iekaŗošanas politiku. „Kominforma diriģētā politika smagi diskreditējusi komūnismu visā pasaulē," teica Tito ārlietu ministrs. „To pierādīja līdzšinējās vēlēšanas visā Eiropā. Nekad komūnisti nav tik smagi zaudējuši vēlēšanās kā šogad. Tur vainojama Maskavas politika, jo tā atkāpusies no īstā komūnisma, likdama sociālo ideālu vietā tīri reakcionāru imperiālisma paveidu" Kardela runa sevišķu uzmanību radījusi Londonā un Vašingtonā, kur joprojām valda pārliecība, ka Tito antikominformam pašreiz Balkānos ir tik pat liels iespaids, kā oficiālajam kominformam.

Jaunā Somijas valdība bez sociāldemokratiem

Helsinki (D). — Jauno Somijas valdību šoreiz sastādījis 50 gadus vecais jurists Urho Kekonens, kas pieder agrāriešu partijai. To atbalsta vēl zviedru tautas partija un liberāļi. Jaunajai valdībai parlamentā ir 75 balsu vairākums. Pirmoreiz kopš 1937. gada Somijas kabinetā nav sociāldemokratu. Valsts prezidents Pāsikivi gan vēlējās tādu koalicijas valdību, kurā piedalītos arī komūnisti. Šī vēlme tomēr izjuka, kad sociāldemokrati kategoriski atteicās sadarboties ar komūnistiem. No 15 ministriem agrāriešiem ir 10, zviedru tautas partijai 3, liberāļiem 1 un neatkarīgajiem 1. Ārlietas vadīs Ake Garcs, kas pieder zviedru tautas partijai. Viņš ir pazīstams Somijas saimnieciskais darbinieks.

Savas programmas deklarācijā ministru prezidents Kekonens pasvītroja, ka viņa kabinets vēlas labas attiecības ar Padomju savienību. Iekšpolitikā valdība solās sargāt demokratiskās brīvības un nodrošināt tiesības visām iedzīvotāju šķirām. Informētas aprindas paredz, ka jaunais Somijas kabinets ir stabils, jo agrākā Fāgerholma valdība balstījās tikai uz 55 deputātu vairākumu un tomēr palika pie stūres 19 mēnešu. Ministru prezidents Kekonens jau priekš kaŗa bija pazīstams politiķis. Vienreiz, viņš ieņēma tieslietu un vienreiz iekšlietu ministra posteni. Kekonens bijis arī aktīvs sportists un 1932. gadā piedalījās olimpiādē Los Anždelosā.

Beļģijas sociālisti pieteikuši ģenerālstreiku pret Leopoldu III

Brisele (B). — Opozicija pret karaļa Leopolda atgriešanos Beļģijā aug. Otrdienas rītā sociālisti paziņoja, ka piektdien abas franciski runājošās valoņu provincēs sāksies ģenerālstreiks, lai demonstrētu pret Leopolda atgriešanos. Sagaida, ka līdzšinējais premjērs Eiskens līdz nedēļas beigām sastādīs jauno valdību, kas tad nekavējoties sasauks parlamentu, lai tas beidzot galīgi izlemtu strupceļā nonākušo karaļa atgriešanās jautājumu.

Liberāļi paziņojuši, ka tie piekrīt tikai vienam atrisinājumam — ka Leopolds III atsakās par labu kroņprincim Bodulnam un ka pēdējais kļūst par Beļģijas karali, tiklīdz būs sasniedzis 21 g. vecumu, t. i. 1953. g.

Jaunā padomju politruku taktika repatriantu ķeršanā

Stokholma (vrs). — Par jaunu, viltīgu padomju taktiku pret baltiešu bēgļiem ziņa vēstī Stokholms Tidningen. To izstrādājis padomju sūtniecības Stokholmā baltiešu nodaļas jaunais priekšnieks pīkv Kārlis Kangers un tā iziet uz to, lai atklājis cilvēkus un radītu nedrošību bēgļos, reizē cenšoties šķelt bēgļu organizācijas un vadītājas personas nomelnot dažādām pļāpām. Tiek izplatītas baumas, ka, ja stāvoklis kļūšot kritisks, Zviedrija izdošot baltiešus. Somijai nosūtītajā notā Maskava ar labu laimi mēģinājusi daudzus baltiešu vārdus tikai tāpēc, lai iebaidītu bēgļus Zviedrijā.

Kangers, piemēram, uzpērk igauņu bēgļu izdotās grāmatas, arī reliģiskas, lai orientētos bēgļu mentalitātē un uzmeklētu plaisas bēgļu masā. Reizē padomju politruki pastiprina propagandas aktivitāti ar veselu raidījumu sēriju bēgļiem, kur personiskas apsūdzības un apvainojumi ieņem izcilu vietu. Ar Sūrveļiju jau izsūtīts igauņu spiegs Sūrvelija un citu aģentu palīdzību tagad ņem pēdas bēgļu radiniekiem Igaunijā, spiež tos ierunāt propagandas plates, piegādā vēstules, ko it kā rakstījuši radinieki no Zviedrijas.

55 g. v. Kangers saucas gan par Kārli, gan Augustu. Viņš ir vecs, fanātisks komūnists, kas Igaunijas brīvības kaŗā 1918. g. cīnījies krievu pusē, bijis politruks un 1940. g. kādas militārnodaļas šefs Tallinā. Piedalījies cīņās Igaunijā un Kurzemē. Kaŗam beidzoties, bijis virspavēlnieks kādam pusnoziedznieku armijas korpusam, kurā ietilpuši uz Sibiriju deportēti. Kangers Stokholmā ieradies 1949. g. oktobrī.

DAŽOS VĀRDOS

Seretse Khama drīkst atgriezties savā nēģeru valstī Dienvidafrikā un sagaidīt troņmantinieka piedzimšanu, paziņojis premjērs Etlijs. Nēģeru karaļa baltā sieva Bamangvato valstī izsaukusies: „Pasaulē vēl ir taisnība!"

Angļu lidmašīna Comet, kas ir jauno angļu turbolidmašīnu prototips, lidojusi no Londonas līdz Romai 1 stundu 59 min., t. i. par 22 min. ātrāk nekā līdzšinējais turboiznīcinātāju rekords šai distancē. Parastās pasažieru lidmašīnas no Romas uz Londonu lido 5½ stundas.

Ūdeņraža bumba varot arī nesprāgt, ziņo ASV atomspeciālisti. Esot jāsaubās, vai tās sprādziena spēks būšot lielāks nekā urāna bumbai, jo pašreizējās techniskās iespējas esot ļoti nepilnīgas.

No 500 vācu zinātniekiem ASV 362 pieteikušies pavalstniecības iegūšanai un grib naturālizēties.

Pirmie 4 superšķietokšņi Atlantika ūnijas ieroču palīdzības programmā pirmdien izlidoja no ASV uz Angliju. Tiem šonedēļ sekos 36 citi B-29 superbumbveži. No ASV uz Franciju ceļā arī bazes kuģis Dixmuide ar 48 amerikāņu iznīcinātājiem Francijai.

28.000 Antverpenes ostas strādnieku pirmdien sāka streiku, lai protestētu pret karaļa Leopolda atgriešanos.

Lielākais bads modernās Ķīnas vēsturē pašreiz plosās Anvejas un 5 citās Ķīnas provincēs, oficiāli ziņo Pekingas valdība. Katru dienu mirstot tūkstoši. No Anvejas 22 milj. iedzīvotājiem 9 milj. esot pie miršanas.

Bez Staļina bildes nevar strādāt, paziņojuši Triestas ostas strādnieki, kad amerikāņu karavīri tiem jokodamies nozaguši 6 pēdas augsto „moderno svētbildi". Kad ASV virsnieki streikotājiem Staļina attēlu atdevuši, darbi atjaunoti.

Astoņas jaunas atomeksplozijas kopš šā gada 1. marta notikušas Padomju savienībā, ziņo Londonas laikraksts Intelligence Digest. Šis laikraksts bija pirmais, kas pavēstīja atomeksploziju Krievijā vēl pirms prezidenta Trūmena.

Par neaktīvu cīņu pret kulakiem atcelta puse Ungārijas prefektu. Šo tīrīšanu pieprasījis pats ministru prezidents Rakoši.

Speciālas tinktūras pistoles pēc Scotland Yarda ieteikuma sāks pielietot Lielbritānijā. Tās pildītas ar īpašu dzeltenu šķidrumu, ko nevar nomazgāt. Šādi apzīmētus laupītājus policijai nebūs grūti atrast.

Pirmais krāsainais televizijas raidījums Eiropā būs skatāms no 20.—31. martam Hilversumā, Holandē. Paredzēts pārraidīt arī Mocarta operu Don Huans.

Augsti cietuma sodi piespriesti diviem amerikāņu karavīriem, kas par 7000 Austrijas šiliņu nodevuši krieviem vācieti Osvaldu Eberu. Vienam no vainīgajiem piespriesti 20 gadu, bet otram 15 gadu spaidu darbu.

100.000 cilvēku pirmajā dienā apmeklējuši Frankfurtes pavasaŗa mesi. Tajā ar saviem ražojumiem piedalās 2000 vācu un 1000 ārzemju firmu. Atklāšanas dienā mesē ieradās arī ASV un Francijas augstais komisārs un Rietumvācijas valsts prezidents Heiss.

Piecus amerikāņu militāros atašejus uzaicinājuši poļi atsaukt no Varšavas. Sagaida, ka līdzīgu uzaicinājumu saņems arī Lielbritānija.

Jaunās uniformās pēc rietumnieku parauga tuvākajā laikā ieģērbs Jugoslavijas armiju, ziņo Daily Graphic.

Pēc 5 gadiem protestēt pret angloamerikāņu gaisa uzbrukumiem komūnistu funkcionāri pavēlējuši Austrumvācijas pilsētu iedzīvotājiem. Pirmā šāda veida protesta sanāksme noorganizēta Magdeburgā, ko rietumvalstu aviācija bombardēja 1945. gadā.

Plašus atomrūpniecības pasākumus Sibirijā nesen atklājuši ASV lidotāji. Pēc britu preses ziņām atklājums izdarīts ar sevišķu jauna veida ierīču palīdzību.

Hitlera dubultnieku vācieti Heinrichu Nollu kopš pagājušā kaŗa beigām pavisam 9 reizes arestējuši policija, noturot viņu par īsto „fīreru". Tagad Nollam izdota speciāla apliecība uzrādīšanai policijas ierēdņiem, lai pierādītu tiem, ka viņš nav Hitlers.

60 gadus pavadījis nomodā itāļu ārsts Ferdinando Pavoni. Tagad viņš 80 gadu vecumā miris Bergamo pilsētā. Medicīnas vēsturē ilgākais laiks bez miega bija līdz šim amerikānis, kas izcēla bezmiega rekords bija 115 stundas. Pavoni gadījumam ārsti nav varējuši atrast izskaidrojumu.

Arī japāņu zvejas kuģus tagad sākuši apšaudīt padomju kreiseri, ziņo Amerikas balss. Uzbrukums noticis pie Hakoldu salas. Divus zvejas kuģus viņi sagūstījuši, bet 18 laimīgi atgriezušies japāņu ostās.